

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni odtok: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.49.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Odzivi na haaški apel

Sedaj so že znani odzivi na ponudbo mirovnega posredovanja, ki sta jo stavila nizozemska kraljica in belgijski kralj vojujočim se trem velesilam. Po svojih državnih poglavarjih sta najprej odgovorili Francija in Velika Britanija. Ta dva odgovora sta tudi že v celoti objavljena. Kako je z nemškim odgovorom, še ni popolnoma pojasnjeno, že tudi z nemške uradne strani pa je bilo objavljeno, kakšno je stališče Nemčije in kakšno bo torej vsebina odgovora, v kakršni obliki bo odgovor podan, ali je morda bil že podan.

Vsi odzivi na belgijsko-nizozemski apel so v bistvu negativni. Nikogar tak rezultat ne preseneča, saj ni bilo nikjer optimističnega razpoloženja in menda nihče ni pričakoval, da bi korak belgijskega kralja in nizozemske kraljice rodil že pozitivne uspehe. Domala soglasno je bilo mnenje, da pomeni pobuda iz Haaga dejansko nekaj drugega, kakor zares ponudbo za posredovanje. Videli so v njej predvsem opozoritev na nevarnosti, ki se krijejo v kočljivem položaju obeh kraljevin. Kaj je bil povsem konkreten povod za znameniti sestanek v Haagu ter za še bolj znamenito enunciacijo obeh monarhov, je ostalo politični javnosti še do danes neznano in je verjetno zelo malo ljudi, ki so posvečeni v resnično doživetje in ki poznajo vzročno povezanost dogodkov, onih vidnih in onih nevidnih zakulisnih.

Katera stran dogajanja bo za razplet evropske situacije važnejša, ali potek dogodkov za kulislami, ali zunanja stran, o tem vlada še vedno negotovost. Za sedaj moremo soditi samo po zunanjih učinkih. Ti pa na kažejo, da se je napetost, ki se je tako silno stopnjevala v zvezi z nenadnim potovanjem belgijskega kralja na Nizozemsko in ki je računala z možnostjo neposrednega izbruha sovražnosti namah obeh malih držav, zmanjšala in da se je možnost nadaljnjega razširjenja evropske katastrofe odmaknila. Varnostni ukrepi tako na Nizozemskem kakor v Belgiji pa so pričali in pričajo še sedaj, da so smatrali situacijo za skrajno resno in da jo še vedno ne smatrajo za izven vsake nevarnosti.

Zunanja akcija pa je dosegla svoj začasni zaključek z odgovori vojujočih držav. Ako vzamemo v pretres stvarno vsebino teh odgovorov, se more o njih reči, da ugotavljajo še enkrat dejansko stanje, kakor se kaže v razlikah med stališči obeh nasprotnih taborov. Tekst odgovora, ki ga je poslal angleški kralj Jurij VI. in ki se v njem zrcali naziranje britanske vlade, tolmači, pod kakimi pogoji bi bilo mogoče za londonsko vlado pristopiti k razmotrivanju mirovnih pogojev, ne navaja pa teh pogojev podrobneje. Sklicuje se marveč na izjave odgovornih predstavitev angleške vlade in sicer ministrskega predsednika Chamberlaina dne 12. oktobra v poslanski zbornici ter zunanjega ministra lorda Halifaxa v zbornici lordov dne 2. novembra. Ker je lord Halifax le nekoliko podčrtal posamezne dele premierjeve izjave, v glasnem se pa skliceval nanjo, pomeni avtentični tekst angleških mirovnih ciljev še vedno Chamberlainova deklaracija z dne 12. oktobra. Ta veliki govor, ki je tako silno učinkoval po vsem svetu in postal temeljna zgradba, na kateri je zasnovana britanska politika v tej vojni, je postavil zahtevo, da se more Evropa pomiriti le, ako se obnovijo odnosi medsebojnega zaupanja in ako se popravijo »krivice, storjene Čehoslovski in Poljski«. Chamberlain je zahteval v bistvu, da se spremenijo mednarodne metode nemške vlade, z njimi vred pa tudi režim sam, zraven pa, da se obnovita Čehoslovaška in Poljska.

Tekst odgovora, ki ga je vladarjem Belgije in Nizozemske poslal predsednik francoske republike Lebrun, vsebuje, ako vzamemo v pretres mednarodnopolitično najvažnejši del, zahtevo, da se »popravijo krivice, storjene Čehoslovski, Poljski in Avstriji. Veliki pomen tega odgovora je prav v tem, da se tu poleg obeh slovanskih držav navaja izrecno tudi Avstrija. V angleških državnih enunciacijah se doslej Avstrija ni imenovala, dasi so pogosto govorili tudi o njej in so poslanci postavljali interpelacije tudi glede stališča vlade do avstrijskega vprašanja. Šele nedeljski govor mornariškega ministra Churchilla je uvrstil tudi »popravo krivic« Avstriji v angleški vojni program. Res Churchill ni govoril v parlamentu, temveč po radiu, vendar je treba njegovo stališče v današnjih razmerah smatrati za stališče angleške vlade.

Avstrijsko vprašanje je na ta način uradno postavljeno na program zavezniških ciljev kar je razumljivo vzbudilo veliko pozornost po svetu. Sicer ta zahteva ni podrobneje označena in se lahko tolmači na različne načine, bodisi kot obnova nemške industrije v tej

Zavezniški vrhovni vojni svet

Proučevanje splošne vojaške situacije — Ustanovitev mešanega angleško-francoskega komiteja za najožje medsebojno gospodarsko sodelovanje na vseh poljih

London, 17. nov. s. (Reuter) Danes je bila v Londonu seja vrhovnega angleško-francoskega vojnega sveta. S francoske strani so seji prisotnovali ministrski predsednik Daladier, vrhovni poveljnik zavezniških vojsk general Gamelin, vrhovni poveljnik mornarice admiral Darlan in vrhovni poveljnik letalstva general Vuillemin, z angleške strani pa ministrski predsednik Chamberlain, zunanji minister lord Halifax, minister za koordinacijo obrambe lord Chatfield in drž. podtajnik letalskega ministrstva Wilson.

Na seji je bil dosežen popoln sporazum glede najboljšega načina uporabe skupnih angleških in francoskih sil za nadaljevanje vojne, potem ko je bila proučena vojaška situacija in možnost prihodnjega razvoja dogodkov.

Po seji sta izdala ministrska predsednika Chamberlain in Daladier skupno izjavo, v kateri ugotavljata, da je bil na seji sprejet sklep, da sta se Anglija in Francija odločili za skupno akcijo glede letalstva, municije, dobave surovin, petroleja, plovbe in gospodarske

vojne. Nadalje so bili sprejeti sklepi o načinu najboljši uporabe surovin, produkcije vojnega materiala, topaže itd. Vsaka omejitev izvoza bo odsej določena sporazumno. Tudi program uvoza bo v bodoče za obe državi skupen, ter ne bosta konkurirali glede svojih dobav v inozemstvu. V to svrhu bo ustanovljen skupen komite. Komite za koordinacijo dobav začne takoj poslovati. Če bo pokazala potreba, se lahko sodelovanje razširi tudi na druga polja. Obe vladi sta sklenili, da koordinirata svoja vojna prizadevanja do najvišje mere. S tem sta obe vladi dosegli aranžma, ki je bil v zadnji vojni dosežen šele eno leto pred koncem vojne.

Hitlerjevi posveti

Berlin, 17. nov. br. Po informacijah poročevalca agencije Belga je imel Hitler večeraj ves dan važna politična in vojaška posvetovanja s posameznimi člani vlade, s svojimi ožjimi posvetovalci in generali. Po nekaterih nepotrjenih vesteh so se razgovori nanašali na nadaljnjo nemško vojaško akcijo.

Ostrejši glasovi po haaškem fiasku

Nemci poudarjajo, da je nemogoče vsak nov Versailles, Francozi in Angleži pa zatrjujejo, da se bodo borili, dokler ne izgine tretji rajh

London, 17. novembra. AA. (Havas) Angleški listi komentirajo odklonilni odgovor Nemčije na belgijsko-nizozemsko ponudbo, ki skušajo zaveznikom naprti odgovornost za neuspeh belgijsko-nizozemskega posredovanja. Navzlic grožnjam, o katerih piše nemška propaganda, ni upati, da bi mogla Nemčija v kratkem začeti z veliko ofenzivo. Zdi se, da načrt še ni dovolj proučen in da tudi razmere za tako ofenzivo niso ugodne.

Dopisnik »Timesa« iz Rotterdama smatra, da pripravila nemško vrhovno poveljstvo najtežji udarec proti Angliji, ki je sploh mogoče, da pa načrt za ta napad še ni gotov in da tudi pogoji za njegov izvedbo še niso podani. Dopisnik lista smatra, da bo ta nemški napad izveden navzlic vsemu še pred božičem.

»Times« odklanja nemško trditev, da bi bili Anglija in Francija odgovorni za neuspeh belgijsko-nizozemske inicijative, ter naglašja, da so v Bruslju in Haagu po odgovoru predsednika francoske republike in angleškega kralja smatrali, da vrata za pogajanja niso zaprta. Naravno je, da so ti odgovori vsebovali pogoje, pod katerimi bi mogli zavezniški začeti pogajanja. Francoski in angleški odgovor vsebujeta bistvene pogoje za zaključitev miru ter obe državi ne bosta odložili orožja prej, preden ne bodo doseženi v odgovoru navedeni cilji. To je neobhodno potrebno, da se ohrani sedanja civilizacija in da se v bodoče onemogočijo neizvezni napadi.

»Daily Telegraph« poroča iz Haaga, da po vesteh privatnega vira, ki prihajajo od nemškega vrhovnega poveljstva, Nemčija ne želi v toku letošnje zime prirediti ofenzivo. Nemško vrhovno poveljstvo želi ohraniti nemško vojno silo za primer, da bi morala Nemčija iz gospodarskih razlogov prosi za mir.

Nemško stališče

Berlin, 17. novembra AA. (DNB) Nemška diplomatsko-politična korespondenca piše: Govori Halifaxa, Churchilla, Paula Reynauda in Edena napovedujejo cilje in zahteve, ki na las spominjajo na Versailles. Toda pri tem pozabljajo, da se tedanja konjunktura ne bo nikoli več vrnila ali pa, da se bo v skrajnem primeru spremenila v nekaj popolnoma drugega. Če pregledamo v celoti vse te izjave, vstave francoski in angleški uradni odgovor, je vse prej kakor verjetno, da bi Nemčija

ali oni obliki, bodisi kako drugače, vse-kakor pa pomeni ta točka, da Anglija in Francija izvršeno stanje v Avstriji ne priznavata več. Komentarji iz Pariza pripovedujejo, da se v uvrstitvi te programne točke kaže uspeh avstrijske propagande, ki postaja na zapadu jako močna in se more naslanjati na nekatere dokaj vplivne faktorje, med njimi tudi na živahno delovanje Habsburgovcev in njihovih privržencev.

V prirodi sedanjih razmerij med vojskujočimi se taboroma je, da je Nemčija čakala najprej na odziv zapadnih velesil in šele potem objavila svoje stališče. Po tem, kar sta odgovorila London in Pariz tudi o nemškem odgovoru ni bilo pričakovati drugačnje vsebine, kakor jo javljajo dosedanje vesti. V Nemčiji pravijo, da zahtevajo britanski in francoski pogoji od njih dejansko toliko ko kapitulacijo in da

mogla na kaj takega pristati. Te zahteve so namreč:

1. Pravica do nevmešavanja v nemške notranje zadeve, vstave tudi pravico do imenovanja in odstavljanja vlade v Nemčiji; 2. pravica do nasilnega razpolaganja s teritorijem Nemčije, vstave odcepljenje nemškega narodnostnega ozemlja iz geopolitičnih in strateških razlogov; 3. obnova v Versaillesu ustvarjenih sovražnih trdnjav proti Nemčiji; 4. poročstva da se Nemčija nikoli več ne bo mogla obvarovati takšnega zmrcvarjenja in ponižanja.

Nekdanji doživljaj v Versaillesu, k se je mogel pripetiti samo enkrat se zdi da je med sovražniki Nemčije ustvaril nevarno in blazno predstavo o tem, kaj se more pričakovati od Nemca. Iz tega sledi, da bo zdaj treba poslušati po drugih starih, da se napravi konec takšnim iluzijam in obenem reši svet pred domišljavostjo, da se lahko razpolaga z državami in narodi in da se lahko vlade postavljajo in odstavljajo. Skrajni čas je, da pridejo te za padne otočne ali celinske države do spoznanja, da nimajo pravice ukazovati v tujih prostorih.

Pariški tisk o položaju

Pariz, 17. novembra AA. (Havas) Pariški listi skrbno in z zanimanjem komentirajo položaj, ki je nastal po Hitlerjevem odgovoru na belgijsko-holandsko ponudbo. »Petit Parisien« pravi da razlogi zaradi katerih je Nemčija spremenila svoje stališče, nimajo pomena za Veliko Britanijo in Francijo, ki sta v vojnem stanju z narodno-socialističnim režimom odkar stojte Nemci na poljskih tleh Velika Britanija in Francija bosta vojno nadaljevali vse dotlej, dokler ne izgine tretji rajh. Ničesar novega nismo povedali če ugotovimo, da vojna obstoji. Ne bode vas prevarale grožnje, naslovljene samo na Anglijo. Nemčija more obračunati z Veliko Britanijo le tedaj ako bračuna poprej s francosko vojsko.

Tudi »Figaro« se ukvarja z nemškim odgovorom in misli da so v tem odgovoru samo fraze, ki odklanjajo belgijsko-holandsko pobudo s trditvijo da je propadla Nemčija je rajši odklonila debato kakor da bi podala le najmanjše dokaze za upravičenost svojega stališča. List vidi sličnost med tem odgovorom in ono trditvijo nemške vlade z dne 31. avgusta, po kateri je Poljska odklonila »razumne predloge« rajha, medtem ko poljska vlada dejansko

se spričo tega more mirovno posredovanje označiti v dani situaciji kot brezpredmetno.

Mirovni apel vladarjev Belgije in Nizozemske torej ni mogel pripomoči k pomirjenju Evrope, niti k zblizanju nasprotnikov. Doprišel pa je nekaj k razčiščenju situacije in k opredelitvi angleško-francoskih vojnih ciljev. Toda prav s tem je posredno pripomogel vse-kakor tudi k poostritvi nasprotij, pa zlasti k povečanju nesoglasja med Parizom in Berlinom. Saj je Nemčija dosedaj stremela za tem, da dosledno dela razliko med francoskim in britanskim stališčem valeč odgovornost za vojno v prvi vrsti na Anglijo. Formalna postavitev avstrijskega problema s francoske strani pa bo tako se zdi otežila nadaljnjo tako taktiko ter postrila polemike tudi med francoskim in nemškim stališčem.

teh predlogov dejansko niti poznala ni. List pravi na koncu, da je Nemčija vojno začela, da je pa ne more končati, kadar se bo njej zdelo.

»Petit Journal« zamerja Nemčiji, da je na plemenito pobudo belgijskega kralja in holandske kraljice odgovorila preko podrejen osebnosti. Splošno so mislili, da bo Nemčija odgovorila vsaj pismeno.

»Ordre« pravi: Hitler je dobil iz Bruslja in Haaga 12. novembra brzjavko, prav tako kakor predsednik francoske republike Lebrun in angleški kralj Jurij VI. Napovedano je bilo, da bo Hitler poslal osebnost poslanico belgijskemu kralju in holandski kraljici in da bo poslanica ostala tajna. List sodi, da se s tem hoteli samo pridobiti časa v pričakovanju, da bodo zavezniški pristali na dovršeno dejstvo. Toda snoti so se v nemški prestolnici slišali poluradni glasovi, da je Nemčija zdaj trdno in nepreklicno odločena uničiti svetovno

oblast Velike Britanije. List se sprašuje, kako mislijo v Nemčiji izvesti to namero.

Tudi »Oeuvre« piše o načinu, kako je Nemčija odgovorila Belgiji in Holandski. V tem vidi diplomatski neuspeh Nemčije. »Jour« analizira položaj, nastal po nemškem odgovoru, in ugotavlja, da je mirovna ofenziva propadla, da pa to prav nič ne gre navzkriž ne Franciji ne Veliki Britaniji, ker sta pripravljeni sprejeti udarec, če bi se nemški generali štab odločil na takšno stvar.

Glas iz Italije

Rim, 17. novembra. AA. (Stefani) Berlinski dopisnik »Messaggera« poroča svoje-mu listu, da je po neuspehu posredovalne ponudbe holandske kraljice in belgijskega kralja Nemčija odločena nadaljevati vojno do skrajnih posledic.

Italija hoče utrditi svoj položaj v Evropi

Osnove, na katere se opira sedaj italijanska zunanja politika

Rim, 17. nov. z. Po informacijah poročevalca »Baseler National Zeitung« je Italija z veliko pozornostjo zasledovala razvoj posredovalne akcije belgijskega vladarja in nizozemske kraljice, da bi se obnovil mir. Ker so ostala vsa prizadevanja brezuspešna, posveča Italija sedaj, kakor poudarjajo vladni krogi, vse svoje sile utrditvi svojih pozicij v Evropi in zaščiti svojih lastnih interesov. Osnove, na katere se bo Italija pri vzdrževanju svojih sedanjih pozicij opirala tudi v bodoče, so:

1. Čim bolj ojačena vojaška pripravljenost; 2. nevtralnost, ki pa bo povsem specialnega, italijanskega značaja; 3. odločen nastop proti komunizmu in vsem boljševiškim prizadevanjem v Evropi; 4. smotrna izgradnja gospodarskih in političnih enotnosti s balkanskimi državami, izključujoč pri tem z Balkana sleherni drugi vpliv.

V zvezi s tem je nocojšnja »Tribuna« objavila zelo zanimiv komentar o italijanski nevtralnosti, o kateri pravi, da se povsem razlikuje od nevtralnosti malih držav. Te države ne zahtevajo nič drugega, kakor da jih vesele pustijo pri miru. Italija pa se ne more na tak način desinteresirati za razvoj prilik v Evropi. Italija ima na evropskem, kakor tudi na drugih kontinentih svoje politične koncepcije, ki jih bo čuvala in uveljavljala v smislu svojih interesov in po svojih močeh.

Zakaj je Italija za oborožen mir

Rim, 17. novembra. AA. (Reuter) Uvodnik »Tribune« pojasnjuje o oboroženem miru, kakor ga je na kratko oral Mussolini. Clankar pravi: Italijansko nevmešavanje v vojno se ne sme primerjati z nevmešavanjem drugih držav. Druge dr-

žave morajo biti zadovoljne, da žive v miru, pri Italiji pa ni tako. Italija ne more ostati neprizadeta pri usodi Evrope, ker ji je poverjeno poslanstvo ne samo v Evropi, ampak tudi drugod na svetu, ki se mu ne misli odreči. To je vzrok oborožitve Italije. Zato ne samo tedaj, ko se bo sklepal mir, ampak tudi sedaj, ko je še vojna, Italija ne sme dovoliti, da bi se njena pozornost odvrnila od teh dogodkov v Evropi. Italija bo ostala v stanju oboroženega miru tako dolgo, dokler ne bodo uresničene njene upravičene zahteve.

»Gazzetta del Popolo« posveča uvodnik boljševiškim prodiranjem in vidi v tem okoliščino zaradi katere Italija ne sme ostati neinteresirana v Evropi. V zvezi s tem pravi list: Italija nikoli ne more dovoliti, da bi ruski boljševizem stopil čez Karpaty in prodril v dunavsko kotlino ali pa na Balkan.

Četrta obletnica sankcij proti Italiji

Rim, 17. nov. AA. (Stefani). »Giornale d'Italia« objavlja članek, v katerem se spominja četrte obletnice sankcij, ki so bile uvedene za časa abesinske vojne. Pri tej priliki list pravi, da Italija ne vodi politike maščevanja, vendar pa se je treba spomniti nekaterih stvari v zvezi s sankcijami. Sankcije so v resnici naredile velike usluge Italiji, ker so postavile na preizkušnjo moralno in stvarno silo fašistične Italije in ker so Italijo pripravile do tega, da je začela iti novo pot v svoji gospodarski politiki, naslanjajoč se na načela avtarkije. Končno list navaja, da so bile tudi sankcije dokaz neuravnovešenega stanja v Evropi, ki je nastalo po versajski mirovni pogodbi.

Finska v živčni vojni

Ruski listi še nadalje groze Finski ter ji napovedujejo enako usodo, kakršno je doživela Poljska

Moskva, 17. nov. o. (Tas) Ruski listi objavljajo iz Helsinkov vesti, ki trdijo, da so finski reakcionarji pričeli hudo lažno kampanjo proti Rusiji ter napovedujejo, da bi mogla Finska doživeti kot posledico prekinjenja pogajanj z Rusijo enako usodo kakor Poljska.

Moskva, 17. nov. AA. (Havas) List »Lahka industrija« ponovno piše o ruskih zahtevah napram Finski in potrjuje, da Rusije ne bo nobena stvar zadržala, da si ne bi zagotovila svoje severne obale. Finska trdi, da ruske zahteve omejujejo njeno suverenost. To ni res. Ko je Finska hotela utrditi Aalandsko otočje, je prošila za pomoč Švedsko in ji pri tem ni bilo mar lastne suverenosti.

Helsinki, 17. nov. s. (Reuter). Življenje v Helsinkih se vrača zopet v normalni tir. Tujcem je bilo zopet dovoljeno, da se vrnejo v mesto, istotako prebivalstvu, ki je bilo v času največje napetosti z Rusijo evakuirano.

Washington, 17. nov. s. (Reuter). Predsednik Roosevelt je izjavil danes, da niso točne vesti, da bi bel Zedinjene države obljubile Finski gospodarsko in finančno pomoč ter povečale s tem njen odpor proti Rusiji.

Drobiž iz Litve

Kovno, 17. novembra. AA. (Havas) Vlada je še zmerom v krizi. Včeraj popoldne je krožila hipoteza v dobro poučenih krogih, da bi Merks dobil mandat za sestavo nove vlade in da bo prevzel tudi resor vnega ministrstva. Dizauskas bi dobil prosvetni portfelj, Kelpsa pa finance. Toda zvečer se je razširila druga verzija, po kateri bi Cerniusova vlada ostala še na-

dalje na oblasti, odstopil bi le finančni minister Subkus.

Predsednik republike je na predlog vlade razširil obredno stanje tudi na vilenški pokrajini. V mestu Vilni so razglasili obredno stanje že pri vikorzanju litovske vojske. Kot vzrok za razširjenje obrednega stanja v vilenški pokrajini navajajo, da se čedalje bolj množe primeri ropov.

Prvi kontingenti sovjetskih čet, ki so prišli, da zasedejo oporišča po pogodbi med Rusijo in Litvo, so doživeli slavnosten sprejem. Pri defiležu čet so svirali sovjetsko in litovsko himno.

Rusija in Turčija

Budimpešta, 17. nov. z. Po informacijah tukajšnjega poročevalca švicarskega lista »Baseler Nachrichten« opozarjajo geografski politični krogi na to, da si Rusija prizadeva sedaj, da bi zboljšala svoj odnos s Turčijo. Ta obrat v ruski zunanji politiki pripisujejo omenjeni krogi okoliščini, da se napovedana nemška ofenziva na zapadni fronti doslej še ni pričela. Za Turčijo bo pomenila ruska iniciativa za obnovo pogajanj velik moralen uspeh, katerega učinki se bodo tudi v realnem razvoju pogajanj kmalu pokazali.

Rusko filmsko gledališče v Bukarešti

Bukarešta, 17. nov. j. (Tas). Sovjetsko poslanstvo v Bukarešti je ustanovilo gledališče, v katerem se bodo predvajali filmi ruske produkcije. Otvoritev so prisostvovali člani rumunske vlade, diplomatski zbor, zastopniki lokalnega in tujega tiska ter reprezentanti rumunske literature, znanosti in umetnosti.

Vojaški položaj na zapadnoj fronti

Zakaj je bila odložena napovedana velika nemška ofenziva na francoskem bojišču

London, 17. nov. d. (Exchange). Vojaški strokovnjak dnevnika »Yorkshire Post« poroča na podlagi zanesljivih informacij, da je nemški generalni štab imenoval državemu kancelarju kot zadnji termin za začetek velike ofenzive na zapadu 14. november. Končna odločitev, da naj se zimske operacije omeje na obrambne ukrepe, je po mnenju korespondenta padla šele v zadnjem tednu. Generali Keitel, Brauchitsch, Reichenau in komandant nemških čet ob nemško-nizozemski meji so se vsi izjavili za odgoditev ofenzive. Baje zaradi tega, ker so imeli zavezniški po mnenju nemškega armadnega poveljstva preveč časa, da so temeljito izpolnili svoje obrambne položaje, tako, da bi bilo računati ob najslabših vremenskih razmerah za največji odpor. General Reichenau pa je sploh nazirala, da na Nemčija z desnega brega Rena vodi »oblegovalno vojno«, ker je Siegfriedova linija, ki je bila zamišljena prvotno kot izhodnišče sunka v Francijo, izgubila svojo vrednost kot zaščitni nasip, pred katerim naj bi se odigrala bliskovita vojna. Usoda Nizozemske je vsekakor le posredno v zvezi z odgoditvijo nemških ofenzivnih načrtov. Dokler ne pokaže Nemčija nobenih napadalnih namenov proti Belgiji, toliko časa bo po mnenju korespondentov varna tudi Nizozemska. Upravičeno domneva, da je takojšnja izvedba vojaških ukrepov v Belgiji rešila Nizozemsko.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 17. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo naslednje 149. vojno poročilo, ki pravi, da je noč v splošnem mirno potekala.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 17. nov. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo vojno poročilo, ki pravi: Na zapadu ni bilo nobenih omembnih vrednih dogodkov, razen nekoliko lokalnega topniškega streljanja.

Gloucesterski vojvoda na vojaškem dopustu

London, 17. nov. s. (Reuter). Gloucesterski vojvoda se je danes vrnil v London na dopust, potem ko je prebil dva meseca na fronti kot prvi odnanačnik oficir vrhovnega poveljnika angleške vojske lorda Gorta.

Velika aktivnost nemških letal

London, 17. nov. s. (Reuter). Nemška izvidniška letala so se danes zopet pojavila nad Anglijo. Letalski alarmi so bili dani v grofjast Lancashire, Cheshire in v severnem Walesu. Tu je alarm povzročilo nemško letalo tipa Heinkel. Protiletalsko topništvo ga je močno obstreljevalo, nakar je letalo odletelo v smeri proti Irski. Protiletalski topovi so pregnali tudi drugo letalo, ki je letelo nad Manchesterom. Tudi nad Setlandskimi otoci so opazili nemško letalo, ki je po močnem obstreljevanju protiletalskih topov pobegnilo.

Enako so se nemška letala pojavila nad vzhodno Francijo, zlasti nad Lyonom in Lilleom. Odvrgla so iz se ne ugotovljenih vzrokov več ton vate, ki pa kolikor je ugotovljeno, ni vsebovala kemikalij.

Nemška letala so preletela danes tudi švicarsko ozemlje ter metala letake v francoskem jeziku, naperjene proti Angliji.

Istotako so nad Belgijo opazili nemška letala.

Le ogledniške akcije

Pariz, 17. nov. AA. Na vsem zapadnem bojišču neprestano dežuje. Slaba preglednost onemogoča vsak poskus, da bi letalci izvedli kakšne poletne. Čeprav blato zelo otežuje gibanje tudi manjših ogledniških oddelkov, so vendar vsi noč neutrudljivo stikali po prostoru med obema bojnima črtama. Ogledniška delavnost je bila posebno živahna na obseku vzhodno od Mozela, t. j. na področju okoli Apacha, južno od Saarbrückena po gričevju, ki se razprostira med Saarbrückonom in Forbachom in okoli Wellesburga. Nemški ogledniki se zadovoljujejo s površnim opazovanjem bojišča in zato ne pride pogosto do spopadov med ogledniki. Le tu pa tam je odjeknil v mrak kak topovski strel, ali pa se sliši le kratkotrajno streljanje avtomatičnega orožja. Vzhodno od Bliessa se je francoskim opazovalcem kljub slabemu razgledu posrečilo opaziti večji oddelki nemških vojakov, ki je delal pri nekaterih utrdbah. Na podlagi podatkov, ki so jih dali opazovalci, je francosko topništvo takoj začelo streljati. Strelji so zadevali natančno, da je sovražnik moral delo opustiti. V znamenju takšnih brezpomembnih krajevnih prask sta potekla ves večerjani dan in vsa noč.

Angleški imperij na delu

London, 17. nov. s. (Reuter). Minister za dominione Eden je v govoru pred zastopniki dominionov danes poudaril da so bila na konferencah zastopnikov imperija obravnavana vsa vprašanja skupne strategije, gospodarstva in financ. Izmenjane so bile vse informacije. Sodelovanje v krogu imperija je sedaj mnogo večje, kot prej. Poseben primer enotnosti imperija je načrt za vezbanje letalcev v Kanadi. To mora imeti posebno velik moralen vpliv na sovražnika. Angleški imperij tvori svobodni narodni in vsaki ima možnost, da sprejme svoje lastne odločitve, edini pa so si v skupni poti.

London, 17. nov. s. (Reuter). Minister za oboroževanje Burgin je danes sporočil, da je njegovo ministrstvo od začetka vojne dalje izdalo naročil že za 160 milijonov funtov. Posebno mnogo je bilo naročeno municije za protiletalske topove.

London, 17. nov. s. (Reuter). Vojno ministrstvo javlja, da rabi še 20.000 prostovoljcev za domačo obrambo. V poštev prihajajo bivši vojniki od 35. do 50. leta starosti. Uporabljani bodo za straženje važ-

nih objektov. Doslej je morala namesto njih opravljati službo redna vojska.

Odrejena je bila tudi splošna rekrutacija za žensko pomožno službo. Število žensk v pomožni vojni službi bo podvojeno.

Tuja letala nad Belgijo in Nizozemsko

Haag, 17. nov. s. (Reuter). Tuja letala so se danes pojavila nad Holandsko nad različnimi mesti ob obali. Proti njim so se dvignila holandska lovka letala in protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo. Tuja letala so odletela nato v zapadni smeri.

Bruselj, 17. nov. s. (Reuter). Nad Gentom se je danes pojavilo nemško letalo. Protiletalsko topništvo ga je obstreljevalo.

Snovanje češke vojske v Franciji

Pariz, 17. nov. s. (Reuter). Danes je bil tu ustanovljen češki nacionalni komite, ki

Gospodarska vojna

Nemci objavljajo dokument, ki po njihovem mnenju dokazuje, da so Angleži že dolgo pripravljali gospodarsko vojno proti Nemčiji

Berlin, 17. nov. AA. (DNB). Uradno poročajo. Kljub načrtu uničevanja aktivnosti, ki ga je poljsko zunanje ministrstvo vršilo pred padcem Varšave, da odstrani in spravi vse važne diplomatske inštitucije, je vendar cela vrsta zanimivih dokumentov prišla v roke nemških oblasti. Te dokumente zdaj temeljito proučujejo. Med prvimi je poročilo bivšega poljskega poslanca R. de Janeru z dne 19. avgusta 1939, ki pravi dobesedno:

Gospod zunanji minister, Varšava. — V pristanišču Rio je te dni priplula angleška križarka »Alaxe«, ki bo po informacijah, s katerimi razpolaga poljsko poslanstvo, ostala v tem pristanišču okoli 14 dni. Značilno je, da je posadka te križarke mnenja, kakor da se nahaja v stanju skrajne pripravljenosti, pri čemer se oskrba ladje vrši vsak dan. Po glasovih, ki krožijo v Rio, bo križarka »Alaxe« poleg drugih britanskih enot, če nastane vojna, opravljala patrolno službo ob brazilski obali in tako preprečila izvoz surovin in živeža v Nemčijo in Italijo. Morebitna blokada brazilskih obal bi imela zelo negativne posledice za oskrbo držav osi s tujimi surovinami. Kakor je poslanstvo že sporočilo, krije Nemčija tretjino svojih potrebščin po bombažu in kavi v Braziliji. Isto velja le v manjši meri tudi za sardije, semensko olje, maslo, vino, riž, meso in železno in mangnisko rudno. Nemčija je zadnje mesece nakupila mnogo tega blaga v Braziliji. V zvezi s tem bi se moglo ugotoviti, da mislijo poklicani brazilski krogi ponovno stopiti v tesnejše trgovinsko razmerje do Združenih držav, da najdejo tam tržišče, ki naj nadomesti nemško tržišče. — Poslanik republike Poljske dr. Tadej Skowronski.

Iz vsega tega izhaja, da je Anglija že 19. avgusta »rako zanesljivo računala« z vojno z Nemčijo, da je že celih 14 dni pred začetkom vojne poslala v Brazilijo svojo križarko, da preseka nemški dovoz iz te države. Posebnega pomena je naročilo, da naj v ta namen odločena križarka »Alaxe« ostane v Rio okoli 14 dni. To je posebno važno, ker kaže, da je Anglija želela, da se vojna začne v začetku septembra 1939. Dalje je bila Anglija še v mirnem času ne glede na kakršnekolik nemške nadzorne podmorske ukrepe trdno odločena, da v nasprotju z mednarodnim pravom pretrga dovoz živeža iz Južne Amerike v Nemčijo in začne neusmiljeno vojno proti ženskam in otrokom Srednje Evrope. Angleške izjave da ne gre za stvar, ki bi bile v nasprotju z mednarodnim pravom, ampak samo za navadne represalije, torej ne drže. Anglija je po načrtu pripravljala gospodarsko vojno proti Nemčiji, da bi mogla izvajati takšno vojno takoj, čim bi se začele sovražnosti.

Nemško svarilo nevtralnimi državam

Berlin, 17. nov. o. DNB trdi v enem izmed svojih poročil, da namerava Anglija izkoristiti zunanjo trgovino kot orožje proti Nemčiji ter se polastiti trgov, na katerih je doslej Nemčija prevladovala. DNB opozarja v svoji službeni objavi nevtralne države da bodo doživele po vojni, ako se bodo pokorile angleški premoči, hudo krizo, ker jih bo Nemčija priprustila njihovi usodi.

Predsednik poljske vlade obiskal poljske vojne ladje

London, 17. nov. s. (Reuter). Poljski ministri predsednik general S. Korski je danes posetil poljsko vojno mornarico v neki škotski luki. V imenu angleške mornarice ga je sprejel in pozdravil vojvoda Kentski General Sikorski je imel na poljske mornarje nagovor, v katerem je poudaril, da je poljska mornarica pokazala veliko vztrajnost in hrabrost s tem, da je svoje ladje skozi sovražno vodovje pripeljala v Anglijo. Sedaj uživa gostoljubnost največje mornarice na svetu. Poljska mornarica bo sodelovala z zavezniškimi mornaricami, dokler ne bo dosežena skupna zmaga.

Nato je odšel general Sikorski na neko poljsko vojno ladjo in je tam izročil odlikovanja posebno zaslužnim poljskim mornarjem.

Ladje s švicarsko zastavo

Rim, 17. nov. o. Glede na sporazum, ki ga je Švica sklenila s nekaterimi nevtralnimi državami in po katerem lahko najame ali kupi od njih trgovske ladje za prevoz raznih proizvodov in surovin, ki so ji potrebne, poudarjajo italijanski listi, da se bodo na ta način prvič pojavile na morjih ladje pod švicarsko zastavo. Švica se je za to odločila, da zagotovi

ima nalogo, da čim prej organizira samostojno češko armado. Med člani komiteja je tudi bivši češkoslovaški prezident dr. Beneš.

Proti komunistom v Franciji

Pariz, 17. nov. br. (Havas). Policijski organi so v pretekli noči aretirali spet nekaj »glavnih agitatorjev« razpuščene komunistične stranke. Uradni list je davi objavil dekrete, s katerimi so bili razpuščeni trije nadaljnji občinski sveti, ki so bili v komunističnih rokah.

Opoldanski tisk poročajo vsem tem zelo podrobno in naglašajo, da se je vlada očitno odločila, da nastopi z vso odločnostjo proti komunistični propagandi, ki se je v zadnjem času pričela širiti z letaki in brošurami po vsej Franciji.

Dopusti mobiliziranih poslancev v Franciji

Pariz, 17. nov. j. (Havas). V parlamentu je bilo sklenjeno, da se bodo vsi poslanci, ki so bili mobilizirani v vojno službo, v bodoče lahko udeleževali vseh rednih in izrednih sej parlamenta. Predsednik parlamenta bo izposloval od vojnega ministrstva, da dobe poslanci za čas zasedanja dopust.

aprovizacijo prebivalstva in neovirano prekrso svoje industrije s surovinami iz prekmorskih dežel. Sprte države so že objavile Svici, da ne bodo plenile ladij, ki bodo plule pod njeno zastavo. Kakor poročajo italijanski listi bo za ta pomorski promet dala italijanska vlada Svici na razpolago lukso v Genovi.

Do bičev angleške mornarice v preteklem tednu

London, 17. nov. s. (Reuter). Po odbitku izgub, ki jih je pretrpela angleška mornarica v preteklem tednu znaša čisti dobiček angleške mornarice v preteklem tednu 24.000 ton. Zgrajene so bile tri nove ladje, dve sovražni pa sta bili zaseženi.

Angleški pritisk na Grčijo

Berlin, 17. nov. AA. (DNB). »Berliner Lokalanzeiger« piše da so grške trditve, ki izvažajo svoje blago v Nemčijo in Veliko Britanijo, doble obvestilo od Velike Britanije, da morajo ukiniti dobavljanje Nemčiji, ali jim bodo pa prepovedali izvoz v Veliko Britanijo, njihovo premoženje v Veliki Britaniji pa zaplenili. List pravi, da je ta zahteva Velike Britanije nova kršitev mednarodnega prava in naslje nad nevtralnimi gospodarstvom. Grožnja, da bodo imele in terjatve teh trditev v Veliki Britaniji zaplenjene, se pravno ne da z ničemer utemeljiti. List opozarja na to, da je leta 1938 šel grški izvoz največ v Nemčijo 43,1%, samo 8,3% grškega blaga je pa šlo v Veliko Britanijo.

Nemška križarka ob afriški obali

London, 17. nov. s. (Reuter). Angleška trgovinska ladja, ki je bila večerj napadena v portugalskih teritorialnih vodah ob Mozambiku, se imenuje po enih podatkih »Scala Shell«, po drugih pa »African Shell«. Napadalec je bila približno 10.000 tonska ladja, najbrže oborožena nemška trgovska ladja. Nekateri ameriški poročevalci pa javljajo, da gre za eno izmed obeh nemških lahkih križark »Deutschland« ali »Admiral Scheer«, Napadajoča ladja je vzela kapetana angleške ladje kot ujetnika na krov, posadki pa je dovolila, da se je izkrcala na mozambiško obalo.

Capetown, 17. nov. AA. (Reuter). Vest da je neka nemška vojna ladja potopila tovrstno ladjo »Africa Shell«, je zbučala tu največje presenečenje. Listi poudarjajo, da je bila to ena najmodernejših ladij te vrste.

15 finskih ladij v nemških lukah

London, 17. nov. br. Agencija Reuter poroča, da je sedaj v nemških lukah 15 finskih ladij, ki se jih Nemci zadržali.

Nesreča »nemške« ladje »Else«

Stockholm, 17. nov. s. (Havas). Pred stockholmskim zalivom se je večerj vsled nesreče potopila nemška ladja »Else«. Trije člani posadke so utonili, ostale so rešili švedski rušilci.

Ob holandski obali odstranjene mine

Haag, 17. nov. i. (Havas). Holandska vlada je obvestila belgijsko vlado, da je odstranila mine ob holandski obali, tako da je Severno morje za plovbo do Scheldte zopet prosto in ladjam ne bo treba delati velikega ovinka.

Špansko-italijanski korak v Berlinu

Bruselj, 17. nov. j. (Havas). Dobro informirani politični krogi zatrjujejo, da sta španska in italijanska vlada sporčili po normalni diplomatski poti nemški vladi, da je interes obeh držav, da se spoštuje integriteta belgijskega in holandskega teritorija.

Berlinski holandski poslanik na poti v Haag

Amsterdam, 17. nov. AA. (Stefani). Danes se pripelje v Haag holandski berlinski poslanik, da bo poročal o svojih razgovorih z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom.

Sprememba letnega časa v Angliji

London, 17. nov. AA. (Reuter). Letni čas bo v Veliki Britaniji spremenjen jutri opolnoči. Časopisi opozarjajo ljudi, naj to vpoštevajo.

Sokolski zlet 1. 1941

Nekaj nadaljnjih podrobnosti o zletnih prireditvah

Beograd, 17. nov. p. V prostorih uprave saveza SKJ je bila snoči prva seja ožjega zveznega odbora z zastopniki beograjske sokolske župe in beograjskih sokolskih društev. Razpravljali so o pripravi za vsesokolski zlet 1. 1941. v Beogradu. Na seji so določili splošne smernice za te zletne svečanosti, ki se bodo pričele 6. septembra 1940 in se bodo končale 6. septembra 1941. Trajale bodo torej leto dni. V načrtu je, da od 6. septembra leta 1940. iz Beograda statete 25 sokolskih žup, ki bi odnesle na vse kraje države povabila za zlet. Ena izmed statet bo odšla tudi v Bolgarijo, da povabi na zletne svečanosti bolgarske Junake. Pozimi bodo razne tekme v zimsko-sportnih panogah, v smučanju, drsanju itd., prirejane

pa bo tudi velika razstava o sokolskem delu na idejnem, prosvetnem, narodnem, gospodarskem in seveda tudi na telesnovzgojnem področju.

Glavni zletni dnevi bodo meseca junija in sicer posebej za sokolsko dečo, šolsko mladino, sokolski naraščaj, vojaštvo in članstvo. Zaključni telovadni nastop bo na Vidov dan 1941. Zletne svečanosti bodo zaključene na dan proglasitve polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II. dne 6. septembra 1941. Teža dne bodo iz vseh sokolskih žup prispele v Beograd statete, ki bodo izročile prvemu starešini SKJ Nj. Vel. kralju Petru II. pozdrave vsega sokolstva, na sedežih žup pa bodo prirejane velike svečanosti, za kar bo brzkone mobilizirano vse sokolstvo.

Zboljšanje odnošajev med Rusijo in Japonsko

Že v kratkem se bodo pričela med obema državama pogajanja o gospodarskih in političnih vprašanjih

Tokio, 17. nov. br. (Agencija Domej). Zastopnik zunanjega ministrstva je danes v razgovoru z novinarji potrdil, da se bodo sedaj japonsko-ruska pogajanja o političnih in gospodarskih vprašanjih razvijala istočasno v Moskvi in Tokiu v vse ugodnejši atmosferi kakor doslej. Japonska bo vsekakor še nadalje vztrajala pri svojih načelih glede ureditve kitajskega vprašanja. Za enkrat se bodo pogajanja v Tokiu in Moskvi po ureditvi mejnih problemov nanašala na osnove novih trgovinskih odnošajev med obema državama.

Tokio, 17. nov. AA. (Stefani). Vsi listi izražajo zadovoljstvo zaradi pogajanj, ki se sedaj vodijo med japonskimi in ruskimi delegati ter naglašajo, da je odvisen uspeh od dobre volje Moskve. »Hoči Hoči« svetuje vladi, naj si ne dela skrbi zaradi ovir, ki jih Anglija in Združene države delata Japonski pri njenih pogajanjih za zblžanje z Rusijo ter naglašajo, da pogajanja z Rusijo lahko ustvarijo mir na Daljnem vzhodu.

Tokio, 17. nov. br. Po informacijah agencije Stefani so Japonci zavzeli več aj mesto Pančeng v jugozapadnem delu pokrajine Kwantung. Mesto šteje 250.000 prebivalcev. Od francoske Indokine loči sedaj Japonce le še pokrajina Kvansti. Japonci so zasedli tudi mesto Janhou, 60 km severovzhodno od Fangčenga.

Japonski general o nemško-ruskem sporazumu

London, 17. nov. AA. (Reuter). »Time«-sove dopisnik iz Tokia pravi, da je admiral Rlozo Najamura v svoji izjavi časnika karjem podčrtal, da je sporazum Nemčije s Sovjetsko unijo zmanjšal možnost nemške zmage. Dopisnik pravi, da je admiral Najamura pred kratkim stopil v pokoj, da pa še zmerom velja za enega izmed najboljših strokovnjakov na Japonskem. Admiral Najamura misli, da je zaradi zveze med Nemčijo in Rusjo nastalo zblžanje med Japonsko in Veliko Britanijo.

Dogodki v Pragi

New York, 17. nov. s. (Associated Press). Iz Prage poročajo, da je danes dopoldne nemška policija ojačena z oddelki SA zasedla češko univerzo in tehnično visoko šolo. Aretiranih je bilo 1200 dijakov in dijakin, ki so bili v avtobusih odpeljani v zapore. Nekaj ur pozneje je dospelo v Prago 5000 mož oddelkov SA na avtomobilih, spremljanih od motorjev, oddelkov strojin in topništva. Kolona je vozila v Prago eno uro. V nemških uradnih krogih označujejo današnje ukrepe kot represalije proti dijaškim demonstracijam, ki so se vršile v Pragi pred nekaj dnevi.

Berlin, 17. novembra. AA. (DNB). V zvezi s vestmi o nekih nemirih v češko-moravskem protektoratu izjavljajo na merodajnih mestih, da vlada v vsem protektoratu popoln red in mir. Pristavljajo, da je možno da se izdajo proti nekaterim krogom posebni ukrepi, pri čemer pa gre le za majhen krog razumnikov.

Praga, 17. nov. p. (DNB). Objavljena je bila naredba, po kateri se je s proglasitvijo nemškega protektorata nad Češko in Moravsko razširil na ti dve deželi zakon o zaščiti nemške države. Po tem zakonu se kaznujejo s smrtjo vse osebe, ki bi med vojno služile sovražnim oboroženim silam, nastopile z orožjem proti Nemčiji ali njenim zaveznicom, delale na kakršenkoli način za sovražnika ali pa škodovala nemškim oboroženim silam. Pod ta zakon spada vsakršna delavnost češkoslovaške legije v tujini. Člani legije, ki bodo ujeti, bodo izročeni vojaškemu sodišču ter ustreljeni kot izdajalci.

Prezident Hacha resno zbolel

Praga, 17. nov. o. Praški radio je snoči objavil, da leži predsednik dr. Hacha bolan v dvorcu Lany. Poudarjajo, da se njegovo zdravstveno stanje ne zboljšuje, kar povzroča skrb.

Nemški korak v Bukarešti

Bukarešta, 17. novembra. AA. (Reuter). Šef gospodarskega oddelka v nemškem zunanjem ministrstvu Clodius je večerj zručil rumunski vladi noto nemške vlade, v kateri opozarja rumunsko vlado na umetne težkoče s katerimi onemogoča trgovino med Rumunijo in Nemčijo. Clodius je imel večerj več razgovorov z rumunskimi politiki.

Bukarešta, 17. novembra. AA. (Stefani). V zvezi z obiskom lorda Lloyda, predsednika British-Councila, se je zvedelo, da se je sestel z mnogimi uglednimi rumunskimi osebnostmi in da so govorili o kulturnem sodelovanju med Veliko Britanijo in Rumunijo. O bližajočih se angleško-rumunskih trgovskih pogajanjih pa ne dajejo nobenih podrobnosti.

Admiral Horthy 20 let regent

Budimpešta, 17. novembra. AA. (Stefani). Včerašnja seja parlamenta je veljala počastitvi 20-letnice, odkar je Horthy vikariral v Budimpešto na čelu nacionalističnih oddelkov. Horthyju so priredili tople manifestacije. Na seji so sklenili, izročiti Horthyju listino z izrazi hvalečnosti parlamenta.

Jubilej leningrajske akademije znanosti

Leningrad, 17. nov. j. (Tas). Leningrajska akademija umetnosti je večerj na svečan način proslavila 75-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki je bila v okrilju akademije organizirana velika umetnostna razstava.

Vojvoda Kentski in Dalmacija

Dubrovnik, 17. nov. o. Angleški klub v Dubrovniku je nedavno poslal vojvodi Kentskemu in njegovi soprogi v dar lepo sliko Cavtata. Sliko je napravil angleški slikar Simpson, ki živi že več let v Cavtatu. Sedaj je Angleški klub prejel od vojvode Kentskega in njegove soproge pismo, v katerem se mu zahvaljujejo za dar in pravi, da sta bila ginjena zaradi pozornosti članov Angleškega kluba v Dubrovniku, ki sta ga vedno s posebnim užikom obiskovala kakor tudi vso Dalmacijo. Nadalje pravi, da sta tudi letos nameravala priti v Dubrovnik, vendar pa so to preprečili mednarodni dogodki.

Italijanska pozornost za patrijarha Gavrila

Beograd, 17. nov. p. Italijanski poslanik Mario Indelli je obiskal danes patrijarha Gavrila ter mu izročil album fotografij o nedavnem patrijarhovem obisku na Reki. Obenem mu je sporočil tudi pozdrave italijanske vlade kot poglavarju srbske pravoslavne cerkve.

Koncert berlinskih glasbenikov v Beogradu

Beograd, 17. nov. p. Nocoj je bil v dvorani Kolarčeve univerze koncert berlinskega komornega orkestra pod vodstvom znane skladatelja in generalnega glasbenega direktorja Hansa Bendeja. Koncert je zelo dobro uspel.

Novi železniški most pri Zagrebu dovršen

Zagreb, 17. nov. o. Novi železniški most preko Save pri Zagrebu, ki je bil zgrajen po najmodernejših načrtih in je veljal 35 milijonov dinarjev je že popolnoma dovršen. Preko mosta bodo mogli vlaki voziti z normalno brzino. Danes so prežkusili most v pogledu obremenitve in sicer pod nadzorstvom žurističnega profesorja dr. Roša, ki je nalašč za to prišel v Zagreb.

Preiskava o tatvini hranilne knjižice v Zagrebu

Zagreb, 17. nov. o. Policija je aretirala Josipa Prelčiča, Branka Kuradžića in Zvonimirja Odiča, ki so izvalili trgovcu Papi iz zagrebske okolice hranilno knjižico za 450.000 din ter jo nato prodali za 250.000 nekemu zagrebskemu denarnemu zavodu. Denarja so našli pri njih še 75.000 din, za ostanek pa doslej še ne vedo, kje je skrit.

Napredovanje

Beograd, 17. nov. p. V 4. pol. skupino 1. stopnje je napredoval finančni svetnik Ivan Predikaka pri finančni direkciji v Ljubljani.

Vodja opozicije v Angliji zbolel

London, 17. nov. (Reuter). Nadomestni vodja opozicije Greenwood po zdravniškem nasvetu ne bo imel do konca leta več nobenega javnega govora. Greenwood je bil v zadnjih mesecih, ko je nadomeščal vodjo opozicije Attleea, izpostavljen po mnenju zdravnikov prevelikemu naporu.

Angleški uvoz in izvoz

London, 17. nov. s. (Reuter). Angleški uvoz je bil v oktobru po vrednosti za 12 milijonov funtov večji nego v septembru. Izvoz pa za 1 in pol milijona funtov večji.

Vremenska napoved

Zemunska: Toplejšje vreme, po večini oblačno. Na zapadni polovici in v severnih krajih ponekod dež. Na vzhodu in na jugu delno jasno.

Naši kraji in ljudje

Gozdovniki so uredili svoje katakombe

Ljubljana, 17. novembra. Ljubljanski gozdovniki so te dni z otvoritvijo novega društvenega lokala v Križevniški ulici prešli v dobo zimskega udejstvovanja. Namesto ob tabornih ognjih zunaj v prirodi se bodo v zimskih mesecih zbirali v svojem novem prostoru, ki je po svoji opremljenosti in originalnosti menda najzanimivejši društveni lokal pri nas. Obokana podolgovata gozdovniška soba je sicer v resnici malce podobna nekakšni podzemeljski kleti, vendar je nadvse prijazna ter okusno dekorirana smislu gozdovniške ideje. Simboli, emblemi, totemi, vse je lepo smotno zvrščeno ob stenah, poseben okras lokal pa daje nad meter visok kip ge. Karle Mrak-Bulovčeve, ki predstavlja indijanskega poglavarja v ponosni, vzneseni drži sinu svobode in sonca. Kip velike umetniške cene je kiparka dobrohotno poklonila gozdovnikom. Ta po se ni vse — akademski slikar Rajko Slapernik je s sodelovanjem ak. kiparja Frana Godca okrasil stene z dvema posrečenima freskama, na prvi gozdovniški tabor pod Martuljkom, na drugi pa vzhajajoče sonce, po katerem nosi ljubljanski gozdovniški rod

svoje ime. Tako bogato opremljeni društveni lokal so gozdovniki že v soboto zvečer svečano otvorili ob številni udeležbi članstva in gostov. Starešina rodu Vzhajajočega sonca br. inž. Murko je pozdravil najprej navzočnega podstarosta gozdovniške lige br. Tomšiča in zastopnike ostalih rodov. Pozdravil je pomen večera, ko se društvo seli v svoje novo zimsko taborišče. Zahvalil se je vsem postrtovalnim delavcem za skrb in ureditev novega lokala, zlasti

Rajko Slapernik: Freska »Gozdovniki«

br. Branku Kozincu, ki je ves društveni prostor zamislil in uredil, gospej Karle Mrak-Bulovčevi ter bratoma Slaperniku in Godcu za dragoceno umetniško opremo. O pomenu gozdovniške ideje je v izbranih besedah izpregovoril br. Pajer ter predlagal, da imenujejo novi lokal »katakombe«. Po pozdravnih nagovorih in petju gozdovniške himne je bil oficijelni del večera zaključen, nakar so gozdovniki na svoj brat-ski, prisrčni način razvili svoj zabavni program ob petju, godbi in prigradnih recitacijah. Želeli je samo, da bi naši vrli gozdovniki v svojih katakombah kar se da uspešno in častno gojili gozdovniško misel.

lepši življenjski dobi umrlega nepozabnega dr. Ivana Šestana, ki je bil tajnik mariborskega Aerokluba. Naš mariborski pilot Franjo Pivka je poletel včeraj z Moravcem letalom nad Središče. Spustil je na dr. Šestanov grob na središčem pokopališču lep venec, s katerim je hotel mariborski Aeroklub počastiti spomin neumnega in sposobnega propagatorja letalstva ob naši meji.

Zanimanje za letalstvo je bilo tedaj pred 10 leti v Mariboru na višku, kar je predvsem zaslugi spretnih in žilavim propagandistom dr. Ivana Šestana, ki je bil duša pri populariziranju letalske misli v Mariboru, za katero je sam žrtvoval svoje mlado življenje. Sicer je letalska katastrofa pred 10 leti globoko pretresala ves Maribor, vendar pa so nadaljevalci dr. Šestanovega pionirskega dela znova razgibali zanimanje za letalstvo, predvsem v vrstah naše mladine. V zgodovini mariborskega letalstva bo trajno in svetlo zapisano ime dr. Iva Šestana, s čigar nesrečno in prerano smrtjo je doživela letalska misel ob naši meji trpko, prebridko izgubo. Z včerajšnjim spominskim poletom našega mariborskega letala nad njegovim grobom pa je mariborski Aeroklub v čutu globoke hvalečnosti najdostojneje počastil dr. Šestanov spomin.

in takrat v Mariboru mudečega se nemškega pilota Hermana Müllerja, je mariborski Aeroklub na prisrčen in pieteten način počastil spomin nesrečnega in v naj-

Pokoril se bo 15 let na robiji

Žalostna družinska tragedija, ki jo je žena plačala z življenjem, mož pa s prostostjo

Ljubljana, 17. novembra

Pred velikim kazenskim senatom, v katerem so pod predsedstvom s. o. s. Kralja sodelovali gg. s. o. s. Brelj, Lederhas, dr. Fellahar in dr. Pompe, se je danes dopolne v pričli dveh urah zaključila že leta trajajoča tragedija družine Cirila Bučana, okrog 35 let starega čevljarja, odnosno tovarniškega delavca iz Britofa pri Kranju.

Ciril Bučan gre danes za 15 let med robijaše, Helena, njegova žena, je našla smrt v valovih Save, a dvoje nedolnih otrok je danes brez staršev. Tako je žalostna bilanca zakona in družine, ki se je pred leti znašla pod istim krovom z namenom, da bo šla skupno pot skozi življenje. Toda Ciril in njegova žena Helena nista bila kos nalogi, ki sta si jo zastavila. V nesrečo sta pahnila še dvoje otrok, ki sta se porodila iz njune zakonske zveze.

Kakor znano, je v septembru ves Kranj in okolico zelo razburilo dejstvo, da je orožniški narednik Anton Kristan v savskih valovih pri Majdičevih zapornicah v Kranju našel truplo utopljenke, v kateri so spoznali čevljarjevo ženo Heleno Bučano. Ker sta si bila zakonca Bučanova že dolgo v težkih sporih in je žena celo zapustila svojega moža, pa so jih sosedje in znanci potem še večkrat videli in slišali v ostrih prepirih, je že z vsega početka padel sum na moža Cirila, da je on zakrilil njeno smrt. Preiskavo so oblasti nadaljevale v tej smeri in ni bilo dolgo, ko je Bučan tudi priznal, da je svojo ženo Heleno po nekem prepiru, ki sta ga imela v drevoredu, pahnili v savske valove.

Obtožnica, ki jo je državni tožilec g. Goolar sestavil proti Bučanu, je bila stvarna in kratka. V njej je Bučana obtožil zločinstva proti življenju v smislu § 167-II. k. z.

Na razpravi, za katero je vladalo precejšnje zanimanje in se je je udeležilo tudi precej znanec in prijatelj Bučanova družine, je Bučan, ki prej svojega dejanja v preiskavi ni prav nič olepševal, skušal svojo krivdo nekoliko zmanjšati s tem, da je svojo obrambo usmeril predvsem na delež svoje pokojne žene, ki naj bi ga imela pri krivdi za to, da je prišlo do njegovega strašnega dejanja.

Težko je danes presojati, kako in kaj je bilo med Bučanoma, da je moralo do tega priti. Ljudje, ki so tako z njim kakor z njo imeli tesnejše stike, niso niti o njem, a še manj o njej vedeli povedati kdo ve kaj razveseljivega. Danes, ko je ona v prezgodnjem grobu, s on na poti na robijo, se je prav za prav samo župni urad junaki zastavil zanj dobro besedo. Pa o tem pozeje!

Mrtvo rojeno dete ...

Pred sodnike je Bučan stopil kot človek, ki se v resnici niti ni zavedal vse resnosti svojega položaja. Obtožen, da je svojo ženo spravil v smrt, je Bučan ob zagovorniku dr. Stanku Jugu ex offio kaj malo pridano branil svojo kožo. V celoti je s svojim nastopom, načinom svojega zagovora in s sredstvi, ki se jih je zanj posluževal, potrjeval splošno mnenje, ki so ga ljudje imeli o njem, namreč, da je vsaj duševno precej zaostal če ne kaj več. Če bi te okolnosti ne bilo, bi se ga res moglo imenovati cinika, tako pa o cinizmu niti ni bilo možno govoriti. Bučana moremo smatrati prej za človeka, ki duševno ni niti za silo bil dovolj razgiban za življenje, kakršnega si je s poroko ustvaril. Oklenil se je ženske, ki je bila vse prej kot primer-na zanj. Odtod tudi to, da on ni bil zanj. Ljudje namreč pravijo, da sta se sprva v zakonu še dobro razumela, toda kmalu se je ona, ki je v zakon s Cirilom stopila z 19 leti, začela ozirati za drugimi in je s tem svojega moža tudi prav nepravilno dražila. Kar je storil Bučan poslej — z dobrim ali slabim namenom — je bilo vse prej kot primerno, da ženo spet pridobi zase in jo nase priklene. In ker se ji kljub vsemu le ni hotel odreči, je prišlo do tragičnega konca njune razmerja.

Za nobeno ceno bi je ne rešil!

S solzami v očeh je danes sodnikom priznal odkrito, kako je ženo pahnil v Savo. Trdil je, da jo je na sestanku še enkrat poskušal pregovoriti, naj se vrne na njegov dom in naj skrbi za nedolna otroka. Pravi pa, da ona tega ni hotela. To da ga je tako razburilo, da je tvegati skrajno in opravil strašno dejanje v povsem treznem stanju, toda ne s prej sklenjenim namenom kaj takega izvršiti. »Nisem bil pijan, ne! Madona, šel sem z delate je zastokal vase, ko je odgovarjal na predsednikova natančna vprašanja. Povedal je tudi, da se je žena tedaj, ko jo je pahnil po obrežju navzdol proti Savi, še tik pred vodo, ki je na tistem mestu kakšne 4 m globoka, vjela, toda tedaj je on stekel po bregu in jo še enkrat z no-go brcnil v valove.

Ko mu je predsednik iz zapisnika prebral izjavo neke priče, da ga je žena iz valov klicala na pomoč: »Pomagaj, pomagaj! Jezus, kaj bodo moji otroci delali!« je Bučan z rahlim nasmeškom in oklevajočimi besedami rekel: »Saj ni res kje! Saj ni mogla! Samo enkrat je zaklicala, naj ji pomagam!«

Ze v preiskavi pa je tudi priznal, da je

na obrežju še kakšne četrt ure čakal, ali morda le ne bo še izplavala na površje. In to z namenom, da jo še enkrat potone v valove. Na usodnem mestu samem je namreč tudi priznal, da bi je »za nobeno ceno ne bil pustil izplavati na površje!«

Sele, ko se je prepračil, da je njeno življenje v valovih ugasnilo, je odšel z brega Save. Potem se je potikal okrog. Predsednik senata je tudi priznal, da ga je bilo potem nekaj dni ves čas strah ob misli na ženo in na dejanje, ki ga je nad njo zagrešil.

Slika nevzdržne zakonske zveze

Edina priča, ki je bila na današnji razpravi zaslišana je bil obtoženec tovariš Ivan, ki je med Bučanoma bil za ženinoga življenja imel tudi to vlogo, da je bil pokojničin intimni prijatelj. Toda čeprav mu je pokojna nekako pol leta nudila vse, kar si je od nje požel, je danes le potegnil z možem, prepričan, da je bil on mož ženinoga žrtve in ne obratno. Sodnikom je pripovedoval, da pokojna, ki baje ni bila prav nič privlačna, ni imela intimnih odnosov le z njim, ampak tudi še z nekaterimi drugimi. Ogorčeno je Ivan pripovedoval, kako mu je pokojna Helena »zavdala«, kako je zaradi nje sovražil svojo na pogled mnogo lepšo ženo in kako je zaradi neutušnega nagnjenja do nje celo prav resno mislil v tistih časih na to, kako bi se z zločinom rešil svoje žene, s katero je prej vsa leta živel v najlepših odnosih.

Nato je Bučan, ki je šest let zahajal v šolo, zamrmral: »Gospod predsednik, kako naj bi bil jaz to pisal? Saj sploh ne znam pisati!« Baje je Bučan kljub šestletnemu obiskovanju šole ostal nepismen.

Nadalje mu je predsednik predložil izjavo druge priče, ki je izpovedala, da jo je Bučan malo pred usodnim dogodkom naprosil, naj posreduje sestanek z ženo. Za to uslugo mu je obljubil plačati za pi-jajo. Priča trdi, da sta drugače dne po usodnem dogodku res pila pol litra v gostilni.

A Bučan je sodnikom rekel: »Kako bom dal za liter, če sem imel komaj za pol litra pri sebi?« Potem je priznal vsaj toliko, da sta ga s tistim, ki mu je ženo pri-

peljal na usodni sestanek, res spila pol litra. Šel pa da je z njim zato, ker ga je oni povabil s seboj.

Na kraju je predsednik prečital še dopis župnega urada, v katerem ta obtoženemu v korist poroča, da se je Bučan večkrat zgledal v župnišču in tožil o težavah, ki jih ima v zakonu. Ponovno da je tudi izražal željo, naj bi se žena vrnila k njemu. Tam je povedal, da ji je pripravljen vse odpustiti za to ceno. Župni urad je v tem dopisu izrazil tudi mnenje, da vsa-akor je žena pritrla Bučana v takšno dejanje.

»Ni moja krivda!«

Po prvi kratkem posvetovanju je ob 10.30 uri predsednik senata razglasil sodbo, s katero je bil Ciril Bučan zaradi zločinstva proti življenju in telesu v smislu § 167-I. k. z. obsojen na 15 let robije in na trajno izgubo častnih državljskih pravic. V utemeljitvi te sodbe je predsednik senata naglasil, da se je sodišče prepračilo, da je Bučan storil svoje dejanje po trenutnem sklepu, ko mu ni uspelo ženo pregovoriti, naj se vrne k njemu in otrokom. Dejanje samo sicer še meji na zrel preudarek in zlasti še na okrutnost, toda sodišče je mnenja, da tega vendarle ni bilo, pač pa da je nanj vplivala trenutna razburjenost.

Ob vprašanju, ali sprejme to sodbo ali se misli pritožiti proti njej, je bil Bučan povsem neodločen. Na predsednikova opotovanja vprašanja, kako misli, je končno iztisnil iz sebe:

»Ni bila moja krivda!«

»O tem sva že prej mnogo govorila,« je menil predsednik, »zdaj povejte le, če ste zadovoljni s sodbo! Ali se vam morda zdi previsoka?«

»Ah, kaj previsoka! Kriv nisem!« je ponovil Bučan, ki se nikakor ni mogel odločiti, kaj bi. Ker si očitno neprisrčen ni vedel in ni znal sam pomagati, se ga je predsednik usmili:

»Pa se pritožite proti višini kazni, morda vam jo le bodo na višji instanci znižali. Saj to vas nič ne stane če poskusite!« V zapisnik pa je predsednik narekoval, da si Bučan pridržuje zakoniti rok za premislek.

Nato ga je paznik odvedel v sodne zapore. Pravijo, da je v njih v času preiskave zdaj jokaj, zdaj popeval. Kaj bo zdaj?

Nesmrtno delo velikega mojstra in najboljšega poznavalca Indije, znamenitega romanopisca

RUDYARDA KIPLINGA

pisatelja, ki je za svoja knjižna dela dobil visoko odlikovanje — Noblovo nagrado

V tem sijajnem filmu je knjiga mojstrsko oživila! Tempo, dinamika v naravnem prikazu ogorčenih bitk in borb, ki jih vodijo Angleži že desetletja z indijskimi uporniki, člani raznih mističnih, maščevalnih sekt!

NAD 12.000 LJUDI JE SODELOVALO PRI SNEMANJU TEGA MOGOCNEGA FILMA! NAD 2.000.000 DOLARJEV SO ZNASALI STROŠKI!

Kulturni pregled

Obiski in stiki v Zagrebu (III.)

Pri upravniku Narodnega gledališča J. Benešiću

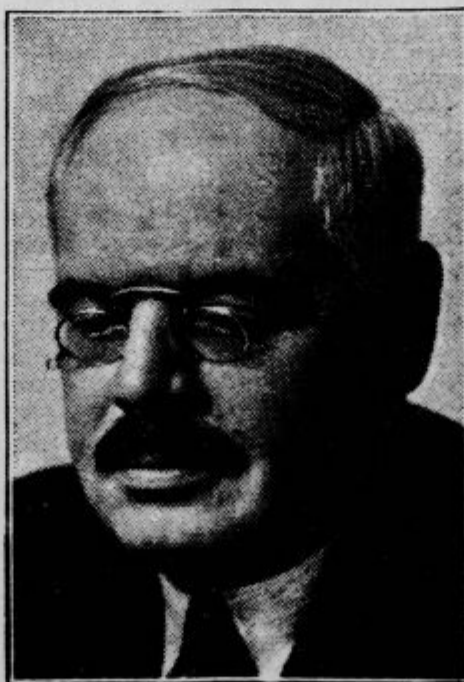
Z novo sezono je prevzel odgovorno mesto upravnika reprezentativnega hrvaškega gledališča prof. Julije Benešić, Zagrebški kulturni delavci sodijo, da je z njegovim imenovanjem nastopilo razdobje relativne ustalitve, finančnega in umetniškega ravnanja največjega hrvaškega gledališča, kar je vedno pogoj za poglobljeno delo in stvarjalni razmah. Finančni položaj gledališča je bil v nemali meri posledica političnega stanja in tudi samo vodstvo je v svoji personalni odvisnosti podleglo splošni nejasnosti in negotovosti. Z reševanjem poglavitnih javnih vprašanj je dana tudi gledališču trdnost podlaga. V tem času je prevzel njegovo vodstvo eden izmed najbolj poklicanih, ki bo morda nadaljeval tradicijo velikih upravnikov, kakor je bil na prejšnjih razvojnih stopnjah na primer Stjepan Miletić.

Novi upravnik prof. Julije Benešić je razgledan intelektualac, tenkočuten esteti in izkušen organizator. Bil je gimnazijski profesor, služboval v prosvetno upravni službi kot referent za znanstvene in umetniške zavode predaval na zagrebškem vseučilišču poljski jezik. Dolga leta je deloval kot prosvetni referent pri jugoslov. poslanstvu v Varšavi, odkoder se je vrnil šele nedavno.

Kot književnik se je Julije Benešić uveljavljal v umetniških stremeljenjih hrvaške Moderne. Njegova lirika ima novoromantični nadih. Napisal je dolgo vrsto esejev, člankov in kritik. Prevedel je v hrvaščino nekatere dramske pesnitve Stowackega in Wysplanskega ter romane Žeromskega i. dr. Njegovo največje prevajalsko delo so štiri knjige Reymontovih »Kmetov«. Prof. Benešić je bil urednik »Savremenika« in knjižnih izdaj Društva hrvaških književnikov.

Posebno poglavje njegove obsežne dejavnosti so kulturni stiki s Poljaki. Ustanovil je in urejal v Varšavi izhajajočo »Biblioteko Jugosloviansko«, v kateri so izšli med drugim »Novele« Ivana Cankarja, Gunduličev »Osman«, Stankovičeva »Nečista krv«, »Novele« Iva Andrića, obsežna knjiga Haline Siennicka »Uroda Jugoslawije«, ter nad 500 strani obsegajoči izbor Jugoslovianske poezije ludova. Verjetno kot zadnja knjiga te biblioteke je največje literarno dejanje v jugoslov.-poljskih stikih je izšel prav na dan izbruh usodne nemško-poljske vojne prof. Benešića chef-d'oeuvre med njegovimi »poloničnami«: nad 850 strani obsegajoča knjiga »Gramatika jezika chorwackiego czyli serbskiego«. Na tej zajetni knjigi

je napis Warszawa 1939, toda tiskana je bila v Zagrebu in to je odločilo nje usodo, ker bi sicer utegnili izgniti v razvalinah poljske prestolnice... Z melanholičnim občutjem jemljemo v roke ta veliki dokument poljsko-hrvaškega kulturnega sodelovanja in življenjsko delo jezikoslovca in književ-

mika. Ki je bil dolga leta duhovni posredovalec med Poljaki in Jugoslovani. Plod tolikoga truda bo v sedanjih razmerah komaj opažen v tragično prizadetem narodu, ki mu je namenjen.

Benešićeva »Gramatika jezika chorwackiego czyli serbskiego« obsega na str. 5-302 slovnic, na str. 303-322 diferencialni slovar, na str. 323-416 vsrno tek-

ste iz narodne in umetne, zlasti moderne poezije in proze v latinici in cirilici, dobro akcentirane in z opombami o njih avtorjih. Drugi del knjige (str. 417-850) je hrvaškorsko-poljski slovar, najboljše izmed vseh dosedanjih, s skrbno akcentuacijo: prav kakor slovnična zasluzno delo erudita, prodornega poznavalca obeh slovanskih jezikov.

Upravnik vodilnega hrvaškega gledališča g. prof. Benešić me je ljubeznivo sprejel v svojih prostorih v velikem gledališču, tem reprezentativnem poslopiju, ki je videlo toliko uspehov domače umetniške dejavnosti in ki se ga oklepa toliko mrtve slave, posušenih vencev, bleksa slavnih imen... V ozračju njegovih stopnišč in hodnikov polje neugnan se obnovljajoče življenje, ki se škriči iz ognja mladosti in tekmujoče moči talentov, toda tam so tudi — kakor v vseh teatirih — nevidne senice preteklosti, melanholija minjivosti, ki ti kliče v spomin Villona »Ou sont les neiges d'antan?«

G. upravnik Benešić je v svoji zreli moči dobi, poln moči in stvarjalne volje. Dal mi je za »Jutro« tole izjavo: — Našel sem gledališče v povsem normalnem stanju, razen stare bolečine: budžetnih neprilik, ki so posledica nezadostnega kreditja. Zahteval sem preko pristojnih činiteljev znesek, s katerim bo mogoče normalno delati tja do konca proračunskega leta. V gledališču so bile potrebne nekatere nove moči, zato sem dobil v pomoč dramaturga g. dr. Draga Ivaniševića; dosluhal naše gledališče sploh ni imelo dramaturga in je moral njegovo funkcijo izvrševati ravatelj drame, ki je bil včasih povrh še režiser in igralec. G. dr. Ivanišević zna trje jezike in bo lahko zasledoval vse nove pojave v tujih dramat-

skih literaturah; skrbel bo za pravilnost in čistost jezika in za vse ostalo, kar sodi v pristojnost dramaturga. Drugi korak naprej je v tem, da so bili storjeni vsi koraki za obnovitev »Igralske šole«. Za njo, ki je nujno potrebna, če hočemo svoje mlade talente strokovno izolati in temeljito pripraviti za njihovo umetniško tekmovanje, imamo dovolj dobrega naraščaja in učnih moči, pa tudi primerne prostore. Stroški za tako šolo so minimalni.

Upam, da bomo mogli v banovini Hrvatski ne samo vzdržati, marveč še povisati raven našega gledališča in da se nam tudi tu odpirajo lepi vidiki v bodočnost. Glede sodelovanja s Slovenci seveda ni nikakih stvarnih zaprek ali načelnih pomislekov. Znano je, da smo doslej vedno delali složno s Slovenci in da imamo med našimi najbližjimi sodelavci na odru več Slovencev, na pr. v operi Križaja in Gostića, v drami Nučiča in Podgorsko. Je zadeva nadaljnjega razvoja naših stikov in obojestranske vzpodbude, kakšno bo naše sodelovanje v konkretnem pogledu.

V razgovoru je omenil g. upravnik, da se bo zanimal za slovenski repertoar. Pri- kupa se mu je zdelo misel, da bi bilo primerno, če bi se v Zagrebu in Ljubljani naštevala z manjšim ansamblom kakšno umetniško in dramsko značilno delo ali več del in bi Slovenci gostovali v Zagrebu, Hrvati pa v Ljubljani. Prilika za gostovanje slovenske drame v Zagrebu bi bila na pr. v decembru, ko bodo Zagrebčani v Splitu.

Zvezki razmišljanj in študij

V sedanjih časih, ko se vrtoglavo spreminja ne samo vnanja kulisa, marveč tudi sam življenjski in miselni obseg javnega življenja, je predvsem potrebno dvo-

u— V društvu »Soča« bo drevi ob pol 21. v salonu pri »Levu« drugo predavanje. To pot nam bo povedal marsikaj zanimivega na svoj način g. dr. J. C. Oblak s svojega potovanja v pokrajinih okoli Karpátov, o narodnih in državah, ki vedrojo in oblačijo v njihovem okoliščju tja do Črnega morja. Je to eden najzanimivejših delov Evrope, kjer so se vsili važni zgodovinski dogodki, a tudi pokrajina ima na sebi mnogo lepote. Predavanje bodo spremljale tudi slikopisne slike. Vstop vsakemu prost. K obilnemu občisku vabi društvo »Soča«. (—)

u— Prometna nezgoda pred pošto. Včeraj okrog 13. se je pred glavno pošto pripetila razburljiva prometna nesreča. Policijski stražnik Stanko Virnik, ki je dodeljen letiči kontroli cestnega prometa, je z motociklom zavozil v 55-letno Ana Branclovo, prodajalko časopisov iz Florjanske ulice, in jo podrl na tla. Pri tem je Virnik tudi sam padel z vozila in dobil nekaj nerodnih poškodb. Branclovo so morali prepeljati na kirurški oddelek, pr v tako pa je tudi Virnik moral poiskati zdravniške pomoči.

u— 15 tisoč km po Severni Ameriki. V ponedeljek 27. t. m. ob 8. zvečer bo predaval ing. Mitja Švigelj v Franciskanski dvorani o potovanju skozi večino združenih držav severne Amerike. Predavanje, ki bo prikazalo vse zanimivosti tamšnjih krajev in prebivalstva, bo spremljalo 200 akoptičnih slik, mnoge v naravnih barvah (Dufay-color film). Opozorjamo na to, da mivo predavanje, ki je aktualno posebno še zaradi današnjega stanja v Zruženih državah Vstopnina bo minimalna. (—)

u— JNAD Jugoslavija. Danes ob 16. bo v posvetovalnici dvajseto nadaljevanje govorniškega tečaja. Vodi tov. Vekoslav Iskra. Tajnik I.

u— Akademske plesne vaje JASO. Drevi ob 20. redna plesna vaja v Trgovskem domu. Tudi danes boste plesali zabavni ples Booms a Daisy, ki je vzbudil toliko zanimanja v Ljubljani. Vodi mojster Jenko, igra Adamič jazz.

Iz Celja

e— Ljudsko vseučilišče v Celju. Pedagoška predavanja se bodo nadaljevala v ponedeljek, torek in sredo. Zaradi nepredvidenih ovir se je vrstni red nekoliko izpremenil. V ponedeljek 20. t. m. ob 20. bo predaval prof. dr. Franc Zgeč o temi »Nekaj problemov izvenšolske vzgoje«. V torek 21. t. m. bo predaval prof. Anica Černejeva o temi »Kako vzgajamo dedike za življenje«. V sredo 22. t. m. bo predaval učitelj Miloš Ledinek o temi »Razumevajmo mladostnika in pomagajmo mu! Občinstvo je vabljeno, da se udeležijo teh poljudnih predavanj v čim večjem številu.

e— Tudi v Celju se je podražil kruh. V četrtek so stopile v Celju v veljavno nove, višje cene kruha. Bel kruh se je podražil pri kg za 0,50 din, polbeli za 0,65 din, črni in rženi pa za 0,40 din.

e— Sejem v St. Juriju pri Celju. Občina St. Jurij pri Celju naznanja, da bo v ponedeljek 20. t. m. v St. Juriju pri Celju velik kramarski in živinski sejem.

e— O kulturni slovenskega jezika bo predaval prof. Jakob Solar iz St. Vidu nad Ljubljano drevi ob 20. v mali dvorani Narodnega doma v Celju pod okriljem Proforskega društva v Celju. Udeležite se zanimivega predavanja!

e— Lep uspeh obsežne racije. Celjska policija je ob sodelovanju orožništva izvedla v noči od četrta na petek veliko racijo v raznih stanovanjih, gostilnah in skrivališčih v Celju in okolici. Izsledili in aretirali so nad 40 moških in žensk. Nekateri aretiranci bodo izročili zaradi raznih grehov sodišču, nekatere ženske pa bodo morale v bolnišnico. Med aretiranci je tudi več krošnjarijev, ki so na nedopusten način prodajali manufakturno blago.

e— Dileški kuhinji v Celju je daroval g. Franc Lesjak, bančni uradnik v p. v Raihenburgu, 100 din namesta venca na grob svojega prijatelja Vinka Zmarna, posestnika na Knežcu pri Sv. Križu pri Rogasli Slatini.

e— Zdravniško dežurno službo za člane OUZO bo imel v nedeljo 19. t. m. zdravnik dr. Josip Čerň v Prešernovi ulici.

e— Pripravljalni odbor Udruženja četnikov v Celju obvešča vse, ki želijo vstopiti v to viteško junaško organizacijo, da se naj prijavijo pri bratu Francu Turnšku, Gregorčičeva 3/I. ali pri bratu Josipu Hojniku, Ispavčeva 64.

e— Umrla sta v celjski bolnišnici: v četrtek šestletna hčerka vojnega invalida Zofija Kuglerjeva iz Galicije pri Celju, v petek pa 84letna dinarica Terezija Zohrerjeva iz Čreta pri Celju.

e— Težka nesreča na postaji v Rimskih toplicah. V četrtek proti polnočju je prišla 21letna železničarjeva žena Kristina Stoparjeva iz Laškega svojemu možu obed v Rimske toplice. Ob 11.25 je hitela na zagrebški vlak, da bi se peljala domov. Ko je prispela na kolodvor v Rimskih toplicah, se je začel vlak že pomikati. Stoparjeva je skočila na stopnice vagona, v tem pa ji je spodrsnilo in je padla z vagona pod kolesa vlaka. Kolesa so ji zmečala levo nogo iz zlomila desno nogo pod koleno. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer so ji morali levo nogo odrezati.

Iz Maribora

a— Iz gledališke pisarne. Občinstvo opozorjamo, da se predstave pričnajo točno, kar naj upoštevajo predvsem oni, ki prihajajo v gledališče prepozno. Drevi je prva ponovitev »H naveca«, jutri popoldne ob 15. »Navihanka«, jutri zvečer »Neopravičena ura«.

a— Iz Studencev. Predsednikom je imel mestni tržni nadzornik inž. M. Vederčević v studenski Ljudski univerzi zanimivo ter poučno predavanje o prehrani. Številno občinstvo je s toplim priznanjem sprejelo njegova izvajanja. Pred predavanjem je spregovoril šolski upravitelj J. Komler.

PREDTISKANJE,

entlanje, izdelovanje vseh ročnih del izvršuje hitro in poceni »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

a— Nove železniške zveze ob meji. Na progi Maribor — št. 113 — Špilje vozila odsej potniški vlak št. 614, ki odhaja iz Maribora ob 7. ter potniški vlak št. 611, ki prispje v Maribor ob 17.37. Obenem izostane na tej progi vlak št. 9662, ki odhaja iz Maribora ob 5.30, ob nedeljah in praznikih pa vlak št. 9611, ki prispje v Maribor ob 7.38.

a— Razočaranje je doživel 50 letni Ivan Rozman. Pred dvema tednoma je šel skrivaj preko meje. Sedaj pa se je skrivaj spet vrnil. Ko so ga zaslišali, je izpovedal, da je razočaran in da se je rajši vrnil domov. Preko meje je šel na prišepetavanje nekega agenta.

a— Povožena. V Košakih je povozil neki tovorni avto 42 letno Julijano Roškarjevo, ki je doma v Počehovi. Roškarjeva ima zelo resne poškodbe, poleg poškodb na glavi ima obe roki zlomljeni. Roškarjevi si prizadevajo zdravilni v tukajšnji bolnišnici rešiti življenje.

a— Brezobzirnost. Pri Selnici ob Dravi je povozil neki motociklist 8 letno posestnikovo hčerko Katarino Urbas. Revica je obležala nezvesta s poškodbami na glavi in resnimi notranjimi poškodbami. Brezobzirni motociklist pa se ni zmenil za svojo žrtev, ampak je še s hitrejšim tempom nadaljeval vožnjo. Nesrečna Urbasova se zdravi v tukajšnji bolnišnici, za motociklista pa se zanimajo orožniki.

a— Tajna razprava je bila včeraj dopoldne pred malim kazenskim senatom. Na zadnji klopi je sedel 36 letni hlapec Franc Majčenič iz Janzeve gore pri Selnici ob Dravi, ker se je spozabil nad dvema mladotulnima deklicama. Majčenič je bil ob-

sojen na 7 mesecev strogega zapora ter na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 3 let.

a— Kolesa izginja. Trgovskemu pomočniku Leopoldu Asingerju iz Gosne ulice 3 so ukradli kolo znamke »Peugeot«, ki ima evid. 2-22615. Elektromonterju Martinu Frasju so tudi ukradli kolo znamke »Brandenburg«, ki ima evid. št. 2-21928.

a— Bela kuga. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je otdodil včeraj dopoldne 24-letno Vero A. iz Maribora na 4 mesece strogega zapora, pogojno za dobo 3 let, ker si je letos v avgustu sama odpravila telesi plod.

a— Konkurenčne zadeve. 27-letnega raznašalca kruha Antona Vrtnjaka je ranil s kamnom po glavi neki Ernest K. Nesrečni Vrtnjak se je zgrudil nezavesten na tla. Napadenega Vrtnjaka so odpremili v bolnišnico. Ko so Ernesta K. zaslišali, je izpovedal, da je Vrtnjak raznašal kruh po njegovem okoliščju in da ga je zaradi tega napadel.

a— Na včerajšnjem ribjem trgu so prodajali belice po 8, girice po 10, orade 28 do 34, ciple 18 do 20, stipe 12, kalamaje 24, mole 18, rake 32 din za kg.

Gospodarstvo

Podražitev bombaža

Nove cene italijanskih predilnic so za 60 do 80% višje kakor pred vojno

Iz Beograda poročajo, da bo v soboto 18. t. m. v Narodni banki konferenca, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju oskrbe naše tekstilne industrije z bombažem. Konferenca bo prisostvovali predstavniki tekstilnih podjetij, sejo pa bo vodil dr. Sava Obradović, pomočnik trgovskega ministra. V tej zvezi poročajo iz Beograda, da se že dalje časa vršijo pogajanja z Egiptom zaradi dobave večje količine surovega bombaža. Po dobljenih informacijah so merodajni krogi v Egiptu v načelu že sprejeli osnove sporazuma za dobavo bombaža naši tekstilni industriji, rešiti pa je treba še vprašanje, ali bomo ta bombaž plačali v devizah ali pa v kompenzacijskih dobavah našega blaga. Na konferenci bodo med drugim razpravljali o razdelitvi uvožene količine bombaža med domača tekstilna podjetja. Verjetno je, da bo to vprašanje polno rešeno.

Pomanjkanje bombaža in bombažne preje povzroča vedno večje težkote v naši tekstilni industriji, ki je primorana obratovati v skrajnem obsegu.

Zveza tekstilne industrije v Beogradu je poslala trgovskemu ministru spomenico, glede dobav bombažne preje iz Italije. Pri nedavnih trgovskih pogajanjih z Italijo je bil sklenjen tudi dogovor glede dobave bombažne preje iz Italije na podlagi prejšnjih zaključkov. Italijanska delegacija je obljubila, da se bo zavezala za čim prej-

šnje dobavo po čim povoljnejših pogojih. Italijanske predilnice zahtevajo sedaj povišanje cene v primeri s cenami po zaključkih. Italijanske predilnice stavljajo namreč pogoj, da morajo naša tekstilna podjetja prevzeti 40% razlike med cenami po starih zaključkih in novimi cenami. Vrhu tega zahtevajo takojšnje plačilo na podlagi dokumentov brez skonta. In sicer franko italijanska meja ali italijanska luka. Brez pristanka naših tekstilnih podjetij na te nove pogoje italijanske predilnice ne dobe izvoznih dovoljenj. Naša podjetja pa morajo sicer svoj pristatek do konca novembra.

Pri novih zaključkih so italijanske predilnice povisale cene za 60—80%. Tako so povečale ceno za surovo prejo La America, baza številka 20 od prejšnjih 8.30 na 15 lir za kg, to je za 6.70 d. n. 80%. Od razlike 6.70 lire med staro in novo ceno naj bi pri starih zaključkih naše tekstilne tvornice prevzele 40%, tako da bi se cena zvišala od prejšnjih 8.30 na 11 lir. Cena za prejo Maco 40 je povisana od 14 na 22.50 lire, to je za 60%. Izvrštev starih zaključkov pa je vezana na pristatek naših podjetij na povišanje cene od 14 na 17.40 lire. Naša tekstilna podjetja so mnenja, da povišanje cene bombažni preji pri novih zaključkih presega ono mejo, ki bi bila upravičena glede na vaje cene surovega bombaža in narasle pomorske prevoznine in vzporedne stroške.

predmestju v skupni izmeri 2710 m² za din 216.800.

Benedikt Lutman iz Trnovske ulice 19. je prodal trgovski pomočnik Antoniji Zalarjevi s Starega trga št. 3 v Trnovski ulici hišo in zelenjadni vrt v izmeri 855 m² za 80.000 d.n.

Franc Tome, posestnik v Dravljah, je prodal učiteljski Marjeti Prašnikarjevi 7 Pražakove ulice 19 parcelo v Dravljah v izmeri 915 m² za 54.900 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala kapetanu bojnega broda Mirku Pleiweislu iz Zemuna, zdravniku dr. Lei Fajdiga-Pleiweislu in sodniku Karlu Pleiweislu v Gradiškem predmestju hišo št. 13 z gospodarskim poslopjem ter vrtom v izmeri 815 m² in dvoriščem v izmeri 516 m² za 355.000 d.n.

Franc Dremelj, trgovec in posestnik iz Daljne vasi pri Lavrici je prodal Antonu Zagarju s Sel hišo št. 20 in dvor na Rudniku ter pašnik za 190.000 din.

Ferdinand Acetto, višji magistratni tehnični nadzornik iz Lavrice ul. 4 je prodal kitarju Borisu Kalinu iz Knafeje ulice parcelo ob Lavrici ulici v Kapuškem predmestju v izmeri 688 m² za 100.000 din.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala Hranilnici dravske banovine njivo v Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 2130 m² za 137.800 d.n.

Jožef Habjan, posestnik v Zg. Šiški 37 je prodal posestniki Greti Kobekovi z Emonske c. 25 dva travnika in dve njivi v skupni izmeri 15.599 m² za 250.000 din.

Jože Tomšič, posestnik in zidar v Novih Jaršah št. 79, je prodal zastopnikom Dr. Št. Slepah v Ljubljani parcelo v Stožicah v izmeri 532 m² za 95.000 din.

Josip Curhalec je prodal zakoncem Mariji in Antonu Rupniku njivo v Spodnji Šiški v izmeri 498 m² za 30.000 din.

Josip Olup ml. s Starega trga 1 je prodal katehetu Josipu Premrovu z Zaloške ceste II. parcelo v Karlovškem predmestju v izmeri 1923 m² za 30.000 din.

Stanko Sitar, posestnik v Stožicah št. 7 je prodal posestniki Franji Karbovi z Jesenice dve njivi v Brinjah v skupni izmeri 1310 m² za 64.540 din.

Jožefa in Stefan Završki, posestnika v Vižmarjih št. 142 sta prodala Katarini Arhovi, iz Šibenika parcelo in hišo v Vižmarjih št. 142 za 39.700 din.

Kmetiska posejlnica ljubljanske okolice je prodala prof. dr. Josipu Menecju iz Maribora hišo na Brdu št. 46 v Zg. Šiški in vrt za 36.000 din.

Mira in Dušan Medved, posestnika v Ziljskega ul. 3, sta prodala posestnikoma Jožici in Francu Hfmerju iz Draveli 186 stavbišče v izmeri 590 m² po 45 din za skupno vsoto 26.550 din.

Anton baron Codelli s Kodeljevega je prodal Alojziju Vrbincu z Vidovdanske ceste št. 20 parcelo v Vodmatu v izmeri 552 m² za 30.000 din.

Peter Tomšič, posestnik s Kongresnega trga 3/III je prodal Josipini Kunčevi iz Knafeje ulice 4 parcelo z začetno gradnjo v Sp. Šiški za 470.000 din.

Edvard Černič, posestnik in stavbeni podjetnik s Celovške c. 246 je prodal poštni uradnik Mariji Kutnar z Mestnega trga št. 9 hišo št. 173 v Dravljah z vrtom v izmeri 104 m² za 180.000 din.

Josip Ferjančič, posestnik v Mali vasi pri Ježici, je prodal zakoncem Mariji in Francu Lampju iz Novih Jarš št. 27 parcelo na Stožicah v izmeri 520 m² za din 46.500.

Jože Matjan, posestnik v Vižmarjih je prodal posestniku Ivanu Peterlinu iz Pod-

boršta št. 25 njivo v Vižmarjih v izmeri 998 m² po 30 din m² za skupno vsoto din 29.940.

Gospodarske vesti

— Padec žitnih cen v Vojvodini. Včeraj je cena pšenici na vojvodinskem žitnem trgu po zadnjem naglem dvigu občutneje popustila. Cena potiski pšenici, ki se je v sredo povzpela na novosadski borzi na 209—211, je včeraj padla na 196—198. Tudi moka se je pocenila za 5 din pri metrakem stotu.

— Pred ponovno podražitvijo italijanskega riža. Po informacijah iz Italije namerava italijanska ustanova za kontrolo in določanje cen rižu ponovno povečati ceno za riž, namenjen izvozu. Cena riža za izvoz se določa v Italiji vsake 3 mesece. Današnja cena italijanskemu rižu za izvoz v našo državo znaša 197 lir za 100 kg, franko naša meja. Nova cena pa naj bi znašala po italijanskih informacijah 212 lir.

— Hranilnica dravske banovine Maribor-Celje je izdala svoje letno poročilo za preteklo leto, iz katerega je razvidno, da je znašal lani čisti dobiček 574.000 din (po že izvršeni dotaciji 500.000 din pokojniškemu skladu, 297.000 din rezervi za tečajne izgube in 90.000 din posebni rezervi). Hranilnice vloge na knjižice so lani narasle na 45.9 milijona din (prejšnje leto 42.9), vloge v tekočem računu pa na 62.4 milijona din (prejšnje leto 48.5). Bilanca izkazuje za 8.4 milijona d.n. gotovinskih sredstev in za 2 milijona din blagajniških zapisov, za 29.3 milijona din dolžnikov v tekočem računu, za 54.7 milijona din komunalnih posojil in za 5.7 milijona din hipotekarnih posojil.

— Povečan železniški promet v septembru. Navzile zastoj v mednarodnem blagovnem prometu, se je naš železniški tovorni promet v septembru povečal v primeri s lanskim septembrom za 3%. V letošnjem septembru je bilo natovorjenih 184.937 vagonov v lani 179.485, predl. 169.156) nasproti 177.808 vagonom v avgustu (lani 171.163) in 154.374 vagonom v juliju (lani 155.054). Potniški promet je bil v septembru za 1.7%, večji nego v istem mesecu lanskega leta.

— Ustanovitev hrvatsko-nemške trgovinske zbornice v Zagrebu. Poročali smo že o pripravah za ustanovitev hrvatsko-nemške trgovinske zbornice v Zagrebu. Te dni se je mudil v Zagrebu poslovodja nemške trgovske zbornice za Jugoslavijo v Berlinu dr. Berthold, z delegatom zbornice g. Frencnom. Ni še odločeno, ali bo ustanovljena samostojna zbornica ali pa delegacija obstoječe jugoslovnsko-nemške trgovinske zbornice. Zagrebški gospodarski krogi so izrazili mnenje, da je bolje ustanoviti samostojno hrvatsko-nemško zbornico. Poleg že obstoječe jugoslovnsko-britanske zbornice, ki ima svoj sedež v Zagrebu, se pripravljata tudi ustanovitve hrvatsko-madžarske gospodarske zbornice.

— Sladkorna tvornica Crvenka zvišuje glavnico. Za 18. december je sklicana izredna skupščina delničarjev »Crvenke«, tvornice sladkorja d. d., in sicer zaradi sklepanja o predlogu za povišanje delniške glavnice od 16 na 24 milijonov dinarjev.

— Nemški srebrni denar po 2 marki, ki so ga dali v promet leta 1925 bodo s 1. januarjem 1930 vzeli iz prometa. Tisti srebrni denar po 2 marki, ki ima sliko mar-

Sklep okrožnega sodišča glede občnega zbora Električne zadruga v Šiški

IVA P 733/39-5

SKLEP

Okrožno kot rekurzno sodišče v Ljubljani odd. III. je pod predsedstvom s. o. s. dr. Šenka v navzočnosti sodnikov s. o. s. dr. Rupnika in s. o. s. dr. Štruklja v pravdni stvari tožeče stranke Joška Zemlička, posestnika v Spodnji Šiški, Podlimbarskega 31, ki ga zastopa dr. Marjan Zajec proti toženi stranki Električni zadrugi za Spodnjo in Zg. Šiško r. z. z. o. z. Spodnja Šiška, Drenikova 40 zaradi spremembe dnevnega reda občnega zbora glede na rekurz tožeče stranke proti sklepu okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 25. oktobra 1939. opr. št. IVA P 733/39-2, s katerim je bil zavrnjen predlog na izdajo časasne odredbe, v nevni seji sklenilo:

Rekurzu se ugoditi in se spremeni pobijani sklep tako, da se izda naslednja:

časasna odredba:

Za zavarovanje zahtevka tožeče stranke Josipa Zemlička proti toženi stranki Električni zadrugi za Sp. in Zg. Šiško, r. z. z. v Spodnji Šiški, da je tožena stranka dolžna spremeniti dnevni red izrednega občnega zbora z dne 29. 10. 1939. odnosno dnevnih in rednih občnih zborov po tem terminu tako, da mora sklopiti občni zbor najprej o pritožbah izključenih članov in po ev. razveljavljenju izključitve prizadete člane pozvati na občni zbor ter pripustiti kl izvrševanju članskih pravic na občnem zboru in šele po obravnavi in rešitvi te točke sklepati o likvidaciji zadruga in izvotli likvidatorjev ter o ev. drugih točkah. Se prepoveduje toženi stranki kot nasprotnele ogroženosti tožnika, da ne sme opraviti oz. izvesti dne 29. 10. 1939. odnosno tudi ne kasneje občnega zbora z dnevnim redom, po katerem bi se kot 1. točka obravnavalo in sklepalo o likvidaciji zadruga in izvotli likvidatorjev in šele kot 2. točka obravnavalo in sklepalo o vseh pritožbah, ki so jih vložili na občni zbor od nadzorstva izključenih članov.

Začasna odredba se izda za toliko časa, da bo pravomočno rešena tožba IVA P 733/38, najdalje pa za dobo 18 mesecev.

Tožena stranka mora te prepovedi takoj po vročbi tega sklepa ugoditi, ker bo sicer proti njej v primeru protivnega ravnanja na predlog tožeče stranke izrečena denarna kazen v znesku 5.000 din v korist ubožnega sklada mestne občine ljubljanske.

Rekurzni stroški se ne priznajo.

Razlogi:

Pri reševanju predloga na izdajo časasne odredbe se sodnik nima spuščati v presojo, ali je tožbeni zahtevek stvarno utemeljen ali ne. Zadostuje, da je zahtevek verjetno izkazan § 338. odst. 1. in 5. Zahtevka pa je že verjetno izkazan, če je predlagana časasna odredba istočasno v tožbi. O tem, ali je tožbeni zahtevek, tak kot je stavljen, z ozirom na t. 4 zadržnih pravil utemeljen ali ne bo moglo biti dokončno odločeno šele s sodbo. Nobenega dvoma pa ne more biti, da bi postal tožbeni zahtevek, če bi mu bilo v pravdi ugodeno, iluzoren, če bi časasna odredba ne bila dovo-

šala v Hindenburga, pa bo ostal še nadalje v prometu.

— Prvi izkaz Slovaške narodne banke zaznamuje ob koncu oktobra pri zlati in devizni rezervi 52.7 milijona Ks obtok bankovcev v višini 1368.7 milijona Ks.

Borze

17. novembra

Na jugoslovnskih borzah notirajo nemški kilirinski čeki nespremenjeno po 14.30. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 35 v Beogradu pa so popustili in je prišlo do zaključka po 34.50. Tečajni na svobodnem trgu se nadalje ravnojo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektm tržišču je vojna škoda pri nekoliko prijaznejši tendenci notirala 434—436 (v Beogradu je bil promet po 436.25—437). Zaključek je bil zabeležen samo v 4% severnih agrarnih obveznicah po 53 (v Beogradu po 52).

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaj: London 173.40—176.80, Pariz 98.05—100.35, New York 4418.75—4478.75, Curih 995—1005, Amsterdam 2344.70—2382.70, Bruselj 724—736. Tečajni na svobodnem trgu: London 214.50—217.70, Pariz 121.35—123.65, New York 5480—5520, Curih 1229.91—1239.91, Amsterdam 2899.95—2937.95, Bruselj 895.48—907.48.

Curih. Pariz 9.92, London 17.50, New York 445.375, Bruselj 73, Milan 22.50, Amsterdam 236.37, Berlin 178.50, Stockholm 106.10, Oslo 101.20, København 86.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 434—436, 4% agrarne 52.50 den., 4% severne agrarne 52—53 (53), 6% begliške 81.75 bl., 6% dalm. agrarne 74.50—75.50, 6% šumske 72.50—75, 7% stabiliz. 91 den., 7% invest. 97—98.50, 7% Seligman 99 den., 7% Blair 89.75 den., 8% Blair 94—95.50, delnice: Narodna banka 7100 den., PAB 202 den., Trboveljska 210 den., Gutman 45—55, Šečerača Osljek 100 den., Oslječka ljevaonica 150 den.

Beograd. Vojna škoda 436—436.50 (436.25—437), 4% agrarne 54 den., 4% severne agrarne 51.75 den. (52), 6% begliške 80.75—81 (80.75—81), 6% dalm. agrarne 75.75—76 (76), 6% šumske 72.75—74 (73—74), 7% invest. 99.75 den. (100), 7% Seligman 98.50 den., 7% Blair 89.75—90, 8% Blair 93.75—94 (94), Narodna banka 7060 den., PAB 204.50—205.50 (204—205).

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 17. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 87.50 za maj 85.50, za julij 93.50; kornuza: za dec. 50.50, za maj 52.625, za julij 53.25.

+ Winnipeg, 17. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za maj 70.875, za julij 75.625.

+ Novošadska blagovna borza (17. t. m.). Tendence mlačna. Pšenica: baška cikel Novi Sad 194 — 196; gor. b. 195 — 197; srem. 193 — 195; slav. in bar. 194 — 196; ladja Tisa 196 — 198; r. baška 142 — 144. Oves: baški, sremški in slavonski 148 — 150. Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 160 — 165. Kornuza: baška 140 — 142; banatska 137 — 139; pariteta India 140 — 142. Moka: baška in banats

V novi domovini...

Skupina baltskih Nemcev, ki je prispela iz Rige v Gdansk

Trije Nobelovi laureati

Terpeni, moškat in cibeton prof. Ružičke — Rotenon prof. Butenandta — Rastni vitamin prof. Kuhna

Kakor je naš list že poročal, je švedska akademija znanosti podelila letošnje Nobelovo nagrado za kemijo jugoslovenskemu rojaku prof. Ružički, ki deluje v Curihu, in prof. Butenandtu v Berlinu, ki je pa moral nagrado zaradi znanega spora nemške vlade z Nobelovim odborom odkloniti.

Prof. Ružička, po rodu iz Slavonije, je prišel l. 1918. v Curih kot privatni docent, po kratkem delovanju v ženevski kemični industriji so ga pozvali v Utrecht na Holandsko, a l. 1929. se je kot naslednik prof. Kuhna vrnil kot vodja laboratorija za organsko kemijo na tehnični visoki šoli v Curihu. Sprva se je prof. Ružička bavil z raziskovanjem rastlinskih eteričnih olj. Posebno so ga zanimali terpeni, sorodniki kafe in pinene, kot dišavne snovi. Zanimal se je nadalje za tehnično važni živalski dišavi moškat in cibeton ter mu je potem, ko mu je uspelo dognati njih zgradbo, uspela tudi njih umetna izdelava. V nadaljevanju teh študij in študij sorodnih snovi mu je uspelo potem izdelati umetno moški spolni hormon, kakor tudi druge medicinsko važne hor-

none. To mu je pred vsem prineslo visoko nagrado.

Prof. Butenandt se je po svojih prvih raziskavah o japonskem strupu za puščice rotenonu začel baviti z važno skupino sterinov, ki ji pripada ne samo važni antitrahitični vitamin, temveč tudi vrsta važnih hormonov. Posebno uspešne so bile njegove študije o ženskih hormonih. Zanimal pa se je tudi za snovi, ki povzročajo rak, in virusne proteine. Ta dela so oplojila področje medicine.

Letos so z Nobelovo nagrado za kemijo lanskega leta nagradili tudi že prej omenjenega prof. dr. Kuhna, ki deluje sedaj v Heidelbergu. Raziskoval je splošna fermenta, pozneje so ga zanimala stereokemijna vprašanja ter skupina polienov, pri čemer je ugotovil, da so snovi s podobno strukturo v naravnih barvilih, kakor v rdečilu paradiznika, korenja in paprike. Ta barvila je z novimi metodami izoliral. Kuhn in njegova šola sta pokazala, da je rastni vitamin soroden z barvilom v korenju, karotinom. Raziskal in umetno pridelal je tudi druge vitamine ter hormone.

Zgodba o briljantnem prstanu

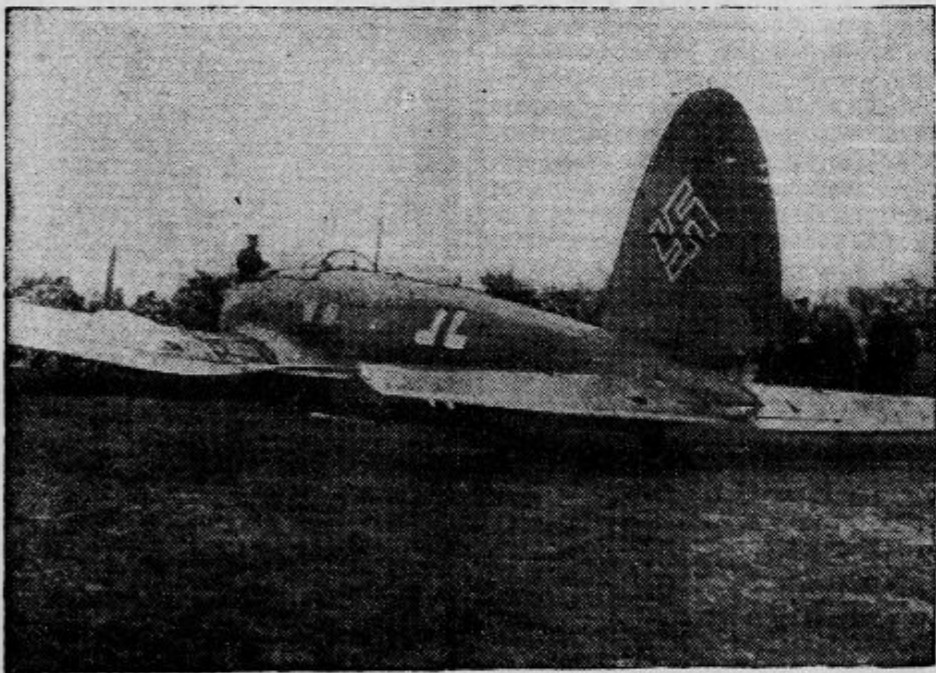
Vzorec je nevesta izgubila na peščini...

Neka mlada Američanka je pred nedavnim od svojega zaročenca, bogatega Avstralca iz Townsvillea, prejela kot zaročno darilo velik briljantni prstan. Na sprejemu z neko prijateljico ob obali je prstan izgubila.

Američanka ga je hotela najti za vsako ceno, kajti zaročenec jo je hotel obiskati, in spravila je vso deželo pokonci. Cela množica ljudi je začela iskati prstan po dnevi in ponoči v pesku. Vsako zrnce so presejali, toda prstana ni bilo nikjer. Odškodnina za več nego 300 ljudi, ki so v šestih dneh preiskali desetine tone peska, je znašala okrog 70.000 din.

Zjutraj tistega dne, ko bi bil moral zaročenec dospeti, je dekle odšlo z utripajočim srcem na postajo. Trepetala je ob misli, kako mu naj izgubo sporoči. Kako veliko pa je bilo njeno presenečenje, ko je stopil mladi mož z veselim obrazom iz vlaka in ji pomolil škaflično, v kateri je bil prekrasen prstan, popolnoma podoben tistemu, ki ga je bila izgubila. Izkazalo se je, da je bil prvi prstan samo vzorec, ki ji ga je zaročenec poslal zato, da bi videl, ali je takšen prstan po njenem okusu. Pismo, ki je naznanjalo to poskusno pošiljko, namreč ni bilo dospelo do nje...

Bombnik leži na tleh

Francoska letala so prisilila nemški bombnik, da se je spustil za francosko črto, štiri člani posadke so bili pri tem ujeti

Zane Grey

12

Zakon zapada

Roman

»Za božji čas, nikar me ne imenujte gospoda, je odvrnil ta in zardel.

Bil je nekoliko ljubosumen, ker njene prve besede med potjo niso bile namenjene njemu, in si je belil glavo, da bi našel dober predmet za razgovor. Njegovo ljubosumje — občutek, ki ga dotle ni poznal — je bilo menda tudi krivo, da si je izbral povsem neprimerno vprašanje:

»Hatfield vam je bil gotovo zelo všeč?»

»O, seveda,« je neprisiljeno odgovorila; »spominja me nekega strašnega zalega filmskega igralca, ki sem bila svoj čas več tednov na smrt zaljubljena vanj.«

Cal se je začutil brezmejno iztreznjenega, kar oklofutal bi se bil za svojo nerodnost — če sebe ne, pa Bida Hatfielda, tega zoprnega beba.

»V tem oziru so torej dame na vzhodu in na zapadu enakega okusa,« je trpko odvrnil, »kajti tudi naša dekleta vsa frčijo za njim.«

»Po tem takem je nekakšen moški v amp,« je smehljaje se dejala.

Na to je molčal, zakaj v Tontski krajini je bil pojm vampa' za žensko, ki pogubljajo može, še neznan, in Cal se ni maral osmešiti s tem, da bi bil izdal svojo nevednost. Jezno je pritisnil z ного

na plinski vzvod, tako da je dosegel Ford kar fantastično brzino.

»Ta je prava, dečko,« je vsa srečna vzkliknila Georgia. »Dajte, le dajte — ob takšni hitrosti človek vsaj čuti, da živi!«

Hitrost je postala tako neznanska, da je Merry nehoti potrepaljala Cala po ramenu in ga očitaloče vprašal:

»Kaj misliš res napraviti bratranču veselje, da bo lahko pobiral naše polomljene kosti?«

To je zadostovalo, in Cal je jel spet pametneje voziti.

»Škoda — pravkar je jelo postajati zabavno,« se je našobila Georgia in skremžila temnordeče ustnice.

»Ali vas ni nič strah, če tako divjamo?« jo je začuden vprašal.

»Temu pravite divjanje? In česa naj bi me bilo strah?«

»Da se ne bi kaj zgodilo, kakopak.«

»Smešno — če si človek zlomi vrat, si ga pač zlomi.«

Cal je prepadeno zastrmel vanjo — t a vrsta deklet je bila zanj nekaj tako novega, da ni našel besede.

Pravkar so bili dospeli na klanec, s katerega je bil širok razgled na daljine gore, ki se je solnce žareče sruščalo zanje. Georgia je pogledala na desno in levo.

»To je pa res mična pokrajina,« je mahoma dejala.

»Mična pač ni prava beseda,« je Cal odvrnil.

40 vojakov v družini

Francosko vojno ministrstvo je objavilo, da je smatrali go. Francois Tournyjevo v Poinceu za »najbolj patriotsko ženo Francije«. Ga. Tournyjeva ima med svojimi sinovi, zeti in vnuki nič manj nego 38 vojakov.

Zadnji član njene družine, ki je odšel na fronto, je bil neki zet, ki je po rodu Italijan, a se je na brzojavni poziv tašče takoj prijavil za vojno službo. Ko pozovejo naslednji vojni razred, se bo število vojakov iz njene rodbine zvišalo na 40. Vlada je sklenila, da izroči patriotski ženi posebno odlikovanje.

Orel napadel moža

Poseben doživljaj je imel neki kmet iz Val Sesie v Italiji, ki je na nekem pobočju kosil deteljo. Nenadno ga je napadel velik orel in ga začel obdelavati s kljunom in kremplji. Po srditem boju je kmetu uspelo, da je pograbil sekuro in potem, ko je bil že resno ranjen po rokah in glavi, je utegnil svojega krilatega nasprotnika ubiti. Orel je tehtal pet kilogramov.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je umrl v 81. letu svoje dobe znani ameriški »kralj bakra«, finančni mogotec Guggenheim;

da je obhajal italijanski dnevnik »Popolo d'Italia« te dni srebrni jubilej pet in dvajsetletnico izhajanja;

da je Amerika popolnoma ustavila paketni promet z Nemčijo zaradi transportnih ovir preko Oceana;

da so nemški letalci pri napadu na Šetlandske otoke metali bombe posebnega tipa, ki lahko prebijejo celo močne jeklene plošče;

da je nedavno v Pragi začela poslovati »avtomobilska knjižnica«, namenjena za izobrazbo Čehov v praških predmetih;

da je bilo mesto Lodž priključeno nemškemu ozemlju, čeprav ima 58 odstotkov poljskega, 7 odstotkov nemškega in 35 odstotkov židovskega življa.

Čast junakom!

Francoski general pozdravlja polkovno zastavo oddelka, ki se je posebno izkazal pred sovražnikom

Resničen filmski pretep

Enajst ranjenih na bojišču

Italijanska filmska družba Scalera izdeluje nov film, za katerega so smatrali tudi prizor nekega gostilniškega pretepa. Ta prizor so tako resno odigrali, da je obležalo na bojišču enajst ranjenec.

Režiser je svoje karakterne igralce in komparze podrobno poučil, da bi množstveni prizor v gostilni čim bolj odigrali. Možu, ki je predstavljal gostilničarja, je dal pravo vino na razpolago, da bi igralcem ne bilo treba igrati samo z umetnim razpoloženjem.

Razpoloženje je res razveseljivo naraslo in pretep ki je bil določen v programu, se je začel s čudovito silo. Stoli,

li, noge miz in kozarci so frčali po zraku ženske so vresčale in podžigale moške. Mož pri kameri je vrtel z vso verno, režiser je bil kar presenečen. Končno pa je odskrim delavcem postala stvar le malo prehuda in so pozvali ateljejske gasilce. Le s težavo so mogli ti s krepkimi curki mrzle vode pogasti vroče občutke igralcev. A vsi udeleženci pri pretepu vendarle niso mogli brez nadaljnjega zapustiti bojišča. Enajst igralcev, med njimi nekatere ženske, so odnesli tako težke poškodbe, da jih je bilo treba spraviti v bolnišnico, kjer bodo ostali vsaj po nekoliko dni.

Lepota je premagala žeparja

Neobičajna tatvina v Milanu

V Milanu je prišla zelo lepa, mlada ženska na policijo in povedla z jokajočim glasom, da ji je izginila listnica s 3000 lirami, in važnimi papirji. Ker je bila kratko prej na postaji sredi gneče, skoraj n. bilo dvoma, da je postal žrtev žeparja. Uradniki so ji dali le malo upanja, da bo prišla do svojega denarja.

Toda že naslednji dan je prejela mlada ženska pismo z listnico, ki je v njej manj-

kal le en tisočak in fotografija. V priloženem listku je tat izjavil, da se je bil v njeno sliko do ušes zaljubil in da se zato ne more odločiti, da bi si obdržal ukradeni denar. Sicer je bil zavoljo svojega trenutnega siabega položaja prisiljen, da si je izposodil 1000 lir, a ob bližnji priliki bo vrnil tudi to. Edino, kar si želi obdržati, je njena fotografija.

Nič več cvetlic!

V berlinskih umetnih vrtovih ne smejo zaradi vojne gojiti nobenega cvetja več. Ves prostor se mora porabiti samo za povratino

Skrivnosti Tihega oceana

Neraziskane morske struje — Manj soli kakor v drugih morjih

Da znanost niti v teh razgibanih časih ne miruje, kaže ameriška odprava, ki je zdaj odrinila v Tihi ocean z namenom, da raziše nekatere uganke, ki jih to največje in najgloblje izmed morij zastavlja znanosti.

Talne razmere Tihega oceana so zelo malo znane. Vemo le to, da ima to velomorje med Ameriko in Azijo premnogo globokih lijakov. Posebno ob jugovzhodnem robu Pacifika in vzdolž zapadnih otočnih lokov so izmerili izredne globline. V takozvanem Filipinskem jarku pa so odkrili sploh največjo doslej znano mor-

ske globlino, ki znaša 10.793 m, dočim znaša srednja globlina Tihega oceana okrog 4300 m.

Toki v Pacifiku še niso tako raziskani kakor v Atlantskem oceanu, zd se, da so dosti bolj zamotani nego ti, posebno na jugu, kjer motijo številna otočja in monsun rednost njihovega gibanja. Tudi plima in oseka v Tihem oceanu še nista mnogo raziskani. Ta ocean zaledeni samo v robnih morjih. Nenavadna je toplota njegovih voda. Se v globini 1000 m merijo njegove vode mestoma 5 stopinj nad ničlo, v globinah 4000 m pa so izmerili 1 do 2 stopinji nad ničlo. Soli je v Tihem oceanu manj nego v drugih oceanih.

Poleg talnih raziskav bo ekspedicijska ladja, ki je opremljena z najmodernejšimi zvočnimi grezili, opravljala magnetske meritve in raziskovala domnevna potresna središča. Najti hočejo ta ognjišča, ki so povzročila številne morske potrese zadnjih petih let. Odprava, ki jo vodi Gilbert Grosvenor, predsednik ameriške geografske družbe, bo raziskovala območje, ki obsega okrog 180 milijonov kvadratnih kilometrov, zato je umrljivo, da namerava ostati v Tihem oceanu najmanj dve leti.

A NEKDOTA

Mark Twain je bil baš pri zajtrku v majhnem letovišču, ko se mu je približalo odposlanstvo tistega kraja in ga prosilo za prispevek, ki naj bi pomagal zgraditi ograjo okoli pokopališča. Mark Twain je odklonil.

Možje pa so bili menda prepričani, da bo imel drug poskus uspeh in so se mu javili naslednji dan spet pri zajtrku. Z dolgim govorom so mu razložili svojo prošnjo. Mark Twain jih je po vrsti prijazno pogledal, nato je dejal:

»Gospodje, čemu bi to ograjo sploh stavljali? Ne vidim zanj pravega razloga. Tisti, ki že tam ležijo, itak ne morejo več proč, a tisti, ki še niso tam, gotovo nečejo tja!«

VSAK DAN ENA

Naglušni pri zdravniku: »Koliko pa sem bolan za pregled, g. doktor?«

»Osemdeset dinarjev?«

»Koliko? Sto dinarjev?«

»Rekel sem: sto in osemdeset...«

(»Texas Ranger«)

Slovenski gospodarstveniki in slovenska samouprava

Ugotovitve predsedstvenega poročila za plenarno sejo Zbornice za TOI v Ljubljani

Poslovno poročilo predsedstva Zbornice TOI v Ljubljani, ki je bilo predloženo zbornični plenarni seji v sredo, se je dotaknilo tudi novega notranje političnega položaja. Poročilo poudarja, da se je z ustanovitvijo banovine Hrvatske tudi gospodarsko-politični položaj dravske banovine občutno spremenil in pravi o tem:

»Slovenija, ki je imela že poprej zaradi svoje posebne gospodarske in socialne strukture ter izpostavljene periferne lege zelo težaven položaj, je bila z novim razvojem prilik postavljen na predstojne toline novih vprašanj, ki jih je izvedba sporazuma stavila na površje. Bilo bi preuranjeno, ako bi hoteli v teh vprašanjih že danes zavzeti dokončno stališče, ker so stvari še v razvoju in se oblike bodoče ureditve še niso povsod jasno očrtale. V veliko razbremenitev in olajšavo nam je, da je s hrvatsko banovino končno ustvarjena protitež proti centralističnemu pretiravanju na gospodarskem polju, ki se je baš zadnje dve leti vedno ijačevalo in vedno pogostejše povzročalo. Zelo nam je v okviru predvidene zakonite možnosti tudi dravske banovine da široka upravna, gospodarska in finančna samostojnost, da bi mogla intenzivne zadostiti potrebam, ki jih nalaga sedanji čas in ki so v eminentnem interesu našega kulturnega, socialnega in gospodarskega razvoja ter zgradbe našega gospodarstva.«

Zbornično poročilo torej poudarja, da je

v zvezi z vprašanjem bodoče banovine Slovenije rešiti še sto vprašanj in da oblike bodoče ureditve še niso jasno očrtane. Svari pred prenapetostjo, podpirajoč, da bi bilo preuranjeno danes že reči končno besedo. Pri tem pa opozarja na posebno gospodarsko in socialno strukturo naše ožje domovine in zlasti na njen izpostavljen obsejni položaj. Zbornica se zato zaenkrat zadovoljuje z izrazom splošno želje, naj bi tudi mi dobili široko samoupravo, ki bi bila sposobna, da služi splošnemu gospodarskemu in kulturnemu razvoju Slovenije.

Ta želja našega gospodarskega zbornice je povsem upravičena in z njo se gotovo strinja vsa naša javnost. Zaslužila bi bila, da bi se na zbornični seji o njej razvila razprava, saj bi bili mnogi odlični člani našega gospodarskega zastopstva mogli dodati marsikatero nametno in uvaževanja vredno misel in sugestijo.

Včerajšnji »Slovenec« je po svoji stari navadi postavil stvar na glavo. Poneveril je prvi del zgoraj navedenega odstavka in »dokazuje« s citatom zadnjega stavka, da je to »jasna obsodba Jutrovega« pisanja. Zatočiti smo ga torej zmet na majhnem pobegu. Namesto, da razpravlja o obsegu bodoče samouprave in da pride z jasno besedo na dna, kaj si misli pod samostojno Slovenijo, se vedno dela, kakor da bi moral proti nekemu, menda celo proti »Jutru«, braniti samoupravno načelo. Ta taktika je postala že več kakor otročja.

Beleške

Novi senatorji

Dne 12. novembra je bilo izvoljenih 47 senatorjev in po zakonu ima krona pravico, da jih sama po predlogu predsednika ministrskega sveta imenuje ravno toliko. Kr. namestništvo se je sedaj te pravice poslužilo, toda ne v polnem obsegu. Imenovalo je 37 senatorjev. Med imenovanimi sta dva iz Slovenije (dr. Korošec in dr. Kulovec), 12 iz banovine Hrvatske, drugi so iz Beograda in ostalih srbskih kraljev. Senatorji so postali predvsem najuglednejši člani vlade: predsednik Cvetković, podpredsednik dr. Maček, minister dr. Budisavljevič, dr. Kulenović in Boža Maksimović. Zanimivo je, da ni bil imenovan dr. Laza Marković, ki v vladi predstavlja tudi posebno grupo. Tudi za zemljoradnike ni bil imenovan njihov zastopnik v vladi, minister dr. Čubrilo, temveč predstojnik stranke dr. Milan Gavrilović.

Iz Slovenije so bili med prejšnjimi člani senata štirje imenovani senatorji (dr. Korošec, dr. Kulovec, dr. Gregorin in Smolč). Število slovenskih senatorjev je torej sedaj 6, namesto poprejšnjih 8. Polovica novih senatorjev je laikov, polovica duhovnikov. Trije duhovniki so istočasno edini katoliški svečeniki v senatu. Posebnost Slovenije je tudi ta, da pripada vseh 6 novih senatorjev isti stranki (JRZ).

Ravno tako zanimiva so imenovanja iz banovine Hrvatske. Med imenovanimi senatorji je 8 Hrvatov in 4 Srbi. Od Hrvatov pripadajo 3 HSS, (dr. Maček, inž. Košutić in dr. Krnjević) dr. Smolčaka stoji blizu SDS, dr. Ivo Tartaglia blizu HSS, dr. Cingrija in dr. Račić sta politično neorganizirana nacionalista, bivši ban Mihalović, znani kerestinski grajščak, je pristaja JRZ. Od Srbov iz banovine Hrvatske je dr. Budisavljevič predstavnik SDS, dr. Zec je bil popreje član JNS, dr. Laza Popović je neorganiziran nacionalist, bivši minister Magarašević je predsednik banovinskega odbora JRZ.

Med imenovanimi senatorji so štirje bivši pristaji Jugoslovenske nacionalne stranke. Trije od teh, in sicer dr. Glušac, dr. Zec in dr. Kosta Popović so iz stranke izstopili v znak protesta, ker se je pri decembrskih volitvah odločila za sporazum in za aktivno sodelovanje z dr. Mačkom. Eden izmed tedanjih disidentov JNS, dr. Krulj, je bil medtem 12. novembra izvoljen za senatorja na vladni listi.

Samostojna demokratska stranka je dobila poleg ministra dr. Budisavljeviča tudi še bivšega državnega podtajnika Sretna Vukosavljeviča iz Južne Srbije. Ostali senatorji so ali člani ali pa simpatizerji JRZ.

Med imenovanimi senatorji ni nobenega pripadnika opozicijskih strank, ako izvajamo bivšega kraljevega guvernerja Jeremijo Živanovića, ki sicer iz JNS ni nikdar izstopil.

O volitvah

O razpisu volitev razpravlja »Hrvatski dnevnik« v svojem uvodniku. Pravi, da se še ne ve, kdaj bodo volitve. Gotovo je samo to, da volilni zakon, ki ga izdeluje minister pravde dr. Marković, še ni gotov in da bodo prihodnje volitve tajne in pro-porne.

Prav tako še ni nič odločenega — pravi dalje »Hrvatski dnevnik« — o razpisu volitev v hrvatski sabor. Ve se samo, da je volilni zakon za sabor predložen kraljevskemu namestništvu v podpis. Zakon pa doslej še ni podpisan, akoravoli so to ne kateri listi že objavili. Podpis volilnega za-kona za sabor so nekateri spravljal v zve-zu z zadnjim obiskom bana dr. Šubašića v Beogradu, ki pa se je mudil v prestolnici v prvi vrsti zaradi prenosa kompetenc ministrovstva prosvete na bansko oblast v Zagrebu.

Nevzdržne razmere v umobolnici

Ljubljanska vladna glasila poročajo, da je v umobolnici v Ljubljani na Studencu nastopilo glede prehrane nevzdržno stanje. Umobolnica nima več niti mleka, niti kruha, niti mesa. Na razpolago je samo še krompir in nekaj moke, ki bo pa v nekaj dneh tudi pošla. V obeh zavodih se nahaja 845 bolnikov in skupaj z osebjem je treba prehraniti 1056 oseb. Opoldansko glasilo »Slovenec« obtožuje ministrstvo so-

sti. Ti pojavi lahko povzročijo stranki velike nevednosti ter ogroze celo edinstvo stranke in hrvatskega naroda v dalmatinskih krajih. Funkcionarji HSS se morajo pri svojem delu zavedati, da nima nihče pravice se postavljati nad organizacijo in ljudstvo. Kdor bo s takim početjem nadaljeval, dokazuje, da ni vreden poklonjenega mu narodnega zaupanja.

Zrtev politične intrige

Leta 1937 je bil pred valjevskim okrožnim sodiščem zaradi uporabe falzificiranih dokumentov obsojen na leto dni ječe bivši narodni poslanec Vitošir Davidović. Kasarjsko sodišče mu je znižalo kazen na 6 mesecev ječe, ki jih je Davidović tudi odsedel. V javnosti je vladalo prepričanje, da je Davidović žrtev grde politične intrige, ki so jo skovali prijatelji bivšega ministra Djure Jankovića. enega glavnih stebrov Stojadinovićevega režima. Davidović je pozneje zahteval obnovo procesa, kar pa je valjevsko okrožno sodišče odklonilo. Pač pa je na njegovo pritožbo odredilo apelacijsko sodišče obnovo procesa ter ponovno razpravo. Pri tej je bil Davidović v celoti oproščen, in bo sedaj tožil prijatelje Djure Jankovića.

Pomen nemškega vojnega vohunstva

V »Politiki« je objavil jugoslovanski vojni strokovnjak razpravo o vzrokih nagle poraza poljske vojske. Posebno poglavje posveča zaslugam izvrstno organizirane nemške vohunske službe, ki je s svojo akcijo pred in med vojno mnogo doprinesla k tako nagli likvidaciji poljske oborožene moči. List piše med drugim:

»Nemška vohunska služba je znala namerno močnejšo izbrati za svoje namene nemško narodno manjšino na Poljskem. Z njeno pomočjo je izgradila pravico mrežo vohunskih centrov, ki so bile razprostrte preko vse Poljske. S pomočjo te vohunske mreže je bil nemški generalni štab vedno točno obveščen o vseh poljskih vojaških pripravah ter o razporeditvi poljskih sil na meji in v zaledju Poljske. Bila je nekaj mesecev pred izbruhom sovražnosti dobesedno prepravljena z nemškimi vohuni, ki so obrezuvali skoraj vsako tajno akcijo poljskega vrhovnega vojnega vodstva. Nemško spijonažno službo je spopolnjevalo še nemško letalstvo, ki je zagospodarilo v nekaj dneh nad poljskim nebežem ter spremljalo nato vsak pokret vojske. Poleg tega je s pomočjo padobranov spuščalo cele legije špijонов za poljskimi bojnimi črtami. Tako je lahko nemško vrhovno poveljstvo že v naprej pariralo vsako poljsko strategično in taktično namero.«

Nemški židje in preskrba z živilji

»Völkischer Beobachter« ostro napada tiste Nemce, ki za denar prodajajo pod roko židom perutnino, divjačino in ribe. Glavni organ narodno-socialistične stranke napoveduje proti takim Nemcem najostrejšee ukrepe ter jim grozi s koncentracijskim taboriščem. Ta kazen bo zadela v bodoče tudi tiste Nemce, ki prodajajo pod roko židom življenjske potrebščine, katere so si nabavili na osnovi svojih izkaznic za živila. List pravi, da bo »ministrstvo za prehrano, če bo treba, tudi z najbolj drakon-skimi kaznimi preprečilo vsako kršenje predpisov o preskrbi prebivalstva z živilji in življenjskimi potrebščinami in bo znalo najti pota za nadaljnje onemogočenje vseh židovskih trikov pri nabavljanju teh predmetov.«

Borba za Bosno

Glasilo dr. Mačka ostro zavrača način muslimanske borbe in pravi, da je avtonomija Bosne proti volji Srbov nemogoča — Muslimanske zahteve in srbsko stališče

Zabeležili smo uvodnik »Muslimanske svjetosti«, glasila bosanskih muslimanov, ki so pristali HSS. List je v tem članku prokoroval Srbov usodne posledice, če ne pristanejo na avtonomijo Bosne in Hercegovine. Pri tem je operirala »Muslimanska svjetost« tudi z dr. Mačkovim imenom in »Hrvat, ki da stoji v celoti za muslimanskimi zahtevami. Sedaj se je oglašil »Hrvatski dnevnik« glavno glasilo politike dr. Mačka, z beležko »Hrvat ni marajo biti za nikogar bau bau.« Najprej pravi list, da so se gospodje okoli »Muslimanske svjetosti« samovoljno proglasili za nekako hrvatsko muslimansko nacionalistično glasilo, ker za njimi ne stoji nobena hrvatska politična organizacija. Za avtonomijo Bosne in Hercegovine se bore razne skupine, med njimi tudi muslimanski del JRZ in muslimanska organizacija HSS pod vodstvom prof. Hak je Hadžića nato »Hrvatski dnevnik« nadaljuje:

»Način, kako se bori za to avtonomijo »Muslimanske svjetosti«, presega vse dovoljene meje. To je način, ki je hudo podoben izsiljevanju in grožnjam. Tako pisanje nima nobene zveze s hrvatstvom. Mi se odločimo zavarovati proti temu, da proglasa kdo Srbe v banovini Hrvatski za manjšino, ker uživajo in bodo uživali Srbi na Hrvatskem iste pravice kakor Srbi. Povsem nesmiselno je tudi obetati Hrvatom, da bodo imeli večino v Bosni in Hercegovini, če bodo pristali na avtonomijo. Kajti po logiki »Muslimanske svjetosti« bi lahko postali Srbi v Bosni vsak trenutek narodna manjšina, čim bi se proglasili vsi muslimani za Hrvate. Obratno pa bi postali tudi Hrvati »narodna manjšina«, če bi se muslimani proglasili za Srbe. Ako pa se ne bi deklarirali niti za Hrvate, niti za Srbe, potem bi »otrdili« mnenje tistih Srbov, ki proglasio »muslimane« sploh za anacionalne.«

»Mi se odločimo zavarovati — piše dalje »Hrvatski dnevnik« — proti temu, da bi kdo plašil Srbe s Hrvati. Posebno grdo pa je, če to delajo ljudje, ki se proglasijo za hrvatske nacionaliste. Gospodje naj se zapomnijo, da Hrvati ne žele biti za nikogar bau bau.«

Gornjo beležko je prinesel »Hrvatski dnevnik« v svoji četrtkovni številki. V včerajšnji številki je posvetil zahtevi bosanskih muslimanov svoj uvodnik, v katerem ugotavlja, da bi bilo težko ustrežiti želji bosanskih muslimanov, dokler ji tako odločno nasprotujejo bosanski Srbi. Med drugim stoji v tem uvodniku: »Izpolnitev želje zahtev bosanskih muslimanov je povsem odvisna od stališča Srbov. Ako Srbi ne bodo pristali na avtonomijo Bosne in Hercegovine, najbrže ne bo preostalo drugega, kakor jo razdeliti med banovino Hrvatsko

in Srbijo v skladu z misljenjem večine prebivalstva prizadetih srezov. Po tej razdelitvi bo ostalo še vedno gotovo število Hrvatov v Srbiji in gotovo število Srbov v banovini Hrvatski. Ker reorganizacija državne skupnosti nima namena služiti podjarjavanju Hrvatov v Srbiji, niti Srbov na Hrvatskem, je povsem jasno, da bodo ti in oni v obeh edinah popolnoma enakopravni. Vse banovine bodo same sestavni deli skupne države. Med njimi ne bo niti carinskih meja, niti različnih valut, niti različne zakonodaje v onih delih legislature, ki je pri državi državno zakonodajstvo. Zaradi tega moramo o reorganizaciji državne skupnosti razpravljati mirno, objektivno in z ljubeznijo do krajev, za katere gre. Namen reorganizacije države ni oslabeitev, temveč okrepitev države.«

Sarajevska »Jugoslovenska pošta« objavlja uvodnik »Mi smo se odločili za Srbijo«. V njem pravi, da bosanski Srbi nikdar ne bodo pristali na kako državno avtonomijo Bosne in Hercegovine. Bosanski Srbi se ne dajo ločiti pod nobenim pogojem od Srbije. Teza o avtonomiji Bosne in Hercegovine je že danes z odločnim odporom vsega, kar je srbskega v Bosni, odstavljena za vedno z dnevnega reda. Čim je bil postavljeno vprašanje nove preureitve države na načelu treh narodov je bilo za bosanske Srbe povsem jasno, da se more Bosna priključiti samo Srbiji. Bosanski Srbi so doživeli dovolj grenkih razočaranj z Beogradom, ki jih je 20 let potiskal na stran, da bi si pridobil naklonjenost »nesigurnih«, dočim so mu bili bosanski Srbi »sigurni«. Kljub temu pa se ne odreka Beogradu in Srbiji.

O bosanskem problemu je govoril na zemljoradniškem zboru v Nikšiću tudi novi izvoljeni senator Marko Vujačić, ki je slovesno poudaril, da je »Bosna srbska. Pri nas v Črni gori ni hiše, v kateri ne bi pel pesmi o Principu, in ni hiše med nami, ki bi pristali na to, da se F. A. iztrga Srbiji. Srbsko srce bi take rane ne preneslo kar tako. Črna gora in Bosna se ne bosta dali deliti od Srbije, s katero želita deliti vse dobro in hudo.«

V Mostarju je bil sestanek tamošnjih muslimanov. Na njem je poročal neki Sađir Konjodžić, ki je v svojem govoru naglašal, da je bila misel avtonomije Bosne živa za bosanskih kraljev in bogomolov. Prebila se je skozi vse težave turških in avstrijskih časov in živi še danes. Muslimani zahtevajo svoje pravice. »Vil se bodo za nje do zadnjega moča. V tej borbi se bo pridružil tistim, ki so jim bližji to je Hrvat. Po njegovem govoru je bila sprejeta resolucija, ki zahteva koncentracijo vseh muslimanov pri borbi za avtonomijo Bosne in Hercegovine v zgodovinskih mejah.

„Čakanje v pripravljenosti“

Stališče in politika Italije — Verjetnost tajnih določb v nemško-italijanski pogodbi — Rimski pogledi na evropsko situacijo — Izgradnja imperija

Rim, 14. novembra. Stališče Italije v sedanjem evropskem konfliktu se ne zdi več tako zagonetno, kakor se je zdelo ob začetku sovražnosti, ko je bila neintervencija Italije začudenje za ves svet in celo za vladne kroge interesiranih držav. Nikakoj tajnost ni več, da so pri rusko-anglo-francoskih razgovorih v Moskvi, ki so se potem končali s paktom Rusije z Nemčijo, zavezniki izdali v glavnih potezah svoj načrt, da sprčo dejstva, da je ob Renu možna samo pozicijska vojna, vdrejo v severno Italijo in tam napadejo Nemčijo preko Tirolske in Koroške. Nekateri zato celo zatrjujejo, da je neintervencija Italije izzvala največje presenečenje v zavezniških generalnih štabih samih. Sovjeti so se odločili za sodelovanje z Nemčijo, ker jim sploh ni bilo do ohranitve evropskega statusa quo, temveč so komaj čakali na priliko, da si vnovič vsaj deloma pribore v revoluciji izgubljene evropske položaje. Ako bi sklenili pakt z zavezniki, bi lahko nastala po njihovem mnenju nevarnost velike vojne na vzhodu, ali pa bi sploh ne prišlo do vojne v sedanjem trenutku, kar oboje sovjetom ne bi bilo po godu.

Vojaški pakt osti Berlin — Rim so v Berlinu tolmačili kot obvezo avtomatske intervencije brez obotavljanja, dočim so v Rimu bolj poudarjali predhodno konzultiranje. Toda mednarodne pogodbe so včasih kakor ledene gore, od katerih vidimo samo manjši del. Tako tudi dolgo ni bilo znano, da je predvojna trojna zveza vsebovala med drugim nemško-italijansko tajno klavzulo, ki je osvobodila Italijo obveze v primeru intervencije Velike Britanije. Italija je takrat ravnala točno po določbah te tajne klavzule. Po splošnem mnenju je Italija tudi tokrat postopala v smislu tajnih klavzul nemško-italijanskega pakta in ji zato z nemške strani tudi res ničesar ne očita.

Po izbruhu druge evropske vojne se os Berlin — Rim skoraj več ne omenja. Ali je bila torej njena funkcija omejena na mirni čas? Ta ideološki avtoritativni blok se je prej močno uveljavljal in njemu se ima Nemčija v prvi vrsti zahvaliti za celo vrsto uspešno izvršenih gotovih dejstev, ki bi bila najbrže nemogoča brez odobravanja Italije. Na zapadu so tedaj težko razumeli italijansko politiko, ki naposled tudi nima interesa, da katerakoli velesila postane dominantna v Evropi in končno njo samo ograja. Italija je lahko pridržala svojem osovinskemu partnerju, ki je dosegal svoje velike uspehe po mirnem potu, toda kdo more zahtevati od nje, da se še bori za tujo dominacijo v svetu? Nemčija se je razvijala že prej, ko se ni pridružila sankcijam, in je tako privolila na kolonialno saturiranje Italije v Abesiniji. Po uničenju Češkoslovaške v letošnji pomladi, česar v Rimu niso nikoli popolnoma odobraval, so pričakovali takšno skupno italijansko-nemško akcijo na kolonialnem področju. Nemška forsiranja poljskega vprašanja zato v Italiji niso odobraval, in že na znanem solingrskem sestanku osvobodnih znanjnih ministrov v prvi polovici avgusta je bilo poučeno izrazno jasno, da Italija ne bo intervenirala v dobi nenosredno pred izbruhom vojne je os izvršila hud diplomatski pritisk na zapadni velesili, o katerih polni solidarnosti so v Berlinu tako dolgo dvomili. Na zapadu niso bili dobro poučeni o skrajnem stališču Italije, a v Berlinu niso verjeli v intervencijo zapada. Ti usanki je rešil šele izbruh sovražnosti.

Merodajni krogi v Rimu ne želijo označevati sedanjega zadržanja Italije kot nevarnosti v navadnem pomenu besede. Velesila pravijo, ki uprečeva svoje nacionalne in imperialne interese, se ne more desinteresirati na vojni. Zato se stališče Italije službeno označuje kot »čakanje v

polni pripravljenosti.« Vendar se v manjši službeni italijanski tisku v zadnjem času že vedno bolj pogosto označuje stališče Italije kot nevtralnost.

Ni treba posebej poudarjati, da v Italiji nikakor niso navdušeni za nemški sporazum z Rusijo, ki je po objektivnem in dobrohotnem zatrevanju prinesel veliko večjo korist svetovom kakor Nemčiji. Navzlic službenim izjavam in pisanju tiska obžalujejo v Italiji enako kakor na Japonskem, kjer je zaradi tega padla vlada, ključni konec protikominterne, ki je nastala ravno na pobudo Berlina, ko je ta še glasno poudarjal kot glavno zaslugu nacizma za Evropo, da jo je rešil pred boljševizmom! Tako je od »jeklene zveze« ostala le diplomatska pomoč, ki pa tudi ni več brezpogojna. Italija ima še desetletja pionirskega dela v svojem ogromnem imperiju, da bo tako lahko v polni meri koristil svoji matični državi. To nalaga italijanskemu državnemu vodstvu največjo odgovornost, da brez skrajne potrebe tega velikega dela ne ovira in ne ograja. Kolonialne revindikacije napram Franciji so bile precizirane pomladi in zahtevah: Džibuti — Suez — Tunis. V Rimu so prepričani, da se vse to da rešiti s pogajanjem in da bo Francija prej ali slej morala honorirati lojalno zadržanje Italije. Baje so bila v tem oziru že neka sondiranja. Za morebitno intervencijo Italije bi morali nastopiti čisto novi momenti, o katerih danes ni sledu.

V Rimu so od prvega časa bili uverjeni o brezuspešnosti mirovne akcije zapadnih nevtralnih držav, ker tukaj najbolj vedo, da so danes vse mirovne akcije obsojene na neuspeh. Vendar ne verjamejo v sedanjem času v vpad nemške vojske v zapadni nevtralni državi, ker se Nemčija še vedno ni odločila za veliko ofenzivo. Veliko vznemirjenje v Belgiji in Holandiji bo bolj preventivnega značaja, ker se je baje zvedelo, da je v Berlinu z ozirom na neuspeh mirovnih akcij že sklenjeno, da se v nobenem primeru ne poskuša prodor Maerintove linije, dasi seveda želijo pospešiti odločitev. Na dani je bil pri tem sum, da sta ogroženi Belgija in Nizozemska. So pa tudi taki, ki zatrjujejo, da bo ravno monakovski atentat, z ozirom na službeno nemško tolmachenje, pospešil začetek velike ofenzive na zapadu še pred nastopom zime. Italija medtem nadaljuje svojo mirovno akcijo na Balkanu ter se zlasti posušuje napetosti med Turčijo in Bolgarijo tolmači kot nov uspeh skupnih italijansko-angelskih stremeljenj, ki se na jugovzhodu vedno bolj poudarja.

Dr. O. A.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 18.: Hudičev učenec. Izven. Znižane cene. Nedelja, 19. ob 15. uri. Priceska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20. Kozarec vode. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 20. ob 15. uri. Antigona. (Predstava za srednje šole). Razprodana. Med najtehnikejših vprizoritev letošnje sezone spada Shawova melodrama »Hudičev učenec«, v kateri je razkril pisatelj pravo slovaško etiko, vezano na svetovni nazor, poštenje in prepričanje, ki zmagava v odločilnem trenutku nad obdajajočim jo puritanstvom v glavni vlogi: Jan. Ivan Cesar, ki se je vrnil z orožnih vaj, bo igral vloga generala Bourgoyna, ki jo je za časa njegove odsotnosti kreiral Špirinšek. Režiser: dr. Kreft Bratko. Oporzamo, da so bo vršila predstava izven abonmaja po znižanih cenah.

Starše in mladino opozarjamo na prvo letošnji vprizoritev Cofeve učinkovite mladinske igre »Princeska in pastirček«, ki bo v nedeljo popoldne po znižanih cenah. Na pestrh dogodkih bogato dejanje, s spremljevanjem glasbe, je pretežno vselega značaja in mladim nadvse ugaia. V nedeljo zvečer bodo ponovili duhovito igrano francosko komedijografa Scribea »Kozarec vode«, ki razkriva razmere na dvoru angleške kraljice Anne, borbo za vplivno mesto ter različne politične ljubavne spletke. Zasedba bo običajna.

OPERA

Sobota, 18. ob 15.: Glumač Matere božje. Ljudska popoldanska predstava. Cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 19. ob 15.: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Trubadur. Izven. Znižane cene.

Danes popoldne bo v operi ljudska predstava po globoko znanih cenah in sicer se bo ponovila znana Massenetaova opera »Zongler Matere božje«. Dejanje je zelo prikupno in slika življenje srednjeveškega popotnega glumača, ki stoji v samostanu, a v svoji skromnosti in negotovosti sam ne ve, s čim naj bi pokazal Mariji svojo ljubezen. Ko jo končno pred oltarjem postavi z edinih kar zna, s pesmijo in plesom, stopi Marija božja z oltarja in ga vzame v nebo. Vabimo zlasti podeželjsko občinstvo, da si to lepo operno delo ogleda!

Jutri se ponovi prvič kot popoldanska predstava Benatzkega opereta »Pri belem konjčku«, ki ima v letošnji sezoni ponovno enako velik uspeh, kakor pred leti. Izredno posrečene komične kreacije so ustvarili zlasti: Zupan, Peček, in M. Sanci. Pa tudi ostali nosilci glavnih vlog so porok za res odlično predstavo. — Zvečer se bo ponovila Verdijska opera »Trubadur«, v kateri imata poleg Janka in Španove posebno lep uspeh Franci in Bašičeva, najmlajša pridobitev našega odra. Dirigira dr. Švara.

★

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15

Sobota, 18.: Kurent. Nedelja, 19.: Kurent.

MARIJEVSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 18.: Hinavci. Red B. Nedelja, 19. ob 15.: Navhanka. Ob 20.: Nepravilčna ura.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo eni, ki imajo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in dodatni znesek za enkratno objavo oglasa Din 3.—. Davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Kampa, kam?

Gostilna

»Bavarski dvor«
nudi novo urejeno domačo hrano — menu po 7 din — Ob sobotah, nedeljah, praznikih, priložnostih, priporočila, priprava, kuhinja! Se priporoča Derganc, Tjerska 31.
30532-18

Specijalno laško

»Zlatorog« pivo

eno terminalno in belo terminalno despo. Hotel, kavarne in restavracije »Orele«. Priporočila, priprava, kuhinja! Se priporoča Derganc, Tjerska 31.
30530-18

Pri Putrichu

Danes in jutri ples. Nova godba. Dosti zabave. — Vljudo vabljeno.
30542-18

Službo dobi

Brezposeln

agilen, dobi službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
30556-1

Gospodično

z veliko maturo, staro 18 do 22 let, sprejememo kot začelnico v službo za ves dan. Imeti mora dar opremljen in pripravljen (event. smisel za žurnalistiko). Prav dobro moro obvladati slovenščino in vsaj pasivno dva tuja jezika. Vestne in iniciativne naj poslijajo ponudbe s curriculum vitae na ogl. odd. Jutra pod šifro »Marljiva in vestna«.
30537-1

Samostojnega

mesarja

kateri bi zalagal zadrugo s svežim govejim, telečjim in svinjskim mesom, izdeleku, ki bi imela zadruga državnih uslužbenec v Zabukovci. Povprečni mesečni promet 15 do 18.000. Vsa pojava, nala daje uprava zadrug.
30402-1

Prodajalco

izvežbano, sprejme v večjem mestu knjigarna in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe s točnimi podatki na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prodajalca za knjigarno«.
30453-1

Šiviljo za perilo

za moško, žensko in deško perilo, izdeleku in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe s točnimi podatki na ogl. odd. Jutra pod šifro »Šiviljo za perilo«.
30531-1

Mehanik

vsestransko izvežban v motorski stroki dobi takoj stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mehanik«.
30582-1

Jamske vozače

(lauferte) sprejema v večjem mestu knjigarna in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Jamske vozače«.
30573-1

Službe išče

Uradnik

z večletno trg. prakso, s znanjem več jezikov, z dobrimi referencami, vsled vojne redukcije prosi nameščenje. Cenji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Podpiram starše«.
30521-2

Lokali

Tobačno trafiko
kupim z vsem inventarjem v ljubljani ali v Spod. Šiški. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
30465-19

Mlekarno

na prometni točki, prodam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
30540-19

Posest

Kupca za pol

izdeleku in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kupca za pol«.
30535-20

Prodajalco

Dve izložbeni okni in vrata (Schlegel) komplet, s škarjastimi ogrinjalci, prodam 1500.— Hotel Paar, Jesenice.
30503-6

Cepjeno trsje

sadno drevo, divjake nudi Zihner Frano, Zamušani, Sv. Marija, Moškanjci, — Zahajate cenik!
322-6

Kupim

Invalidski voz

brez ročnega pogona, kupim. Ponudbe do sobote ob 6. na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen voz«.
30528-7

Stanovanja

Sobo in kuhinjo

na 1. december izdeleku in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čisto in zdravo«.
30519-21a

Sobo odda

Malo sobice

čisto, s soprobo kopalnice, odlična bolnišnica, gospod ali gospodična s hrano, takoj ali 1. decembra. Medvedova cesta 3, III. nadstropje, levo.
30527-23

Prazne sobe

z kuhinjo, priprave tudi za mirno in čisto obit. v pristanišču, odlična. V hiši izdelava in industrijski tok. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
30525-23

Sobe išče

Komfortno sobo v mestu, izdeleku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Profesore«.
30590-23a

Stanovanje s hrano

izdeleku in trgovina s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami. Ponudbe z navedbo plače na ogl. odd. Jutra pod značko »Stanovanje«.
30455-23a

Ženitve

Mladenič

34 let, dobre narave, z dovršenim mojstrskim izpitom, v službi pri direkciji držav. železnice v Beogradu, želi poznati, prenoči go. spodičnice ali mlade vdore s poestvom, Slovenke. Po možnosti naj pošljijo fotografijo, ki se diskretno vrne, na ogl. odd. Jutra pod značko »Mladenica«.
30473-25

Zdravstvo

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri ranih, opeklinah, ožuljenih (volku), tujih vseh žil, z njegovo dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščajih in krastah na temenu, za razpokane prsne bradavice. — Glavna zaloga lekarn Mr. J. Obak, št. Vid nad Ljubljano.
187-40

TEHNIČNEGA URADNIKA,

absolventa tekstilne šole, ki je odslužil vojaški rok ali je oproščen vojaške dolžnosti, jugos. državljan, mlajših let, a vsakekdo energičnega nastopa, išče večje tekstilno podjetje v Beogradu.

Ponudbe lastnoročno pisane, s prepisanim curriculum vitae, navedbo plačilnih zahtev in event. referenc s fotografijo poslati na

PUBLICITAS a. d., Beograd, poštni pret. 60, pod »Mladja silae«.

Dotrpel je naš dohri soprog in oče, gospod

BOLE MATIJA

ŽELEZNIČAR V POK.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 18. t. m. ob 4. uri pop. iz Knežove ul. 18. na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Trst, Senoče, dne 17. novembra 1939.

Marija, soproga;

Stanko, sin

SPORT

Zanimiva prijateljska tekma Najboljši neplaški klub Zagreba v boju z našo Ljubljano

Jutri bo gostovalo v Ljubljani simpatično moštvo SK Železničarja iz Zagreba. Zagrebški železničarji so trenutno v izvrstni formi, kar potrjuje dejstvo, da se uvršča takoj za liškimi klubi Zagreba. SK Železničar bo nastopil kompleten ter bo gotovo skušal dokazati, da je enakovreden liškimi klubom. Naš predstavnik bo tudi nastopil kompleten in se zato gotovo obeta lepa nogometna igra. Po zadnjih ne-

uspehih bo SK Ljubljana nekoliko spreminila napadalno vrsto, v napadu bo spet nastopil stari rutiner Hassl, ker je dokazano, da se brez Hassla tekma lahko izgubi, brez njegovega sodelovanja pa tekma ne dobi.

Pričetek tekme bo ob 14.45, v predtekmi bo nastopilo rezervno moštvo SK Ljubljane proti moštvi SK Grafike.

Dve prvenstveni tekmi v celjski skupini

Atletik—Amater in Hrastrnik—Celje
Jutri ob 14.30 se bo pričela na igrišču pri »Skalni kleti« v Celju podsestavna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in trboveljskim Amaterjem. Ker se Amater poteguje za prvo mesto na tabeli in si želi tudi Atletiki izboljšati svoj slab položaj, bo srečanje gotovo zelo živahno in zanimivo.

Enajstotica SK Celja bo gostovala jutri v Hrastrniku in se ob 14.30 pomerila v podsestavni prvenstveni tekmi s SK Hrastrnikom. Tudi ta tekma je važna, ker bi si Celje z zmago utrdilo svoje vodstvo na prvenstveni tabeli.

Nekaj iz okrožnice JZSS

(Tudi prispevek k poglavju o reorganizaciji smučarskega sporta)

Tudi dnl je JZSS poslal vsem podsestavom in klubom daljšo okrožnico, ki daje nekoliko vpogleda v letošnje oteženo delo pri savezu in zavzema deloma tudi stališče do zadnjih razprav za zeleno mlizo, kjer je bilo veliko in mnogo preveč govora o čim hitrejši reorganizaciji te sportne panoge. Iz te okrožnice pomemamo naslednje glavne ugotovitve:

Uvodoma je naglašeno, da je dolgoletni generalni tajnik JZSS brez navedbe razloga odložil mesto ter, je nato upravni odbor na to mesto kooptiral g. Pavla Kvedra. Savez ugotavlja dalje, da je v več smereh že začel priprave za prihodnjo sezono, vendar je pri tem sadel na velike težave. Na razna vprašanja ni od nikoder, razen iz Maribora, prejel nobenega odgovora, sploh pa se je delo zaradi septembrskih dogodkov nadaljevalo lahko le z veliko zamudo. Goyora je bilo tudi o naši udeležbi na zimskih olimpijskih igrah v Ga-Pa, vendar so ti sklepi zaradi dogodkov po Evropi vsi več ali manj iluzorni. Zaradi splošne organizacije sportnega življenja v državi je tudi JZSS prišel s tem delom in sicer tako, da se bo vnapredno

pripravljalo z delom za glavno sezono, pri čemer bo pravila za nacionalne saveze in vrhovni savez izdelal Zagreb. Upravni odbor je določil poseben odsek, ki ima nalogo zbrati vse to gradivo in izvesti vse priprave za reorganizacijo.

Okrožnica se nato obširno bavi z znanimi akcijami gorenskega podsestava za čimprejšnjo ustanovitev samostojne slovenske smučke zveze in pa beograjskega podsestava, ki je kratko malo naznanil »izstop iz JZSS in ustanovitev srbskega saveza«. Na vse to odgovarja JZSS z besedami, ki jih je prejel v pismu sarajevskega podsestava, čes da oboja rovarjenje in naslogo v članskih vrstah in odklanja vsako enostransko reorganizacijo, predvsem pa tako, ki bi šla preko pravih in rušila disciplino. Sarajevski podsavez se je tako sam od sebe pridružil naziranj vseh podsestavov, razen gorenskega in beograjskega, da je treba predvsem delati v sportu in za sport, obenem pa proučevati reorganizacijo in ustvariti nekaj trdnega in solidnega in dobro pripravljenega.

H kraju poziva savez svoje klube, naj delajo za skupnost in slogo v interesu napredka in razvoja našega skupnega smučarstva,

naj poživijo delo v klubih, zbirajo mladino in se zavežajo, da se da s smotnim delom mnogo koristiti razvoju našega smučarstva,

naj imajo pred očmi skupne koristi naše domovine in naj se zavežajo, da je uspehe mogoče doseči le z veliko poštovanostjo in idealnim nesebičnim ter podrobnim delom v klubih in

naj bodo prepričani, da bo to podrobno delo prineslo lepe uspehe za podsavezne in narodne saveze ter za ves smučarski sport.

V nekaj vrstah

V zagrebških listih čitamo, da so imeli te dni v Zagrebu sestanek naši kajakaši. Razpravljalo se je o reorganizaciji tega sporta pri nas, ki pa bo nekoliko oteženo zaradi tega, ker ga gojijo vsega trije klubi v državi, in sicer dva hrvatska in pa Kajak klub Ljubljana. Po teh informacijah je verjetno, da bo ljubljanski klub pristopil kar h Hrvatskemu kajakaškemu savezu, ker za enkrat nima pomena ustanovljati samostojni kajakaški savez za Slovenijo. Kakor torej kaže, bo v bodoče vodil ves kajakaški sport pri nas — Hrvatski kajakaški savez.

Za jutrišnjo reprezentančno tekmo Zagreb—Bratislava je namesto podsestavnega kapetana, ki ga v zagrebškem podsestavu nimajo, upravni odbor ZNP določil naslednjo enajstotico: Glaser, Brozović, Belošević, Pukšec, Jazbinšek, Jutt, Medarić, Antolković, Lešnik, Wolf, Matekalo. Kakor se vidi, bo torej Zagreb jutri zastopal 90 odstotni Gradjanski, ojačen s poim igralcem Haška in Concordije. Precej močna mestna reprezentanca Zagreba bo ta dan igrala tudi na Sušaku.

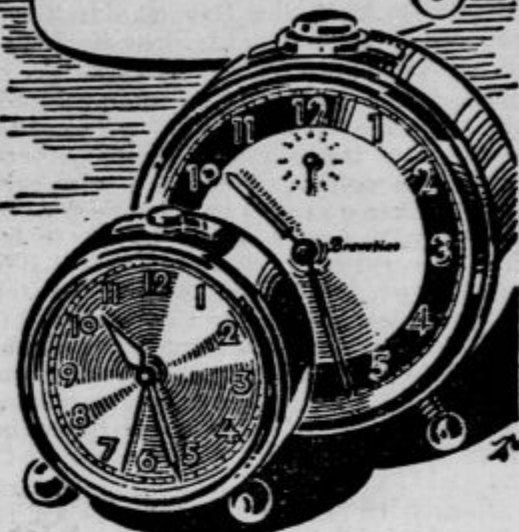
Te dni je imel eden najstarejših sportnih klubov Jugoslavije, zagrebški Hašk redni občni zbor. Klub obstoja 37 let in bo leta 1943. slavil 40-letnico. Haškovi imajo

Junghans

URE

Z ZNAMKO ZVEZDE

so že 80 let svetovno znane

Dobijo se v vseh boljših trgovinah z urami.

po zadnjih poročilih vsega 11 sekcij in 811 članov, so pa pri vsem tem v velikih finančnih nepravilnostih, v glavnem zaradi nogo-metne sekcije. V odbor so bili izvoljeni nekateri mlajši sportni delavci s prejšnjim predsednikom dr. Marjanom Dujmovičem na čelu.

Josip Bradl, svetovni prvak v smučskih skokih in rekorder iz Planice, si je ponovno zlomil nogo. Bradla spremlja podobna smola že vse leto, saj je znano, da si je po prvi nezgodi zlomil nogo še enkrat na motociklu, zdaj pa že tretjič in na istem mestu, toda to pot spet na treningu v planini.

Leon Knap, stari ilirski smučarski prvak, živi trenutno v Sarajevu in vodi tamkaj tečaj gimnastike v smučarskem klubu.

Odlični napadalec Ljubljane Lah služi vojaški rok v šoli rezervnih oficirjev v Mariboru. Družbo mu dela Ratko Kacijan, znan igralec Hajduka, proti kateremu teče zdaj »iz formalnih razlogov« še preiskava zaradi dejanskega napada na sodnika.

Svetovni rekorder Finec Mäki je prejel od ameriške lasketletske federacije vabilo za več nastopov na ameriških prireditvah. Finska atletska zveza bo poskusila Mäkija, ki je zdaj kot rezervist pri vojakih, oprostiti vojaške službe in ga poslati v Ameriko.

SK Ljubljana. Juniorji igrajo jutri dopoldne prvenstveno tekmo. Na igrišču Jadrana naj bodo točno ob 9.30. Rezerva igra ta dan popoldne predtekmo z Grafiko. Glede postavbe moštva in nadaljnjih navodil naj se obrnejo igralci na tehnično vodstvo.

SK Grafika. I. moštvo naj bo jutri ob 13. na igrišču ob Tyrševi cesti. — Načelnik.

SK Ilirija (hokejska sekcija). V ponedeljek 20. t. m. ob 19. bo v klubskih prostorih nad kavarno Evropo strogo obvezen sestanek vseh igralcev. Brez izgovorov in opravičil vsi in točno! Načelnik.

SK Mars. Drevo ob 20. naj bodo vsi igralci I. moštva na Ambrozevem trgu.

SK Celje-nogometna sekcija. Jutri bomo igrali važno prvenstveno tekmo s SK Hrastrnikom v Hrastrniku. Odhod iz Celja z vlakom ob 10.55. Imena igralcev na razglasni deski. Vsi in točno! Simpatizerji kluba so vabljeno. — Načelnik.

Iz Ptuj

— Zvočni kino bo predvajal danes v soboto ob 20. in jutri v nedeljo ob pol 16., pol 19. in pol 21. velfilm »Lepotice«, dramo po znanem češkem romanu »Križu ob potoku« za Jerino Stepičnikovo v glavni vlogi. Kot dodatek filmski žurnal.

— Dramsko društvo obvešča, da se je repriza Kreftovih »Malomeščanov« predložila na torek 21. t. m.

— Praznik učenjencev proslavi Sokol zelo slovesno. Na dan 1. decembra bo ob 9. služba božja. Ob 11. bo slovesna zaobljuba novih članov v prosvetni dvorani Mladice, popoldne ob 15. pa v Mestnem gledališču slavnostna akademija.

— Davae razvoja v pljuški okolici. Terjala je že nekoliko smrtnih žrtve. Starši se opozarjajo, da v sumljivem primeru takoj pošljejo zdravniško pomoč.

— Ogenj uničuje. V Grčini pri Stoperčih je nastal ogenj v gospodarskem poslopju in se je razširil tudi na hišo. Zaradi pomanjkanja vode je bilo gašenje zelo oteženo in je oboje zgorelo do tal. Škoda znaša 30.000 din. Menda so zažgali otroci, ki so se igrali z vžgalicami.

RADIO

Sobota 18. novembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, in poročila. — 7.15: Vesele plošče. — 12: Pester spored s plošč. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura: Racko in Lacter »Ciciban« v zvočnih slikah. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Ze delopust igra radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Jankovič-Mirjevski. — 19.40: Objave. — 20: O znanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Pester spored. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 18.30: Lahka glasba. — 20: Narodne pesmi. — 21.10: Koncert orkestra. — Zagreb 17.15: Koncert orkestra. — 20: Violinske skladbe. — 20.30: Zvočna igra. — 21.30: Iz domačih oper. — 22.20: Lahka glasba. — Praga 20.10: Koncertni večer. — 21.20: Pester spored. — 23: Češki skladatelji. — Sofija 18.30: Orkester in pevci. — 19.45: Beethovnova »Missa solennise«. — 21.20: Plošče. — 22.05: Nočni koncert. — Dunaj 17.50: Koncert solistov. — 19: Plošče. — 20.15: Loharjeva glasba. — 22.50: Lahka in plesna muzika. — Berlín 20.15: Glasbena silkanica. — 22.30: Melodija za lahko noč. — 24.10: Nočni koncert.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Umri nam je naš ljubljani soprog, oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

MIHAEL HANAK

blagajnik T.P.D. v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 18. t. m. ob 2. uri popoldne izpred mlirške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska c.) na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Maribor, Prelog, Graz, 17. novembra 1939.

ROZA, soproga; OTON, sin
in ostalo sorodstvo

POSJOJILNICA v FRAMU, registr. zadruga s neomejeno zavezo

je zgubila po kratki bolezni svojega odbornika in člana nadzorstva, gospoda

dr. MIHAJLA STAJNKA

odvetnika v Mariboru

Pogreb zaslužnega zadrugnika bo v soboto, dne 18. novembra 1939 ob pol 16. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Čast njegovemu spominu!

FRAM, dne 17. novembra 1939.

NACELSTVO

Zveza naših zobnih zdravnikov vam priporoča svojo

SISTOM

pasto za zobe

Dobro obrit-dobre volje!

ROTBART

ROTBART

Ujetnika v deželi lam

Johnu je skoraj sapa zastala. Kaj je bilo storiti v tej obupni stiski? A mahoma je pomislil, da mu pač ne bo težko uveljaviti svojo voljo, ko ga ti ljudje priznavajo za vladarja. Vsaj pozikisiti je hotel.

Cin-Lo, ki je stal nedaleč od njega, je menda slutil, kaj se godi v njegovi glavi, kajti naglo je stopil k njemu ter mu šepnil na uho: »Ne, ni pomoči! Če komu, je meni žal, da sem sprevril tebe in tvojega očeta v ta položaj; a kaj sem hotel? Imel sem ukaz, ki se mu nisem mogel odgeniti. Nikar ne izkušaj proglasiti očeta za nekrivega. S tem bi samo dosegel, da bi vaju oba usmrtili, zakaj ljudstvo nikoli ne prizaneza vladarju, ki se je po njegovem mnenju izneveril dolžnosti!«

u— V društvu »Soča« bo drevi ob pol 21. v salonu pri »Levu« drugo predavanje. To pot nam bo povedal marsikaj zanimivega na svoj način g. dr. J. C. Obak s svojega potovanja v pokrajini okoli Karpatov, o narodni in državni, ki večinoma in obilno je to eden najzanimivejših delov Evrope, kjer so se vršili važni zgodovinski dogodki, a tudi pokrajina ima na sebi mnogo lepote. Predavanje bodo spremljale tudi slikoptične slike. Vstop vsakemu prost. K obilnemu obisku vabi društvo »Soča«.

u— Prometna nezgoda pred pošto. Včeraj okrog 13. se je pred glavno pošto pripetila razburljiva prometna nesreča. Policijski stražnik Stanko Virnik, ki je dodeljen letici kontroli cestnega prometa, je z motociklom zavozil v 55-letno Ano Branclovo, prodajalko časopisov iz Florjanske ulice, in jo podrl na tla. Pri tem je Virnik tudi sam padel z vozila in dobil nekaj nevarnih poškodb. Branclovo so morali prepeljati na kirurški oddelek, prav tako pa je tu-

di Virnik moral poklicati zdravniške pomoči.

u— 15 tisoč km po Severni Ameriki. V ponedeljek 27. t. m. ob 8. zvečer bo predaval ing. Mitja Švigelj v Franciskanski dvorani o potovanju skozi večino združenih držav severne Amerike. Predavanje, ki bo prikazalo vse zanimivosti tamošnjih krajev in prebivalstva, bo spremljalo 200 skoptičnih slik mnoge in naravnih barvah (Dufay-color film). Opozorjamo na to zanljivo predavanje, ki je aktualno posebno še zaradi današnjega stanja v razrušenih državah. Vstopnina bo minimalna. (—)

u— JNAD Jugoslavija. Danes ob 16. bo v posvetovalnici dvanaestjo nadaljevanje govorniškega tečaja. Vodi tov. Vekoslav Iskra. Tajnik I.

u— Akademsko plesne vaje JASO. Drevi ob 20. redna plesna vaja v Trgovskem domu. Tudi danes boste plesali zabavni ples Booms a Daisy, ki je vzbudil toliko zanimanja v Ljubljani. Vodi mojster Jenko, igra Adamić jazz.

Gospodarstvo

Podražitev bombaža

Nove cene italijanskih predilnic so za 60 do 80% višje kakor pred vojno

Iz Beograda poročajo, da bo v soboto 18. t. m. v Narodni banki konferenca, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju oskrbe naše tekstilne industrije z bombažem. Konferenca bo prisostvovali predstavniki tekstilnih podjetij, sejo pa bo vodil dr. Sava Obradović, pomočnik trgovskega ministra. V tej zvezi poročajo iz Beograda, da se že dalje časa vršijo pogajanja z Egiptom zaradi dobave večje količine surovega bombaža. Po dobljenih informacijah so merodajni krogi v Egiptu v načelu že sprejeli osnove sporazuma za dobavo bombaža naši tekstilni industriji, rešiti pa je treba še vprašanje ali bomo ta bombaž plačali v devizah ali pa v kompenzacijskih dobavah našega blaga. Na konferenci bodo med drugim razpravljali o razdelitvi uvoženega količine bombaža med domačo tekstilno podjetja. Verjetno je, da bo to vprašanje polno rešeno.

Pomanjkanje bombaža in bombažne preje povzroča vedno večje težave za našo tekstilno industrijo, ki je primorana obratovati v skrajnem obsegu.

Zveza tekstilne industrije v Beogradu je poslala trgovinskemu ministru spomenico, glede dobav bombažne preje iz Italije. Pri nedavnih trgovinskih pogajanjih z Italijo je bil sklenjen tudi dogovor glede dobave bombažne preje iz Italije na podlagi prejšnjih zaključkov. Italijanska delegacija je obljubila, da se bo zavežala za čim prej-

šnjo dobavo po čim boljše pogoji. Italijanske predilnice zahtevajo sedaj povišanje cene v primeri s cenami, po zaključkih. Italijanske predilnice stavljajo namreč pogoj, da morajo naša tekstilna podjetja prevzeti 40% razlike med cenami po starih zaključkih in novimi cenami. Vrh tega zahtevajo takojšnje plačilo na podlagi dokumentov brez skonta, in sicer franco italijanska meja ali italijanska luka. Brez pristanka naših tekstilnih podjetij na te nove pogoje italijanske predilnice ne dobe izvoznih dovoljenj. Naša podjetja pa morajo svojo svoj pristaneček do konca novembra.

Pri novih zaključkih so italijanske predilnice povisale cene za 60—80%. Tako so povečale ceno za surovo prejo I. Amerik. baza številka 20 od prejšnjih 8.30 na 15.15 za kg, to je za 6.70 d. n. 80%. Od razlike 6.70 lire med staro in novo ceno naj bi pri starih zaključkih naše tekstilne tvornice prevzele 40%, tako da bi se cena zvišala od prejšnjih 8.30 na 11.14. Cena za prejo Maco 40 je povisana od 14 na 22.50 lire, to je za 60%. Izvršitev starih zaključkov pa je vezana na pristaneček naših podjetij na povišanje cene od 14 na 17.40 lire. Naša tekstilna podjetja so mnenja, da povišanje cene bombažni preji pri novih zaključkih presega ono mejo, ki bi bila upravičena glede na višje cene surovega bombaža in narasle pomorske prevoznine in vzporedne stroške.

Sklep okrožnega sodišča glede občnega zbora Električne zadruge v Šiški

IVA P 733/39-5

SKLEP

Okrožno kot rekurzno sodišče v Ljubljani odd. III. je pod predsedstvom s. o. s. dr. Senka v navzočnosti sodnikov s. o. s. dr. Rupnika in s. o. s. dr. Štruka v pravdni stvari tožeče stranke Joška Zemljica, posestnika v Spodnji Šiški, Podlimbarskega 31, ki ga zastopa dr. Marjan Zajec proti toženi stranki Električni zadrugi za Spodnjo in Zg. Šiško r. z. z. o. z. Spodnja Šiška, Drenikova 40 zaradi spremembe dnevnega reda občnega zbora glede na rekurz tožeče stranke proti sklepu okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 25. oktobra 1939. opr. št. IVA P 733/39-2, s katerim je bil zavrnjen predlog na izdajo časne odredbe, v nepravni seji sklenilo:

Rekurzu se ugoditi in se spremeniti pobojni sklep tako, da se izda naslednja:

časna odredba:

Za zavarovanje zahtevka tožeče stranke Josipa Zemljica proti toženi stranki Električni zadrugi za Sp. in Zg. Šiško, r. z. z. o. z. v Spodnji Šiški, da je tožena stranka dolžna spremeniti dnevni red izrednega občnega zbora z dne 29. 10. 1939. odnosno izrednih in rednih občnih zborov po tem terminu tako, da mora sklepati občni zbor najprej o pritožbah izključenih članov in po ev. razveljavitvi izključitve prizadete člana pozvati na občni zbor ter pripustiti da izvrševanju članskih pravic na občnem zboru in šele po obravnavi in rešitvi te točke sklepati o likvidaciji zadruge in izvolitvi likvidatorjev ter o ev. drugih točkah, se prepoveduje toženi stranki kot nasprotne okrožnega tožnika, da ne sme opraviti oz. izvesti dne 29. 10. 1939. odnosno tudi ne kasneje občnega zbora z dnevnim redom, po katerem bi se kot 1. točka obravnavalo in sklepalo o likvidaciji zadruge in izvolitvi likvidatorjev in šele kot 2. točka obravnavalo in sklepalo o vseh pritožbah, ki so jih vložili na občni zbor od nadzorstva izključeni člani.

Časna odredba se izda za toliko časa, da bo pravomočno rešena tožba IVA P 733/38, najdalje pa za dobo 18 mesecev. Tožena stranka mora te prepovedi takoj po vročbi tega sklepa ugoditi ker bo sicer proti njej v primeru protivnega ravnanja na predlog tožeče stranke izrečena denarna kazen v znesku 5.000 din v korist ubožnega sklada mestne občine Ljubljanske. Rekurzni stroški se ne priznajo.

Razlogi:

Pri reševanju predloga na izdajo časne odredbe se sodnik nima spuščati v presojo, ali je tožbeni zahtevek stvarno utemeljen ali ne. Zadostuje, da je zahtevek verjetno izkazan § 338. odst. 1. in 5. Zahtevka pa je že verjetno izkazan, če je predlagana časna odredba istočasno v tožbi. O tem, ali je tožbeni zahtevek, tak kot je stavljen, z ozirom na t. 4 zadržanih pravil utemeljen ali ne, bo moglo biti dokončno odločeno šele s sodbo. Nobenega dvoma pa ne more biti, da bi postal tožbeni zahtevek, če bi mu bilo v pravičnem, iluzornem, če bi časna odredba ne bila dovoljena in če bi tožena stranka po svojem načelnstvu med tem na način, kakor to zatrjuje tožnik, izigrala izključene zadruške s tem, da bi o najvažnejšem vprašanju o likvidaciji izvedla glasovanje prej kakor bi se omogočilo sklepanje o pritožbi izključenih članov, med katerimi je tudi tožnik. Zato je bilo rekurzu ugoditi.

Izdaje časne odredbe ni bilo vezati na kako varščino, ker toženi stranki kot taki ne more nastati iz tega, da na dnevni red najprej sklepanje o pritožbi izključe-

nih članov in šele potem druge točke, niti najmanjša škoda in ker zahteva že čut pravičnosti, da postopa tako kakor zahteva tožnik. Če bo izključitev članov potrjena na občnem zboru, tožnik in ostali člani itak ne bodo imeli glasovalne pravice, če pa bo izključitev razveljavljena, bi bilo skrajno krivično, če bi se tožnika izigralo ravno na ta način, da se mu onemogoči glasovanje o likvidaciji, ker so njegove članske pravice zaradi izključitve zaenkrat suspendirane. Zagrozitev kazni temelji na § 309 i. p.

Rekurznih stroškov ni bilo priznati, ker se izda časna odredba vedno na stroške predlagajoče stranke.

Ljubljana, dne 15. novembra 1939. Okrožno sodišče v Ljubljani — Dr. Senk.

SPOROČILO

Sporočamo vsem potrošnikom bencina in nafte, da ne zadene lastnikov odnosno najemnikov črpalk za bencin in nafto zaradi pomanjkanja bencina in nafte nobena krivda. Imetniki črpalk so brez vsake zaloge ter jim bencinski kartel kljub ponovnim prošnjam in zahtevam ne dobavi novih zalog.

Prosimo potrošnike, da to upoštevajo.

Osnovni odsek

trgovcev s tekočim gorivom pri Zvezi trgovskih združenj dravske banovine.

Pomanjkanje bencina

Poslednje dni se v avtomobilskem prometu vedno bolj občuti pomanjkanje bencina, ker je bencinski kartel omejil prodajo. P. vester iz Beograda včeraj ni bilo dobiti na črpalkah niti kapljice bencina, medtem ko so lastniki motornih vozil do sedaj vendar dobivali gotove količine bencina. Kakor zatrjujejo bomo v kratkem dobili iz Rumunije 10.000 ton nafte. Naši tanki so že preleteli po Donavi v Rumunijo, da prevzamejo to nafto, ki je že deloma na poti. Kolikor bodo časoma usvedene omejitve, bodo zadele predvsem lastnike zasebnih avtomobilov ter avtobusni promet na progah ki so konkurenčne državam. Včeraj je bila v Beogradu konferenca pristojnih ustanov, na kateri so razpravljali o ukinitvi mestnega avtobusnega prometa.

Po najnovejših informacijah, ki so prišle iz Beograda, je bil včeraj v Bukaresti podpisana razum med našo državo in Rumunijo glede dobav nafte. Ker so transporti že na poti in nam je obenem za bodoče zadržane redna dobava moramo pričakovati, da bo bencinski kartel prišel zopet redno oskrbovati črpalke z bencinom. Bencina ima precej na zalogi, dolžan pa to državi rezervi v višini ene četrtine letne potrebe. Če bo z novim uvozom nafte zagotovljeno vzdrževanje teh predpisanih rezerv ne bo oviralo nadaljnjo prodajo bencina v prejšnjem obsegu. Nadalje nam poročajo iz Beograda, da je bila včeraj ponovna seja odbora za kontrolo določanje cen bencinski mešanici, ki je sklenil povisati odstotek špirta v bencinski mešanici od 20 na 26%, odbor pa je odklonil vsako nadaljnje povisovanje cene bencinski mešanici.

Posestne spremembe v Ljubljani

V drugi polovici oktobra so bile v zemljiško knjigo ljubljanskega sodišča zaznamovane tele posestne spremembe (spremembe izpod 20.000 din kupnine niso upoštevane):

Stanislav Arko, višji veterinarski svetnik iz Vukovara je prodal gostilničarjevi ženi Pavli Hočevarjevi s Tyrseve ceste 13 stavbno parcelo v Kersnikovi ul. 5 s poslopjem, dvoriščem in vrtom za 170.000 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala Anici Škufca s Ceste 29 oktobra št. 1 parcelo ob Jadranski cesti v Gradiskem predmestju v skupni izmeri 2710 m² za din 216.800.

Benedikt Lutman iz Trnovske ulice 19, je prodal trgovski pomočnici Antoniji Zalarjevi s Starega trga št. 3 v Trnovski ulici hišo in zelenjadni vrt v izmeri 855 m² za 80.000 d. n.

Franc Tome, posestnik v Dravljah, je prodal učiteljici Marjeti Prašnikarjevi iz Pražakove ulice 19 parcelo v Dravljah v izmeri 915 m² za 54.900 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala kapetanu bojnega broda Mirku Pleiweisu iz Zemuna, zdravniku dr. Lei Fajdiga-Pleiweisovi in sodniku Karlu Pleiweisu v Gradiskem predmestju hišo št. 13 z gospodarskim poslopjem ter vrtom v izmeri 815 m² in dvoriščem v izmeri 516 m² za 355.000 d. n.

Franc Dremelj, trgovec in posestnik iz Daljine vasi pri Lavrici je prodal Antonu Zagzaru s Sel hišo št. 20 in dvor na Rudniku ter pašnik za 190.000 din.

Ferdinand Accetto, višji magistratni tehnični nadzornik iz Lavrice ul. 4 je prodal kiparju Borisu Kalinu iz Knafjeve ulice parcelo ob Lavrici ulici v Kapuškem predmestju v izmeri 688 m² za 100.000 din.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala hranilnici dravske banovine nivo v Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 2130 m² za 137.808 d. n.

Jožef Habjan, posestnik v Zg. Šiški 37, je prodal posestnici Greti Kocbekovi z Emonske c. 25 dva travnika in dve njivi v skupni izmeri 15.599 m² za 250.000 din.

Jože Tomšič, posestnik in zidar v Novih Jaršah št. 79, je prodal zastopnikom Društva slepih v Ljubljani parcelo v Stožicah v izmeri 532 m² za 95.000 din.

Josip Curhalek je prodal zakoncem Mariji in Antonu Rupniku njivo v Spodnji Šiški v izmeri 498 m² za 30.000 din.

Josip Olup ml. s Starega trga 1 je prodal katehetu Josipu Premrovu z Zaloške ceste II parcelo v Karlovskem predmestju v izmeri 1923 m² za 30.000 din.

Stanko Šitar, posestnik v Stožicah št. 7, je prodal posestnici Franji Karbovi z Jeseenic dve njivi v Brinjah v skupni izmeri 1310 m² za 64.540 din.

Jožeta in Stefan Završiki, posestnika v Vižmarjih št. 142 sta prodala Katarini Arhovi, iz Šibenika parcelo in hišo v Vižmarjih št. 142 za 39.700 din.

Kmetiška posejilnica Ljubljanske okolice je prodala prof. dr. Josipu Menceju iz Maribora hišo na Brdu št. 46 v Zg. Šiški in vrt za 36.000 din.

Mira in Dušan Medved, posestnika v Zilsegu ul. 3, sta prodala posestnikoma Jožici in Francu Hafnerju iz Dravljah 18° stavbišče v izmeri 590 m² po 45 din m² za skupno vsoto 26.550 din.

Anton baron Codelli s Kodeljevega je prodal Alojziju Vrbinu z Vidovdanske ceste št. 20 parcelo v Vodmatu v izmeri 552 m² za 30.000 din.

Peter Tomšič, posestnik s Kongresnega trga 3/III je prodal Josipini Kunčevi iz Knafjeve ulice 4 parcelo z začeto gradnjo v Sp. Šiški za 470.000 din.

Edvard Černič, posestnik in stavbni podjetnik s Celovške c. 246 je prodal poštni uradnik Mariji Kutnar z Mestnega trga št. 9 hišo št. 173 v Dravljah z vrtom v izmeri 104 m² za 180.000 din.

Josip Ferjančič, posestnik v Mali vasi pri Ježici, je prodal zakoncem Mariji in Francu Lamplju iz Novih Jarš št. 27 parcelo na Stožicah v izmeri 520 m² za din 46.500.

Jože Matjan, posestnik v Vižmarjih je prodal posestniku Ivanu Peterlinu iz Podboršta št. 25 njivo v Vižmarjih v izmeri 998 m² po 30 din m² za skupno vsoto din 29.940.

Gospodarske vesti

— Padec žitnih cen v Vojvodini. Včeraj je cena pšenici na vojvodinskem žitnem trgu po zadnjem naglem dvigu občutneje popustila. Cena potiski pšenici, ki se je v sredo povzpela na novodobski borzi na 209—211, je včeraj padla na 196—198. Tudi moka se je pocenila za 5 din pri metrakem stotu.

— Pred ponovno podražitvijo italijanskega riža. Po informacijah iz Italije namerava italijanska ustanova za kontrolo in določanje cen rižu ponovno povečati ceno za riž, namenjen izvozu. Cena rižu za izvoz se določa v Italiji vsake 3 mesece. Današnja cena italijanskemu rižu za izvoz v našo državo znaša 197 lir za 100 kg, franko naša meja. Nova cena pa naj bi znašala po italijanskih informacijah 212 lir.

— Hranilnica dravske banovine Maribor-Celje je izdala svoje letno poročilo za preteklo leto, iz katerega je razvidno da je znašal lani čisti dobiček 574.000 din (po že izvršeni dotaciji 500.000 din pokonjskemu skladu, 297.000 din rezervi za tečajne izgube in 90.000 din posebni rezervi). Hranilne vloge na knjižice so lani narasle na 45.9 milijona din (prejšnje leto 42.9), vloge v tekočem računu pa na 62.4 milijona din (prejšnje leto 48.5). Bilanca izkazuje za 8.4 milijona din gotovinskih sredstev in za 2 milijona din blagajniških zapisov, za 29.3 milijona din dolžnikov v tekočem računu, za 54.7 milijona din komunalnih posojil in za 5.7 milijona din hipotekarnih posojil.

— Sladkorna tvornica Orvenka svizaje glavno. Za 18. december je sklicana izredna skupščina delničarjev »Orvenke«, tvornice sladkorja d. d., in sicer zaradi sklepanja o predlogu za povzemanje delniške glavnice od 16 na 24 milijonov dinarjev.

— Nemški srebrni denar po 2 marki, ki so ga dali v promet leta 1925 bo do 1. januarja 1930 v veljavi. Tisti srebrni denar po 2 marki, ki ima sliko maršala v. Hindenburga, pa bo ostal še nadalje v prometu.

Borze

17. novembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno po 14.30.

Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 35 v Beogradu pa so popustili in je prišlo do zaključka po 34.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je vojna škoda pri nekoliko prijaznejši tendenci notirala 434—436 (v Beogradu je bil promet po 436.25—437). Zaključek je bil zabeležen samo v 4% severnih agrarnih obveznicah po 53 (v Beogradu po 52).

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 173.40—176.60, Pariz 98.05—100.35, New York 4418.75—4478.75, Curih 995—1005, Amsterdam 2344.70—2382.70, Bruselj 724—736. Tečaj na svobodnem trgu: London 214.50—217.70, Pariz 121.35—123.65, New York 5480—5520, Curih 1229.91—1239.91, Amsterdam 2899.95—2937.95, Bruselj 895.48—907.48.

Curih. Pariz 9.92, London 17.50, New York 445.375, Bruselj 73, Milan 22.50, Amsterdam 236.37, Berlin 178.50, Stockholm 106.10, Oslo 101.20, København 88.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 434—436, 4% agrarne 52.50 den., 4% severne agrarne 52—53 (53), 6% begluške 81.75 bl., 6% dalm. agrarne 74.50—75.50, 6% šumske 72.50—75, 7% stabiliz. 91 den., 7% invest. 97—98.50, 7% Seligman 99 den., 7% Blair 99.75 den., 8% Blair 94—95.50; delnice: Narodna banka 7100 den., PAB 202 den., Trboveljska 210 den., Gutman 45—55, Sečerača Osijek 100 den., Osiječka ljevaonica 150 den.

Beograd. Vojna škoda 436—436.50 (436.25—437), 4% agrarne 54 den., 4% severne agrarne 51.75 den. (52), 6% begluške 80.75—81 (80.75—81), 6% dalm. agrarne 75.75—76 (76), 6% šumske 72.75—74 (73—74), 7% invest. 99.75 den. (100), 7% Seligman 98.50 den., 7% Blair 89.75—90.

Poročila naše II. izdaje:

Nemški vojni cilji

„Völkischer Beobachter“ o glavnih vojnih stremljenjih Nemčije

Berlin, 17. nov. p. (United Press.) Včeraj je bilo na Wilhelmstrasse ves dan zelo živahno. Neprestano so prihajali v kancelarsko palačo zastopniki vojske, mornarice in letalstva, ki so imeli posvetovanja s kancelarjem Hitlerjem in njegovimi najbližjimi sodniki. Na merodajnih mestih naglašajo, da se pripravlja vojna proti Angliji do popolne zmage.

Včerajšnji »Völkischer Beobachter« piše, da ima Nemčija v nasprotju z izjavami francoske in angleške vlade naslednje cilje v sedanjih vojni:

1. Vzpostavitev mej Nemčije, ki bi ustrezale zgodovinskim, etnografskim in gospodarskim potrebam.
2. Ureditve celotnega življenjskega prostora Nemčije po narodnostih.
3. Poltisk usreditve židovskega vprašanja.

Najtesnejša povezanost dveh velikih imperijev

London, 17. nov. br. (Reuter.) Današnji sestanek zaveznikov vrhovnega vojnega sveta, ki je že tretji od pričetka vojne, je vzbudil v tujakajšnjih političnih krogih veliko pozornost. Splošno naglašajo, da je treba smatrati njegove rezultate za najvažnejši dogodek v Angliji in Franciji od pričetka vojne.

Že o priliki obiska francoskega finančnega ministra Reynauda v Veliki Britaniji so bila načeta vprašanja o najtesnejšem finančnem in gospodarskem sodelovanju obeh držav, danes pa so bila določena načela o najtesnejšem sodelovanju Velike Britanije in Francije tudi na vseh drugih področjih. S tega vidika pomenijo današnji sklepi vrhovnega vojnega sveta znatno razširjenje obveznosti, ki so izhajale za vsako izmed obeh držav iz dosedanjih pogodb o zavezništvu, trgovinskem prometu med obojema državama, o vzajemni finančni podpori v smislu valutnega sporazuma in še drugih pogodb. Londonski politični krogi naglašajo, da je sedaj dejansko mogoče smatrati oboje imperij, francoskega in angleškega, za enega. V vseh njunih akcijah bo v bodoče prišla do izraza enotna volja obeh narodov. Doslej se je to omejevalo na vojaške operacije na kopnem, v zraku in na morju, na oba parlamenta, na liste in javno mnenje obeh držav. Sedaj se je absolutno sodelovanje razširilo še na vse gospodarske probleme. Že kmalu bo prišlo do sodelovanja do izraza tudi v življenjskem standardu vsakega posameznega Angleža in Francoza, ker bo imel po današnjih sklepih vsak Francoz prav toliko življenjskih in drugih potrebščin na razpolago, kolikor jih bo imel vsak Anglež.

Češke visoke šole za tri leta zaprte

Berlin, 17. nov. br. DNB je nocoj objavila, da so skupine čeških intelektualcev, ki delujejo v tujini, po svojih zastopnikih v protektoratu Moravskem rušili mir in red na Češkem in v Kuvavskem s posameznimi uporniškiimi akcijami. Nemške policije oblasti so ugotovile, da so bili voditelji teh uporniških elementov tudi na čeških visokih šolah.

Njih krogih, ki je nastal pričetkom meseca novembra glede na nadaljnji razvoj odnosov med Rumunijo in Rusijo. Očitno je Nemčiji uspelo prav tedaj uveljaviti svoje stališče v Moskvi.

Rumunski predlog turški vladi

Carigrad, 17. nov. s. (Exchange Telegraph.) Rumunski odpravnik poslov je stavil turški vladi v Ankari predlog za ustanovitev nevtralnega bloka balkanskih držav, ki bi vključeval tudi Bolgarijo. Turška vlada predlog proučuje.

Iz življenja na deželi

SEVNICA. Zvočni k'no predvaja danes in jutri senzacionalni film »Čuvaji Indijec« z malo Shirley Temple. (—)

DOLENJE LOGATEC. Zvočni k'no »Sokol« predvaja drevo ob 20. in jutri v nedeljo ob 4. in 8. zvečer krasni film iz našega Jadrana »Princeza koral«, Ita Rina, Svetislav Petrovič. Prihodnji film v četrtek 23. t. m. »Mr. Mottow«.

JESENICE. Zvočni k'no Radio predvaja danes, jutri in v ponedeljek ob 8. uri zvečer, v nedeljo tudi ob 3. uri pop. vefilmski »Na Soči 1917«. Med dodatki tudi najnovejši Univerzalni tednik. — Sledi ženska kaznilnica. (—)

4. Nova zgraditev gospodarskega življenja in korist vseh, ki žive v omenjenem življenjskem prostoru.

5. Zajemčanje varnosti na vsem ozemlju.

6. Vzpostavitev poljske države, ki bo po svoji sestavi in vodstvu jamčila, da ne bo postala novo središče nevarnosti proti Nemčiji in Rusiji.

7. Vzpostavitev evropske varnosti.

Večerno francosko vojno poročilo

Pariz, 17. nov. (Havas.) s. Večerno francosko 150. vojno poročilo pravi: Lokalna aktivnost edinic v kontaktu ter artilerije.

Pariz, 17. nov. s. (Reuter.) V Marsellu in Nimesu je bil danes tričetrturen letalski alarm.

V novi domovini ...

Skupina baltskih Nemcev, ki je prispela iz Rige v Gdansk

Trije Nobelovi laureati

Terpeni, moškat in cibeton prof. Ružičke — Rotenon prof. Butenandt — Rastni vitamin prof. Kuhna

Kakor je naš list že poročal, je švedska akademija znanosti podelila letošnjo Nobelovo nagrado za kemijo jugoslovenskemu rojaku prof. Ružički, ki deluje v Curihu, in prof. Butenandt v Berlinu, ki je pa moral nagrado zaradi znanega spora nemške vlade z Nobelovim odborom odkloniti.

Prof. Ružička, po rodu iz Slavonije, je prišel l. 1918. v Curih kot privatni docent, po kratkem delovanju v ženevski kemični industriji so ga pozvali v Utrecht na Holandsko, a l. 1929. se je kot naslednik prof. Kuhna vrnil kot vodja laboratorija za organsko kemijo na tehnični visoki v Curih. Sprva se je prof. Ružička bavil z raziskovanjem rastlinskih eteričnih olj. Posebno so ga zanimali terpeni, sorodniki kafe in pinena, kot dišavne snovi. Zanimal se je nadalje za tehnično važni živalski dišavi moškat in cibeton ter mu je potem, ko mu je uspelo doznati njihovo zgradbo, uspela tudi njih umetna izdelava. V nadaljevanju teh študij in študij sorodnih snovi mu je uspelo potem izdelati umetno moški spolni hormon, kakor tudi druge medicinsko važne hor-

mone. To mu je pred vsem prineslo visoko nagrado.

Prof. Butenandt se je po svojih prvih raziskavah o japonskem strupu za puščice rotenonu začel baviti z važno skupino steroidov, ki ji pripada ne samo važni antitirastični vitamin, temveč tudi vrsta važnih hormonov. Posebno uspešno so bile njegove študije o ženskih hormonih. Zanimal pa se je tudi za snovi, ki povzročajo rak, in virusne proteine. Ta dela so oplojila področje medicine.

Letos so z Nobelovo nagrado za kemijo lanskega leta nagradili tudi že prej omenjenega prof. dr. Kuhna, ki deluje sedaj v Heidelbergu. Raziskoval je splošna fermenta, pozneje so ga zanimala stereokemija vprašanja ter skupina polienov, pri čemer je ugotovil, da so snovi s podobno strukturo v naravnih barvilih kakor v rdečilu paradiznika, korenja in paprike. Ta barvila je z novimi metodami izoliral Kuhn in njegova študija sta pokazala, da je rastni vitamin soroden z barvilom v korenju, karotinom. Raziskal in umetno pridelal je tudi druge vitamine ter hormone.

Zgodba o briljantnem prstanu

Vzorec je nevesta izgubila na peščini ...

Neka mlada Američanka je pred nedavnim od svojega zaročenca, bogatega Avstralca iz Townsvillea, prejela kot zaročno darilo velik briljantni prstan. Na sprejemu z neko prijateljico ob obali je prstan izgubila.

Američanka ga je hotela najti za vsako ceno, kajti zaročenec jo je hotel obiskati, in spravila je vso deželo pokonci. Cela množica ljudi je začela iskati prstan po dnevi in ponoči v pesku. Vsako zrnico so presejali, toda prstana ni bilo nikjer. Odškodnina za več nego 300 ljudi, ki so v šestih dneh preiskali neštete tone peska, je znašala okrog 70.000 din.

Zjutraj tistega dne, ko bi bil moral zaročenec dospeti, je dekle odšlo z utrujenim srcem na postajo. Trepetala je ob misli, kako mu naj izgubo sporoči. Kako veliko pa je bilo njeno presenečenje, ko je stopil mladi mož z veselim obrazom iz vlaka in ji pomolil škafličo, v kateri je bil prekrasen prstan, popolnoma podoben tistemu, ki ga je bila izgubila. Izkazalo se je, da je bil prvi prstan samo vzorec, ki ji ga je zaročenec poslal zato, da bi videl, ali je takšen prstan po njenem okusu. Pismo, ki je naznanjalo to poskusno pošiljko, namreč ni bilo dospelo do nje...

Bombnik leži na tleh

Francoska letala se prisilila nemški bombnik, da se je spustil za francosko črto, štirje člani posadke so bili pri tem ujeti

40 vojakov v družini

Francosko vojno ministrstvo je objavilo, da je smatrali go. Francois Tournyjev v Polinčonu za »najbolj patriotsko ženo Francije«. Ga. Tournyeva ima med svojimi sinovi, zeti in vnuki nič manj nego 38 vojakov.

Zadnji član njene družine, ki je odšel na fronto, je bil neki zet, ki je po rodu Italijan, a se je na brzojavni poziv tašče takoj prijavil za vojno službo. Ko pozovejo naslednji vojni razred, se bo število vojakov iz njene rodbine zvišalo na 40. Vlada je sklenila, da izroči patriotski ženi posebno odlikovanje.

Orel napadel moža

Poseben doživljaj je imel neki kmet iz Val Sesie v Italiji, ki je na nekem pobočju kosil deteljo. Nenadno ga je napadel velik orel in ga začel obdelavati s kljunom in kremplji. Po srditem boju je kmetu uspelo, da je pograbil sekuro in potem, ko je bil že resno ranjen po rokah in glavi, je utegnil svojega krilatega nasprotnika ubiti. Orel je tehtal pet kilogramov.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je umrl v 81. letu svoje dobe znani ameriški »kralj bakra«, finančni mogotec Guggenheim;

da je obhajal italijanski dnevnik »Popolo d'Italia« te dni srebrni jubilej pet in dvajsetletnik izhajanja;

da je Amerika popolnoma ustavila paketni promet z Nemčijo zaradi transportnih ovir preko Oceana;

da so nemški letalci pri napadu na šetlandske otoke metali bombe posebnega tipa, ki lahko prebijajo celo močne jeklene plošče;

da je nedavno v Pragi začela poslovati »avtomobilska knjižnica«, namenjena za izobrazbo čelov v praških predmestjih.

da je bilo mesto Lodž priključeno nemškemu ozemlju, čeprav ima 58 odstotkov poljskega, 7 odstotkov nemškega in 35 odstotkov židovskega življa.

Čast junakom!

Francoski general pozdravlja polkovno zastavo oddelka, ki se je posebno izkazal pred sovražnikom

Resničen filmski pretep

Enajst ranjenih na bojišču

Italijanska filmska družba Scalera izdeluje nov film, za katerega so smemali tudi prizor nekega gostilniškega pretepa. Ta prizor so tako resno odigrali, da je obležalo na bojišču enajst ranjencev.

Režiser je svoje karakterne igralce in komparze podrobno poučil, da bi množstveni prizor v gostini čim bolj odigrali. Možu, ki je predstavljaval gostilničarja, je dal pravo vino na razpolago, da bi igralcem ne bilo treba igrati samo z umetnim razpoloženjem.

Razpoloženje je res razveseljevalo naraščalo in pretep ki je bil dolocen v programu, se je začel s čudovito silo. Stoli,

noge miz in kozarci so frčali po zraku. Ženske so vreščale in podžigale moške. Mož pri kameri je vrtel z vso zmo, režiser je bil kar presenečen. Končno pa je odrskim delavcem postala stvar le malo prehuda in so pozvali ateljejske gasilce. Le s težavo so mogli ti s krepkimi curki mrzle vode pogasiti vroče občutke igralcev. A vsi udeleženci pri pretepu vendarle niso mogli brez nadaljnjega zapustiti bojišča. Enajst igralcev, med njimi nekatere ženske, so odnesli tako težke poškodbe, da jih je bilo treba spraviti v bolnišnico, kjer bodo ostali vsaj po nekoliko dni.

Lepota je premagala žeparja

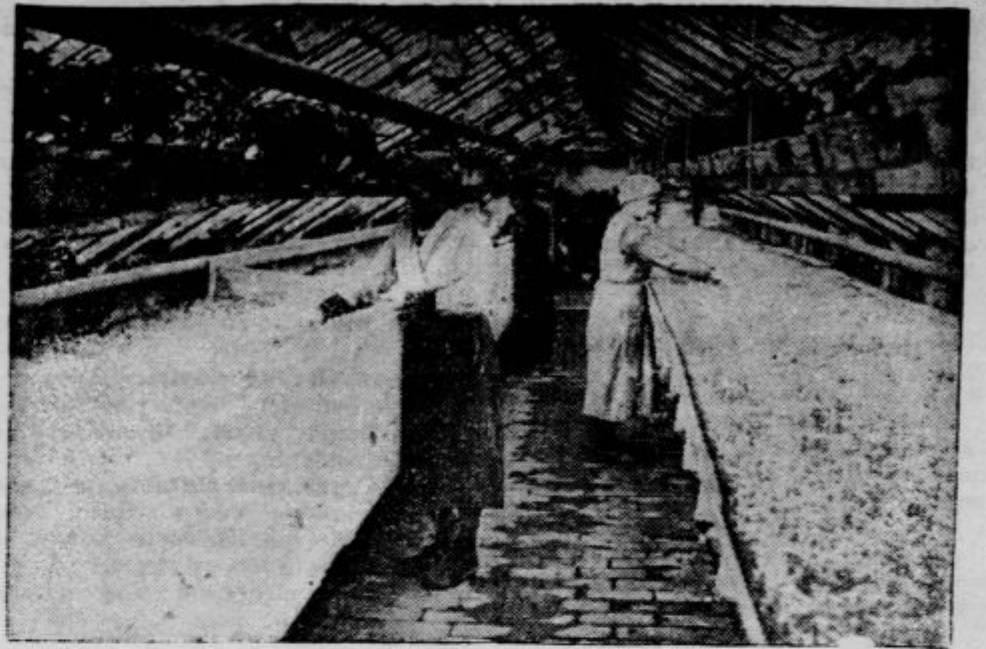
Neobičajna tatvina v Milanu

V Milanu je prišla zelo lepa, mlada ženska na policijo in povedla z jekajočim glasom, da ji je izginila listnica s 3000 lirami, in važnimi papirji. Ker je bila kratko prej na postaji sredi grčev, skoraj ni bilo dvoma, da je postal žrtev žeparja. Uradniki so ji dali le malo upanja, da bo prišla do svojega denarja.

Toda že naslednji dan je prejela mlada ženska pismo z listnico, ki je v njej manj-

kale en tisočak in fotografija. V priloženem listku je tat izjavil, da se je bil v njeno sliko do ušes zaljubil in da se zato ne more odločiti, da bi si obdržal ukradeni denar. Sicer je bil zavoljo svojega trenutnega slabega položaja prisiljen, da si je izposodil 1000 lir, a ob bližnji priliki bo vrnil tudi to. Edino, kar si želi obdržati, je njena fotografija.

Nič več svetilic!

V berlinskih umetnih vrtovih ne smejo zaradi vojne gojiti nobenega cvetja ves. Ves prostor se mora porabiti samo za povrtnino

Skrivnosti Tihega oceana

Neraziskane morske struje — Manj soli kakor v drugih morjih

Da znanost niti v teh razgibanih časih ne miruje, kaže ameriška odprava, ki je zdaj odrinila v Tihi ocean z namenom, da raziše nekatere uganke, ki jih to največje in najgloblje izmed morij zastavlja znanosti.

Talne razmere Tihega oceana so zelo malo znane. Vemo le to, da ima to velomorje med Ameriko in Azijo premnogo globokih lijakov. Posebno ob jugovzhodnem robu Pacifika in vzdolž zapadnih otočnih lokov so izmerili izredne globine. V takozvanem Filipinskem jarku pa so odkrili sploh največjo doslej znano mor-

sko globino, ki znaša 10.793 m, dočim znaša srednja globina Tihega oceana okrog 4300 m.

Toki v Pacifiku še niso tako raziskani kakor v Atlantskem oceanu, zdi se, da so dosti bolj zamotani nego ti, posebno na jugu, kjer motijo številna otočja in monsun rednost njihovega gibanja. Tudi plima in oseka v Tihem oceanu še nista mnogo raziskani. Ta ocean zaledeni samo v robnih morjih. Nenavadna je toplota njegovih voda. Se v globlini 1000 m merijo njegove vode mestoma 5 stopinj nad ničlo, v globlinah 4000 m pa so izmerili 1 do 2 stopinji nad ničlo. Soli je v Tihem oceanu manj nego v drugih oceanih.

Poleg talnih raziskav bo ekspedicijska ladja, ki je opremljena z najmodernejšimi zvočnimi grezili, opravljala magnetne meritve in raziskovala domnevna potresna središča. Najti hočejo ta ognjišča, ki so povzročila številne morske potrese zadnjih petih let. Odprava, ki jo vodi Gilbert Grosvenor, predsednik ameriške geografske družbe, bo raziskovala območje, ki obsega okrog 180 milijonov kvadratnih kilometrov, zato je umrljivo, da namera-va ostati v Tihem oceanu najmanj dve leti.

A NEKDOTA

Mark Twain je bil baš pri zajtrku v majhnem letovišču, ko se mu je približalo odposlanstvo tistega kraja in ga prosilo za prispevek, ki naj bi pomagal zgraditi ograjo okoli pokopališča. Mark Twain je odklonil.

Može pa so bili menda prepričani, da bo imel drug poskus uspeh in so se mu javili naslednji dan spet pri zajtrku. Z dolgim govorom so mu razložili svojo prošnjo. Mark Twain jih je po vrsti prijazno pogledal, nato je dejal:

»Gospodje, čemu bi to ograjo sploh postavljali? Ne vidim zanjo pravega razloga. Tisti, ki že tam ležijo, itak ne morejo več proč a tisti, ki še niso tam, gotovo nečajo tja!«

VSAK DAN ENA

Naglušni pri zdravniku: »Koliko pa sem dolžan za pregled, g. doktor?«

»Osemdeset dinarjev?«

»Koliko? Sto dinarjev?«

»Rekel sem: sto in osemdeset...«

(»Texas Ranger«)

Zane Grey

12

Zakon zapada

Roman

»Za božji čas, nikar me ne imenujte »gospoda«, je odvrnil ta in zardel.

Bil je nekoliko ljubosumen, ker njene prve besede med potjo niso bile namenjene njemu, in si je belil glavo, da bi našel dober predmet za razgovor. Njegovo ljubosumje — občutek, ki ga dotle ni poznal — je bilo menda tudi krivo, da si je izbral povsem neprimerno vprašanje:

»Hatfield vam je bil gotovo zelo všeč?«

»O, seveda,« je neprisiljeno odgovorila; »spominja me nekega strašnega zalega filmskega igralca, ki sem bila svoj čas več tednov na smrt zaljubljena vanj.«

Cal se je začutil brezmejno iztreznjenega, kar oklofutal bi se bil za svojo nerodnost — če sebe ne, pa Bida Hatfielda, tega zoprnega bebca.

V tem oziru so torej dame na vzhodu in na zapadu enakega okusa,« je trpko odvrnil, »kajti tudi naša dekleta vsa frčijo za njim.«

Po tem takem je nekakšen moški »vamp,« je smehljaje se dejala.

Na to je molčal, zakaj v Tontski krajini je bil pojim »vampa« za žensko, ki pogublja može, še neznan, in Cal se ni maral osmešiti s tem, da bi bil izdal svojo nevednost. Jezno je pritisnil z nogo

na plinski vzvod, tako da je dosegel Ford kar fantastično brzino.

»Ta je prava, dečko,« je vsa srečna vzkliknila Georgia. »Dajte, le dajte — ob takšni hitrosti človek vsaj čuti, da živi!«

Hitrost je postala tako neznanska, da je Merry nehote potpreljal Cala po ramenu in ga očitajoče vprašal:

»Kaj misliš res napraviti bratrancu veselje, da bo lahko pobiral naše polomljene kosti?«

To je zadostovalo, in Cal je jel spet pametneje voziti.

»Škoda — pravkar je jelo postajati zabavno,« se je našobila Georgia in skremžila temnordeče ustnice.

»Ali vas ni nič strah, če tako divjamo?« jo je začuden vprašal.

»Temu pravite divjanje? In česa naj bi me bilo strah?«

»Da se ne bi kaj zgodilo, kakopak.«

»Smešno — če si človek zlomi vrat, si ga pač zlomi.«

Cal je prepadeno zastrmel vanjo — ta vrsta deklet je bila zanj nekaj tako novega, da ni našel besede.

Pravkar so bili dospeli na klanec, s katerega je bil širok razgled na daljne gore, ki se je solnce žareče spuščalo zanje. Georgia je pogledala na desno in levo.

»To je pa res mična pokrajina,« je mahoma dejala.

»Mična pač ni prava beseda,« je Cal odvrnil.

»Prekrasna je, gospodična Georgia, vzvišena — «

»A, kaj še!« ga je kratko prekinila.

Cal je bil ogorčen, in to ogorčenje se mu je tako živo pokazalo na obrazu, da ga je hotela Georgia potolažiti z majhno, ljubeznivo lažjo.

»Z besedama »kaj še« seveda nisem merila na navdušenje, ki ga čutite do tega prelepega kraja in ki ga z vami povsem delim,« je rekla, »ampak samo na to, da me imenujete »gospodično Georgijo«. Kar »Georgijo« me kličete, saj mi je še le sedemnajst let — torej nisem stara škatlja, ki bi jo moral vsak visoko spoštovati.«

»Prav rad — če dovolite,« je Cal v zadregi zajecjal ves potolažen, ker je slišal, da — ne dvomno iz srca — priznava lepoto njegovega domačega kraja.

Se nekajkrat ga je užalil njen malomarni način izražanja, saj ni vedel, da takšne besede niso njene duhovna last, marveč le govornica, kakršna je v newyorških plesnih barih običajna.

Po solnčnem zahodu je postalo občutno mrzlo, in Georgia je jela tožiti, da jo zebe.

»Zalibog se nisem spomnil, da bi bil vzel s seboj kaj toplega za vas,« je rekel Cal, »ali nimate nobenega plašča med svojo prtljago?«

»Seveda ga imam — a zdaj ne morem izkladati vse ropotije — rajši naj me zebe.«

»Pripravna vaša obleka res ni — ta, ki jo imate na sebi.«

»Kako to? Ni vam všeč?«

»Po pravici rečeno: ne.«

»Pa je vendar strogo po modi,« je nekam raz-

draženo odgovorila, »vsi fantje so enodušno trdili, da še zlepa nisem imela tako srčkanega perja.«

»Kakšni fantje?« je začuden vprašal.

»Moji prijatelji! Kaj vam pa ne ugaja na tem kostumu?«

»O modi in srčkanem perju sicer nič ne vem,« je počasi rekel Cal, »a to, da vaša obleka ni prava za naše hribe, čutite zdaj na žalost sami — tu smo namreč šest tisoč čevljev nad morsk gladino, peljemo se pa še višje. Povej, Tuck, ali nimaš v svoji culi kakšne odeje, ki bi jo lahko posodil tej nemilostni mlilstivi?«

»Ze izkladam svojo ropotijo,« je odvrnil Merry, ki je muzaje se opazoval in poslušal prizorček ter se zasmeljal.

Cal je ustavil, da bi vzel odejo, ki mu jo je ponujal Tuck, a v tem, ko se je iztegnil nazaj, je najbrže okrenil krmilo na desno, zavore pa ni dovolj čvrsto pritisnil, kajti baš ko je hotel dejati Georgiji toplo ogrinjalo okrog ramen, mu je voz ušel iz oblasti, in se, še preden ga je utegnil obrniti, s precejšnjo silo treskoma zaletel v skalno steno.

»Zdaj pa imamo vrage!« je rekel Tuck Merry in zlezal s svojega sedeža.

Georgia je bilo dokaj nerahlo vrglo ob Calovo ramo, in v tem položaju je nekaj trenutkov slonela z glavo.

»Moj Bog, ali se vam je kaj zgodilo?« je strahoma vprašal.

»Ne verjamem,« je rekla s spogledljivim nasmeškom, »samo po glavi mi neznansko brni, in tilnik se mi zdi nekam izpahnen.«